

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

**ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

*Кафедра регіональної політики
та публічного адміністрування*

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТРУКТИВНОГО ДІАЛОГУ
МІЖ ВЛАДОЮ ТА СУСПІЛЬСТВОМ**

Матеріали науково-практичної конференції

28 квітня 2016 року

Одеса – 2016 – Odessa

УДК 328.18(061.3)
ББК 66.3(4Укр)6я43
З 12

Редакційна колегія:

д.політ.н., проф. Іжа М.М.
д.філос.н., проф. Балабаєва З.В.
д.політ.н., проф. Мамонтова Е.В.
к.політ.н., доц. Свірін М.Г.
к.пед.н. Євстюніна Ю.В.
к.держ.упр. Чебан О.І.

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Одеського регіонального інституту державного управління
НАДУ при Президентіві України.

Протокол № 6 від 20 квітня 2016 року

З 12 **Забезпечення** конструктивного діалогу між владою та
суспільством : матеріали наук.-практ. конф. 28 квіт.
2016 р. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. – 178 с.

Матеріали публікуються в авторській редакції

ББК 66.3(4Укр)6я43

© ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України, 2016.

Зміст

СЕКЦІЯ І

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНЕ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Іжа Микола.

ПІДЗВІТНІСТЬ ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД
ПЕРЕД ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ –
ШЛЯХ ДО ПОКРАЩЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ
ТА ГРОМАДСЬКОСТІ 9

Авраменко Тетяна.

РОЛЬ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ
ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ПРИ ЗАПРОВАДЖЕННІ ЗМІН
У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я 12

Балабаєва Зінаїда.

НООПОЛІТИКА ЯК НОВИЙ ФАКТОР ВЗАЄМОДІЇ
ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА 14

Безрук В'ячеслав.

КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ
РЕФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ 17

Волковинська Тетяна.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАДАННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ
В МОГИЛІВ-ПОДІЛЬСЬКІЙ МІСЬКІЙ РАДІ 19

Драгомирецька Наталія.

КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ
В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА 23

Дуков Дмитро.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ
МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ 27

Крамський Сергій.

КОНЦЕПЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ СФЕРИ
ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УКРАЇНИ 30

Лозовська Катерина.

НАУКОВИЙ ДИСКУРС
ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «КОМУНІКАЦІЯ» 33

Мамонтова Елла.

ДІАЛОГ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА
ЯК КОНСТРУКТИВНА ФОРМА ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ 35

<i>Нагорна Ганна.</i> ПРОЕКТНИЙ ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАЛОГУ МІЖ ВЛАДОЮ ТА СУСПІЛЬСТВОМ	39
<i>Пархоменко-Куцевіл Оксана.</i> ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ	41
<i>Свірін Михайло, Колесніков Дмитро.</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЗВЕРНЕННЯ В МІСЦЕВИХ ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ	45
<i>Сурай Інна, Лященко Оксана.</i> ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ВЛАДИ ЯК ОСНОВА СТАНОВЛЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ	48
<i>Ткачук-Рижка Регіна.</i> СОЦІАЛЬНА ІНЖЕНЕРІЯ ЯК ОСОБЛИВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТРУКТИВНОГО ДІАЛОГУ МІЖ ВЛАДОЮ ТА СУСПІЛЬСТВОМ	52
<u>Секція II</u> СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ЩОДО КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	
<i>Акімов Олександр, Акімова Людмила.</i> СВІТОВИЙ ДОСВІД КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	57
<i>Боровик Інна.</i> ІНОЗЕМНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД НАЛАГОДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ МІЖ ВЛАДОЮ, БІЗНЕСОМ ТА СУСПІЛЬСТВОМ	61
<i>Войновський Микола.</i> МЕХАНІЗМИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ОБ'ЄДНАНЬ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ	65
<i>Гулевич Альона.</i> ВПЛИВ КОМУНІКАЦІЙНОГО ЕТИКЕТУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	68

Дацюк Вікторія. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В СФЕРІ ПРОФІЛАКТИКИ СТИГМИ ТА ДИСКРИМІНАЦІЇ ХВОРИХ НА ВІЛ/СНІД В УКРАЇНІ	70
Деміда Ірина. ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	72
Іванова Ганна. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ГОЛОВНИЙ КАТАЛІЗАТОР РОЗВИТКУ КРАЇНИ	76
Козюра Ігор. ПІДХОДИ І ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ	79
Колісніченко Наталя. ДІАЛОГОВА КОМУНІКАЦІЯ ВЛАДИ І ГРОМАДЯН В УПРАВЛІННІ ТЕРИТОРІЯМИ	82
Кулешов Володимир. ВЗАЄМОДІЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ТА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ	85
Мельничук Лариса. РОЗВИТОК ДІАЛОГОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПРІОРИТЕТ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗГУРТУВАННЯ: ІНІЦІАТИВИ РАДИ ЄВРОПИ	88
Пашинська Оксана. КОРОТКИЙ ОГЛЯД РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	91
Полюлях Руслан. Е-МЕДИЦИНА В КОНТЕКСТІ КОМУНІКАЦІЙ З НАСЕЛЕННЯМ: ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА	96
Філіпова Тетяна, Філіпова Ольга. ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	99
Щеплоцька Людмила. МОТИВАЦІЯ ПРАЦІ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	102

Секція III.

ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ТА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Євстюніна Юлія.

ЗВІТУВАННЯ ПЕРЕД ВИБОРЦЯМИ
ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ЕТИКИ
ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД 107

Лавриненко Володимир.

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ
В УПРАВЛІННІ ЗМІНАМИ 111

Титаренко Любов.

КАДРИ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ОРГАНІВ 115

Секція IV.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ КОНСТРУКТИВНОГО ДІАЛОГУ МІЖ ВЛАДОЮ ТА СУСПІЛЬСТВОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Валюх А. М.

СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ
РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ 118

Дорошенко Руслана.

ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО
РЕЗЕРВУ ДЕРЖСАНЕПІДСЛУЖБИ УКРАЇНИ 122

Єфанов Андрій.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ЯК РЕСУРС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТРУКТИВНОГО ДІАЛОГУ
З ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ 125

Полова Тетяна.

ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА УМОВИ ФОРМУВАННЯ
ТА ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ 128

Семенюк Ганна.

МЕХАНІЗМ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ
ДО ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА МІСЦЕВОМУ
РІВНІ ЯК ЧИННИК ІНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ 131

Удод Євген.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ
ПІДТРИМКИ ПРОЕКТІВ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ
ЩОДО НАЛАГОДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ
ІЗ ЗАІНТЕРЕСОВАНИМИ СТОРОНАМИ 135

Шпекторенко Ігор.

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ
ЯК РЕСУРС ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ 139

Якимчук Аліна.

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ
«СОНЯЧНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ:
АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ 142

Секція V.

ОСОБЛИВОСТІ ДІАЛОГУ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ШВИДКОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Альбещенко Олексій.

ДЕРЖАВА І СУСПІЛЬСТВО
В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН
У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ 145

Борисенко Юрій.

ФОРМУВАННЯ МЕРЕЖЕВИХ СИСТЕМ
МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ
ПОТЕНЦІАЛУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ 148

Гавриш-Мусафір Анна.

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 151

Динник Ірина.

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ
ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ 154

Зозуля Валентина.

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА У КОНТЕКСТІ
РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ 158

Подп'ятнікова Анна, Машенков Констянтин.

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ
НАЛАГОДЖЕННЯ ДІАЛОГУ МІЖ ДЕРЖАВОЮ
ТА СУСПІЛЬСТВОМ 160

<i>Хромова Юлія.</i> ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ ДІАЛОГУ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	162
<i>Чебан Олександр Іванович</i> ДІАЛОГОВА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	165
<i>Ясиневич Станіслав Людвигович</i> МЕРЕЖЕВЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК НОВА ФОРМА КОМУНІКАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	168
<u>Рекомендації учасників конференції</u> ОРГАНАМ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	165

СЕКЦІЯ І

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНЕ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Іжа Микола Михайлович

*директор ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
д.політ.н., професор,
Заслужений працівник освіти України*

ПІДЗВІТНІСТЬ ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД ПЕРЕД ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ - ШЛЯХ ДО ПОКРАЩЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ

Розбудова громадянського суспільства на фоні підвищення соціально-політичної активності населення дає підстави констатувати процес впевненої демократизації українського суспільства. У свою чергу, повноцінний демократичний розвиток неможливий без високопрофесійної та відповідальної місцевої влади, яка покликана реалізовувати державну регіональну політику в межах своєї компетенції та забезпечувати конституційне право українського народу на здійснення влади. Проте, реалії сьогодення свідчать, як відзначається в «Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки», «взаємодія органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськістю залишається малоефективною через недостатню прозорість діяльності цих органів та забюрократизовані процедури такої взаємодії, низький рівень взаємної довіри» [1]. Переважна більшість місцевих рад не дотримується конституційних та законодавчих норм щодо залучення територіальних громад до процесів прийняття рішень та розподілу ресурсів.

На наш погляд, одним із шляхів покращення взаємодії влади та громадськості є організація публічної звітності депутатського корпусу перед виборцями, які надали їм право «здійснювати владу» від їх імені. На жаль, з боку депутатів

місцевих рад зазначені питання виконуються формально, а подекуди – просто ігноруються. Все це призводить до безвідповідального та безконтрольного прийняття рішень, лобювання депутатами місцевих рад особистих та бізнес-інтересів місцевих еліт, сприяє розвитку корупційних схем та унеможливорює викриття службових злочинів.

Враховуючи актуальні для українського сьогоднішнього процесу структурного реформування державного управління, передбачені «Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020» [2], запропонованою Президентом України П. О. Порошенком, вирішення питань щодо підвищення рівня публічності, підзвітності та ефективності діяльності депутатів місцевих рад є важливою формою взаємодії влади та суспільства, що посилює демократичні процеси, формує довіру громадян до влади, а також заохочує до активної співпраці.

Найбільш зручним для населення засобом отримання інформації та встановлення зворотного зв'язку з владою, на наш погляд, є інформаційно-комунікативні технології (ІКТ). Це зумовлюється не тільки масовістю та простотою їх використання, а й необхідністю забезпечення принципів публічності, відкритості та прозорості діяльності органів місцевого самоврядування, а також участі громадськості у питаннях місцевого значення.

Слід зазначити, що відсутність на сайтах місцевих рад звітів про діяльність депутатів, контактних даних щодо особистого прийому та безпосередньої роботи з виборцями практично унеможливорює здійснення процесів контролю та участі населення у прийнятті рішень.

Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні передбачаються конкретні завдання щодо посилення використання інформаційних ресурсів у діяльності місцевого самоврядування. Необхідно підкреслити, що зручним для користувачів є багатоваріантний пошуковий механізм (за прізвищем, фракцією або групою, комітетом тощо).

Зазначимо, що невикористання найпростішого та найефективнішого інструменту інформування членів територіальної громади про результати своєї діяльності свідчить про недбале ставлення депутатів, перш за все, до своїх виборців, а посадових осіб місцевого самоврядування – до виконання обов'язків та ігнорування прав громадян на отримання інформації.

Зважаючи на зазначені проблеми, звернемося до найкращого українського досвіду щодо забезпечення

належного рівня публічності та підзвітності депутатів місцевих рад. Одним із найцікавіших у цьому сенсі є проект «Активна громада – відповідальний депутат», що проводився у Волинській області впродовж листопада 2012 року – жовтня 2013 року. Проект був проведений Центром політичного аналізу та консалтингу спільно з Національним фондом підтримки демократії (США).

Підсумовуючи, зазначимо деякі пропозиції для покращення рівня взаємодії влади та громадськості:

- розробити на законодавчому рівні реальні та дієві механізми процесів звітування депутатів перед виборцями, а також контролю за додержанням депутатами законодавства у цій сфері;

- на етапі реєстрації кандидатів для участі у виборах вважаємо за необхідне чітко формулювання депутатами передвиборних програм за уніфікованою формою, що в подальшому надасть можливість моніторити їх виконання;

- розміщувати на офіційних сайтах органів місцевого самоврядування повну достовірну інформацію про депутатів (автобіографія; інформація про доходи, громадську та політичну діяльність; розклад особистого прийому; інформація про участь депутата у сесійних засіданнях; звіти депутата про роботу за всю каденцію (по роках) із зазначенням виконання пунктів передвиборної програми тощо);

- у регламентах роботи відповідних рад потрібно передбачити розділ (підрозділ) щодо організаційно-правового механізму звітності депутатів, посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальними громадами, а також наслідки за неналежне виконання вищеперелічених вимог;

- щоквартально розміщувати на офіційних сайтах інформацію про виконання місцевих бюджетів та соціально-економічних програм;

- транслювати пленарні засідання, засідання постійних депутатських комісій місцевих рад в онлайн-режимі, щоб кожний громадянин мав можливість отримувати оперативну інформацію.

Сформульовані пропозиції є першим кроком до залучення членів територіальних громад до процесу прийняття рішень та налагодження механізмів дієвої комунікації з депутатами місцевих рад. «Національна Стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки» потребує творчого підходу до шляхів взаємодії влади та громадськості. Також вважаємо необхідним спиратися на передовий вітчизняний та зарубіжний досвід, практичні

результати пілотних проектів, ґрунтовні наукові та експертні дослідження у цій сфері.

Список використаних джерел.

1. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/682016-19805>.
2. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

Авраменко Тетяна Петрівна

*професор кафедри управління охороною суспільного здоров'я
НАДУ при Президентові України,
кандидат наук з державного управління*

РОЛЬ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ПРИ ЗАПРОВАДЖЕННІ ЗМІН У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Сучасний світ характеризується високим ступенем нестабільності: в політиці, економіці, соціальній сфері тощо. Тому будь-які організації чи сфері суспільної діяльності для того щоб вижити і ефективно функціонувати необхідно також постійно змінюватись. Організації, які витрачають більшість свого часу, ресурсів і зусиль виключно на збереження стабільності, навряд чи будуть успішними. Успішна організація (сфера суспільного життя) весь час знаходиться в динамічному стані. Відповідно, менеджмент чи то організації, чи будь-якої системи, повинен бути орієнтований на управління змінами. Разом з тим, дана тематика вивчена недостатньо, а вірніше – однобоко. Більшість наукових праць орієнтовано на загальні теорії управління змінами, не враховуючи специфіку організації чи системи, стадії її розвитку, специфіку змін тощо. Особливе місце, на нашу думку, заслуговують питання управління змінами складних соціальних систем, як, наприклад, система охорони здоров'я [1].

В Україні, в умовах політичної нестабільності на тлі риторично-нескінченного діалогу про необхідність реформи

охорони здоров'я (тобто запровадження змін), командно-бюрократична система управління сферою охорони здоров'я, вкрай неохоче запроваджує в життя зміни. Не сприймає реформи й суспільство. Основною причиною такої ситуації, на нашу думку, є вкрай низький рівень використання потужного механізму запровадження змін – комунікаційної діяльності.

Аналіз пілотних проектів реформування вітчизняної сфери охорони здоров'я показав, що основний супротив реформам, який чинили як медична спільнота, так і суспільство в цілому, був обумовлений браком належної (доступної для сприйняття різною аудиторією) інформації про цілі, кроки та програми реформування.

Слід зазначити, що така проблема постає не лише перед сферою охорони здоров'я, і не лише в Україні. Окремі дослідження показують, що 73% американських, 63% англійських і 85% японських керівників вважають неналежний рівень комунікацій головною перешкодою на шляху досягнення ефективності діяльності компанії [2].

Таким чином, забезпечення належної комунікації – це одна з основних задач управління змінами, яка не тільки дозволить впровадити зміни більш «м'яко», а й дасть можливість вийти з кризи з найменшими втратами.

Класичний менеджмент виділяє кілька типових стратегій запровадження змін: освітню, залучаючу і підтримуючу.

Освітня стратегія передбачає активну роз'яснювальну роботу і пропаганду змін, що впроваджуються, в першу чергу через інструменти навчання: семінари, тренінги та ін. На них учасники знайомляться з планами запровадження змін, формують позитивне ставлення до них, набувають нові навички тощо.

Залучаюча стратегія, так само, як і попередня – освітня, передбачає активну двосторонню комунікацію ініціаторів змін з аудиторією на тему: «впровадження змін» але із залученням аудиторії до обговорення в робочих групах, опитування тощо. Це робить аудиторію не лише учасниками, а найголовніше – співавторами змін.

Підтримуюча стратегія націлена на адаптацію людей, залучених до процесу запровадження змін, до нової ситуації. При цьому, для підтримки аудиторії, з нею проводиться консультативна робота, надаються різні пільги та ін.

Таким чином, комунікація в сфері охорони здоров'я призначена для інформування населення про плани та цілі запровадження змін. При цьому основою комунікації повинна бути достовірна інформація: наприклад важливо показати

можливі ризики й проблеми запровадження змін, очікувані результати й переваги, спираючись на прозору статистику та наукові дослідження. При плануванні комунікацій потрібно пам'ятати про те, що всі групи населення мають право отримувати інформацію з питань запровадження змін на доступній і зрозумілій для них мові. Тому при плануванні комунікації необхідно спочатку визначити цільову аудиторію і тільки після цього вибрати способи і канали передачі інформації.

Список використаних джерел.

1. Авраменко Т.П. Теоретико-методологические основы управления изменениями / Т.П. Авраменко // Государственно еуправление и государственная служба : междунар. науч.-аналит. журнал. – Астана : РГКП «Академия государственного управления при Президенте Республики Казахстан», 2014. – №3. – С.203–211.

2. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Дело, 2004 – 704 с.

Балабаєва Зінаїда Василівна

*завідувач кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентіві України,
доктор філософських наук, професор*

НООПОЛІТИКА ЯК НОВИЙ ФАКТОР ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА

Ноополітика – це система сучасного державного управління, форма політичного керівництва, яка необхідна для взаємодії з ноосферою, найширшим інформаційним простором, в якому об'єднані кіберпростір (або «Мережа») і інфосфера (кіберпростір плюс засоби масової інформації). Ноополітика – це також і метод реалізації зовнішньої політики в інформаційну епоху, який підкреслює першість ідей, духовних цінностей, моральних норм, законів і етики, заснований на застосуванні «м'якої», а не «грубої» сили.

Термін «ноополітика» за пропанували у 1999 році американські експерти з проблем безпеки з РЄНД корпорейшн Дж. Аркілла і Д. Ронфельдт, он ставиться до політичного вимірювання виникнення ноосфери, або глобального

інформаційного середовища, що охоплює кіберпростір і всі інші інформаційні системи.

Ноополітика відрізняється від реальної політики. Реальна політика не обмежується жорсткою владою і примусом, а втілює в собі ієрархічну форму організації. Ноополітика не обмежується залежністю від знань і м'якої сили, а втілює в собі мережеву форму організації. Ряд вчених вважають, що ноополітика - інформаційна стратегія з маніпулювання міжнародними процесами за допомогою формування через засоби масової інформації у громадськості позитивного чи негативного ставлення до зовнішньої і внутрішньої політики держави або блоку держав з метою створення позитивного або негативного іміджу ідей і пропагованих моральних цінностей.

Реальна політика в інформаційну епоху не зникає. Однак вона залишається державоцентричною в століття розвитку мереж, в тому числі і мереж, що об'єднують держави. У світі, що характеризується глобальним рівнем взаємозалежності що формується інформацією і комунікаціями, здатність впливати на інформаційні потоки і повідомлення ЗМІ перетворюється на важливий інструмент встановлення нового формату діалогу між державою та суспільством.

М.Кастельс відзначає, що громадські рухи та неурядові організації стали набагато більш майстерно впливати на умови людей в усьому світі шляхом використання ноосфери, тобто в системі комунікації та репрезентації, усередині яких відбувається формування понять і вироблення моделей поведінки [1, с. 189]

Численні громадські рухи, рухи захисників довкілля, жінок, різні рухи борців за права людини та етнічну ідентичність, релігійні та національно-визвольні рухи, а також захисники і прихильники культурних проектів та політичних ініціатив знаходять себе в Інтернеті. Кіберпростір перетворився на глобальну «електронну агору, де найширший спектр людського невдоволення вибухає какофонією всіляких відтінків»[1,с.165]. «Ми стаємо, - пише М. Кастельс, - свідками розвитку в нашому суспільстві комунікаційного гібрида, який зводить воєдино місце у фізичному просторі і кіберпросторі [1, с. 157-158].

За допомогою комп'ютерних мереж зійшлися до купи три різні складові: доінтернетовські низові рухи, які шукали нові можливості самоорганізації і підвищення самосвідомості; рух хакерів в його найбільш політично орієнтованих проявах і муніципальні органи управління, які прагнуть зміцнити свою легітимність шляхом створення нових каналів громадянської

участі. В якості керівників багатьох з цих проектів виступали соціальні менеджери, як правило, активісти спільнот, які усвідомили потенціал використання комп'ютерних мереж [1, с. 171].

Якщо розглядати який-небудь орган державної (муніципальної) влади як організацію, то з позиції теорії соціальної взаємодії його можна визначити як форму взаємодії людей, спрямовану на виконання певної суспільно значущої функції, як систему, де системоутворюючим компонентом виступає людина, сукупність взаємодіючих людей. Взаємодія забезпечується і виражається через: а) систему офіційних відносин, що регламентуються юридичними приписами; б) розподіл функцій (горизонтальна спеціалізація; в) субординацію посад (вертикальна спеціалізація, з об'ємом і мірою відповідальності в прийнятті рішень на різних рівнях); г) систему комунікацій – коштів і каналів передачі інформації, яка рухається зверху вниз (передача розпоряджень, вказівок, завдань), від низу до верху (звіти) і по горизонталі (консультації, обмін думками рівних за рангом) [2, с. 48].

Управлінська діяльність носить переважно комунікативний міжособистісний характер. Комунікативна взаємодія, що здійснюється в результаті тісного функціонального зв'язку учасників управління, може розглядатися як колективна єдність, а елемент розуміння – необхідна особистісна складова комунікативного процесу. Розуміння повинно бути присутнім завжди, навіть в тому випадку, якщо процес спілкування не супроводжується особистим контактом.

Комунікаційні потоки пронизують життєвий простір організацій керуючої системи. Тут дуже важлива синхронність, достовірність, адекватність на всіх етапах комунікативного процесу – при прийомі, передачі і переробці інформації, у всіх елементах його структури.

Конструктивність діалогу держави і суспільства багато в чому залежить від використання нових факторів, що перетворюють сам процес державного управління, їх ігнорування може призвести до стагнації управлінських процесів, втрати динаміки в розвитку суспільства.

Список використаних джерел.

1. Кастельс М. Галактика Интернет: размышления об Интернете, бизнесе и обществе. Пер. с англ. А. Матвеева под ред. В. Харитоновна. – Екатеринбург: У – фактория (при участии изд-ва Гуманитарного ун-та), 2004. – 328 с. (Серия «Академический бестселлер»)

2. Соловьев С.Г. Коммуникативная составляющая и ритуальная модель в государственной коммуникации // Вестник Московского университета. Серия 21. Управление (государство и общество). – 2014. – №2. – с. 45–54.

Безрук В'ячеслав Миколайович

аспірант кафедри філософії, теорії та історії державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

**КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ
РЕФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ**

Комунікативний аспект займає особливе місце серед системних компонентів реформування кадрової політики держави, оскільки саме комунікація виступає потужним засобом формування міжінститутційних зв'язків у соціумі, інноваційної, демократично орієнтованої державно-управлінської стратегії.

У процесі реформування кадрової політики в напрямку побудови демократичної держави на ідеологічних засадах лібералізму першочерговими стають питання прозорості й відкритості діяльності органів державної влади, формування до них довіри. У цьому контексті необхідним стає «цілеспрямоване формування нової генерації професіоналів, здатних адекватно реагувати на суспільні виклики, рівноправно працювати у сфері продукування ідей, використовувати інноваційні технології налагодження взаємин із громадськістю, ефективно транслювати соціальні й культурні цінності, мати не тільки навички ведення переговорів та ділового спілкування, а й обміну базовими суспільними цінностями та комунікації з масовим адресатом» [4].

Державотворча стратегія формування громадянського суспільства потребує модернізації кадрової політики за принципами партнерства, міжінституціональної взаємодії, зниження питомої ваги примусово-адміністративних та відповідно підвищення комунікуативно-інформаційних технологічних компонентів. Важливим кроком у даному напрямі, на думку Р.В. Войтович, є «визначення нових пріоритетів технології вирішення кадрових питань відповідно до нових умов суспільного розвитку виходячи при цьому з розуміння кадрів як унікального ресурсу суспільного розвитку, як суспільного феномену, зі своєю логікою, закономірностями, механізмами саморозвитку і регулювання, враховуючи при цьому той факт, що

кадрове забезпечення сьогодні має передусім, базуватись на єдності минулого, сучасного та майбутнього» [1].

Повільна реалізація реформування кадрової політики зумовлена, перш за все, «невідповідністю імперативних завдань інноваційного розвитку їх інституціональному та ресурсному забезпеченню» [2]. Нині в Україні усі комунікативні процеси – від обміну соціокультурною інформацією до управління репутацією та іміджем, спотворюються, перетворюються на штучний продукт, який не наповнений реальним змістом і не забезпечує відповідальність державної влади перед суспільством [4].

Управління кадровим потенціалом держави на засадах гуманізму засновується на публічно-правовій моделі регулювання службово-професійних відносин в державних органах [3]. При цьому, адаптація кадрів соціокультурного сектора до вимог ринкової економіки, глобалізації культури та сучасних технологій соціокультурної комунікації, підвищення соціально-економічного статусу цих кадрів є одним із основних напрямів інноваційної державної кадрової політики [2].

Отже, комунікативний аспект реформування кадрової політики виступає на практиці реальним механізмом запровадження взаємодії між секторами суспільства, оскільки саме комунікативна стратегія, побудована на основі відповідних науково-освітніх, культурних, інформаційно-комунікаційних розробок, прискорює трансформацію кадрової політики від вертикально-побудованої адміністративно-командної моделі до горизонтальної, заснованої на публічно-приватному партнерстві, що, в свою чергу, є основою побудови громадянського суспільства.

Список використаних джерел.

1. Войтович Р. В., Усаченко Л. М. Ідеологія, технологія та стиль у державному управлінні: навч.-метод. посібн. / Войтович Р. В., Усаченко Л. М. [Електронний ресурс]. – К.: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. – 204 с. – Режим доступу: http://elibrary.nubip.edu.ua/15160/1/Voytovich_3.pdf.

2. Державна кадрова політика в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку : наук. доп. [Електронний ресурс] / авт. кол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін.; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка, д-ра політ. наук, проф. К. О. Ващенка, д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна (кер. проекту). – К.: НАДУ, 2012. – 72 с. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/ogoloshennja/koment-inter_prezident/d_1.pdf.

3. Новітні стратегії реформування державної служби в умовах європейської інтеграції [Електронний ресурс] / За заг. ред. проф.-ів Ю.В.Ковбасюка і В.Л.Федоренка; матеріали круглого столу за міжнародною участю (м.Київ, 05 грудня 2014 р.). – К., Вид-во Ліра-К, 2014. – 162 с. – Режим доступу: 212.111.196.8:8081/upr_fundament_doslidzhen/seminar/.../_materialy.pdf.

4. Пашко Л. А. Комунікативна компетентність керівника: навч.-метод. матеріали / Л. А. Пашко, Н. Б. Ларіна, О. М. Руденко; упоряд. Г. І. Бондаренко. [Електронний ресурс] – К.: НАДУ, 2013. – 76 с. – Режим доступу: http://www.academy.gov.ua/%5CNMKD%5Clibrary_nadu%5CNavch_Posybniky%5C5bf57390-43a1-4dcd-9f90-fd86098f4e9d.pdf.

Волковинська Тетяна Сергіївна

*кафедра регіональної політики та публічного адміністрування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України
слухачка 2 курсу, 10 група, заочна форма навчання*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В МОГИЛІВ-ПОДІЛЬСЬКІЙ МІСЬКІЙ РАДІ

Адміністративні послуги – результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги».

Закон України «Про адміністративні послуги» визначає правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг.

Рішенням 4 сесії Могилів-Подільською міською радою 7 скликання від 10 грудня 2015 року № 65 створено відділ надання адміністративних послуг міської ради на території міста Могилева-Подільського рішення міської ради.

Відділ надання адміністративних послуг Могилів-Подільської міської ради (далі - Центр) є структурним підрозділом виконавчого органу Могилів-Подільської міської ради, утворений для надання адміністративних послуг в м. Могилеві-Подільському.

Центр у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, рішеннями центральних та місцевих органів виконавчої влади, рішеннями Могилів-Подільської міської ради та її виконавчого комітету, розпорядженнями міського голови м. Могилева-Подільського, Положенням про Центр.

Основними завданнями Центру є:

1) організація надання адміністративних послуг у найкоротший строк та за мінімальної кількості відвідувань суб'єктів звернень;

2) спрощення процедури отримання адміністративних послуг та поліпшення якості їх надання;

3) забезпечення інформування суб'єктів звернень про вимоги та порядок надання адміністративних послуг, що надаються через адміністратора.

Центром забезпечується надання адміністративних послуг через адміністратора, шляхом його взаємодії із суб'єктами надання адміністративних послуг та державного реєстратора.

На основі узгоджених рішень райдержадміністрації з міською радою міста Могилева-Подільського, Центр може забезпечувати також надання адміністративних послуг суб'єктам, надання яких зараз є в компетенції Могилів-Подільської райдержадміністрації.

Центром забезпечується надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців.

За рішенням Могилів-Подільської міської ради у центрі також може здійснюватися прийняття звітів, декларацій та скарг, розгляд яких віднесено до повноважень виконавчих органів Могилів-Подільської міської ради або Могилів-Подільської райдержадміністрації.

Центром надаються наступні адміністративні послуги:

1. Державна реєстрація юридичної особи або фізичної особи, яка має намір стати підприємцем.

2. Державна реєстрація:

права власності на нерухоме майно інших речових прав на нерухоме майно (крім державної реєстрації іпотеки нерухомого майна).

3. Оформлення та видача або обмін паспорта громадянина України для виїзду за кордон (у тому числі термінове оформлення).

4. Державна реєстрація земельної ділянки з видачею витягу з Державного земельного кадастру та інші види адміністративних послуг.

Проте існує ряд проблемних питань, а саме:

- затвердження переліку адміністративних послуг для ведення підприємницької діяльності, які надаються виконавчими органами міської ради та комунальними підприємствами міста;

- затвердження тарифів на надання послуг.

Для держави проблемою є неконтрольованість збирання та використання коштів за адміністративні послуги, що фактично має два наслідки. З одного боку, держава не доотримує кошти, які збираються різними неправомірними суб'єктами, що де-факто надають адміністративні послуги (зокрема деякими державними підприємствами). З іншого боку, багато адміністративних послуг мають такі мізерні розміри (наприклад, за деякі послуги РАГС і за реєстрацію місця проживання платежі складають по 85 копійок), що це не виправдовує навіть витрат на адміністрування таких платежів.

Для органів місцевого самоврядування проблемою є брак ресурсів на забезпечення організації надання адміністративних послуг, включаючи такі елементарні потреби, як папір, картриджі, витрати на поштові відправлення тощо.

Серед основних причин виникнення цих проблем можна виділити кілька. По-перше, це хаотичність розвитку законодавства з питань оплати адміністративних послуг. В одних випадках плата за адміністративні послуги визначається в законах або актах аналогічного рівня (наприклад, Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» визначає розміри плати за видання паспортних документів та деякі інші адміністративні послуги тощо). Таких законів налічується більше сотні, і вони по-різному називають платежі, які мають характер плати за адміністративні послуги («державне мито», «реєстраційний збір», «ліцензійний збір», «плата» тощо).

Ще частіше платежі за надання адміністративних послуг закріплюються на рівні підзаконних нормативно-правових актів. Багато «платних послуг», зокрема фактично дублюючих або додаткових платежів за адміністративні послуги.

Для розв'язання проблем з оплатою адміністративних послуг є доцільними розробка і впровадження нового систематизованого законодавства. Такий акт можна назвати Законом «Про адміністративний збір» (далі – Закон). У ньому має бути максимально повно врегульовано порядок оплати та розміри адміністративних зборів.

Очевидно, що такі дії щодо впорядкування надання адміністративних послуг приведуть до:

- забезпечення прозорості дій виконавчих органів міської ради;
- унеможливлення корупційних дій посадових осіб;
- покращення іміджу влади;
- скорочення витрат часу службовців за рахунок покращення поінформованості суб'єктів підприємницької діяльності.

Мешканці міста, які звертаються до виконавчих органів міської ради для отримання послуг, отримають вигоди у вигляді:

- зменшення тривалості процедури отримання послуг;
- зменшення офіційних витрат під час отримання послуг;
- зменшення неофіційних витрат під час отримання послуг;
- зменшення кількості відвідувань виконавчих органів;
- покращення поінформованості про послуги, тарифи та термін виконання послуг.

Взагалі на шляху до загального підвищення якості надання адміністративних послуг особливої актуальності набуває питання децентралізації повноважень з надання адміністративних послуг на рівень органів місцевого самоврядування, зокрема через інструменти делегування. І хоча в багатьох випадках цей напрямок потребує узгодження з реформою місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою, проте частину повноважень можна вже передати місцевому самоврядуванню (принаймні містам обласного значення). На довгострокову перспективу така децентралізація має бути генеральним напрямком державної політики, оскільки саме децентралізація дозволяє суттєво покращити якість послуг через підвищення впливу громади на суб'єктів надання цих послуг.

Список використаних джерел.

1. Закон України «Про адміністративні послуги».
2. Офіційний сайт Могилів-Подільської міської ради (misto.mogpod.com/).
3. Долечек В. Адміністративна реформа: поліпшення якості і підвищення ефективності державних послуг // Вісн. НАДУ. – 2004. – № 1. – С. 217-224.
4. Євдокименко В., Поляк О. Управлінські, адміністративні і громадські послуги як сегмент регіональних ринків // Регіон. економіка. – 2004. – № 4. – С. 16-24.

Драгомирецька Наталія Михайлівна

*професор кафедри філософських та соціально-політичних наук
ОРІДУ НАДУ при Президентові України
доктор наук з державного управління, професор*

КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА

На сьогодні у світі активізується увага до комунікативної діяльності. Вважається, що це нова хвиля, спрямована на вироблення сучасних підходів щодо практики державних комунікацій. Головним у розумінні комунікацій вважається постулат, що публічне управління є специфічним видом спеціально побудованої діяльності, як особливого виду діяльності з соціального управління [1]. Відповідно і комунікативна та комунікаційна діяльності мають свої специфічні особливості і мають бути спрямовані на побудову міцних соціальних зв'язків. Комунікація розглядається з позицій діяльності або діяльнісного підходу, що дало можливість багатьом державам сформулювати складові частини комунікаційних політик, стратегій, планів тощо. Використовуються 2 поняття: комунікативна політика і комунікаційна політика. Друга категорія більш широка, оскільки визначає особливості взаємодії з населенням шляхом використання ІТ-технологій. У багатьох державах виокремлюється комунікативна політика, яка має: принципи; цілі; рішення; правила; заходи; кодекси поведінки. Відповідно, кожна держава визначає для себе найбільш доцільний формат документу, який є основою для реалізації на практиці комунікативної політики та створений у відповідності з практикою і традиціями системи правового регулювання у державах: Політика комунікацій; Комунікаційна стратегія; Стратегія комунікацій та План дій; Координація комунікативної політики; Політика урядової зовнішньої комунікації; Комунікаційна стратегія громадськості.

У 2006 р. з'являються публікації, в яких йдеться про важливість для багатьох держав плану комунікацій ЄС щодо розвитку соціального діалогу, зокрема в *Угорщині* [2]. Проводиться аналіз проведених заходів за 2004-2006 рр. та визначаються методи комунікацій, що застосовувались для досягнення результатів: консультативні заходи; дискусії щодо європейської соціальної моделі; дебати по стратегічним питанням, які пов'язані з майбутнім ЄС; телевізійні форуми; семінари; прямий діалог; он-лайн голосування тощо. У

Великобританії (2006р.) визначено такі характеристики, які мають 3 складові: лідери та уряд можуть досягти своєї мети; державні органи та установи реагують на потреби громадян, які відстоюють свої права; громадянське суспільство і приватний сектор можуть притягнути до відповідальності державні установи і уряд на підставі їх звіту [3]. У 2009 р. (США, університет Джорджа Вашингтона) обговорювались ті самі питання, які й сьогодні актуальні для світу, зокрема для ЄС [4]: потужність урядового зв'язку для досягнення хороших результатів управління; прозорість та підзвітність урядів; надання громадянам адекватної інформації про пріоритети та програми діяльності уряду; ефективний потенціал зв'язку з громадянами; роль етики тощо. У 2011 р. фахівці обговорюють питання європейської комунікативної політики [5]. Мова йде про проблеми відкритості та існування правових питань щодо інформування громадян.

Спеціалісти зауважують (2013 р.), що комунікація для уряду – це велика робота, яка спрямована на отримання підтримки від громадськості, а також допомагає громадянам зрозуміти їх права та обов'язки [6]. Акцент робиться на перенесення методів комунікації, які притаманні системі зв'язків з громадськістю у цифрові комунікації, що передбачає підвищення стандартів і поліпшення якості. У 2014 р. з'являються публікації, у яких фахівці наголошують на зростанні ролі стратегії урядових зв'язків з громадськістю, оснований на стратегічних комунікаціях, розроблених центральними органами влади [7]. Науковцями приділялась увага питанням медіатизації урядів (2014-2015 рр.) [8]. Особливий акцент зроблено на питаннях державних комунікативних теорій, які пов'язані з процесами медіатизації. У 2015 р. на комунікативних заходах у ЄС науковцями та практиками обговорювалась низка питань: яким чином політикам відповідати на вимоги спільноти; прозорість – це зобов'язання чи можливості; що таке комунікація в ЄС; як робити ЄС-новини; зв'язок науки, управління та освіти; інтерактивні практики прийняття рішень; лобіювання демократії ЄС; нові тенденції в урядових кампаніях; освітніх засоби зв'язку; відкриті політики; цифрове перетворення державних організацій тощо [9]. На деяких електронних ресурсах США (2015 р.) [10] йдеться про широкий спектр підходів щодо залучення громадян до прийняття рішень, які стосуються їх життєдіяльності, що вимагає не тільки широкого інформування громадян, а надання можливості їм висловити свою точку зору і впливати на важливі державні рішення. Це передбачає вироблення та запровадження комплексних місцевих програм комунікації та участі. Інші

спеціалісти акцентують увагу на процесах «транспортування та обміну інформацією» [11] з метою уявлення і пояснення рішень і дій уряду та підтримки соціальних зв'язків. Робиться наголос на відмінностях між активним урядовим зв'язком и пасивним громадським зв'язком.

Комунікація у *Британській Колумбії* ґрунтується на процесі інформування громадськості про програми та послуги Уряду [12]. Фахівці з урядових комунікацій надають різнопланові послуги та щільно співробітничать з іншими представниками обласних, федеральних та муніципальних органів влади, засобів масової інформації, промисловості, асоціацій, груп інтересів та широкої громадськості. Послуги надаються у: плануванні та консультуванні щодо стратегічних комунікацій; питаннях управління; відношеннях зі ЗМІ; моніторингу ЗМІ; координації кросс-державних проектів; плануванні подій; он-лайн-комунікацій тощо. *Об'єднані Арабські Емірати* (ОАЕ) задля розбудови міцного фундаменту здорового і згуртованого суспільства розробили Національну програму урядового зв'язку до 2021 р. [13]. Основним гаслом цієї програми є: «ОАЕ дає пріоритет людського розвитку та добробуту громадян. Громадяни – істинний ресурс на цій землі». У 2016 р. (*Великобританія*) актуальними прогнозується наступні питання: ефективна політика, яка здійснюється завдяки спілкуванню через ЗМІ; сучасні виклики до спілкування міністрів, їхніх радників і посадових осіб; компетенції професійних комунікаторів; використання комунікацій урядом та іншими організаціями для здійснення ефективних стратегій і програм; досвід державних комунікаторів; розширення доступу до публічної інформації; створення хорошої практики по всьому світу тощо [14].

Проведений аналіз комунікацій у деяких державах світу свідчить про наявність стратегії розвитку комунікацій суб'єктів державного управління. У вітчизняній практиці комунікації суб'єктів державного управління знаходяться у площині накопичення, зберігання та надання інформації. Відсутня теоретична та практична підготовка професійних комунікаторів. Спостерігається перенесення державноуправлінських комунікацій у політичну площину.

Список використаних джерел.

1. Communication and Electronic Public Administration: Some Issues in the Context of the Czech System of Public Administration [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/nispacee/unpan027501.pdf>.

2. «Let's talk about Europe» - Hungarian Reflection Plan [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://www.nefmi.gov.hu/letolt/nemzet/eu/hungarian_reflection_plan060110_jav.pdf.

3. BRIEFFOR POLICY MAKERS : The Contribution of Government Communication Capacity to Achieving Good Governance Outcomes : The George Washington University's Elliott School for International Affairs Linder Commons Room, February 19, 2009, 9 am to 4 pm [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://siteresources.worldbank.org/EXTGOVACC/Resources/BriefGovCommCapacity>.

4. The Contribution of Government Communication Capacity to Achieving Good Governance Outcomes : The George Washington University's Elliott School for International Affairs Linder Commons Room, February 19, 2009, 9 am to 4 pm [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.gsdr.org/document-library/the-contribution-of-government-communication->

5. The need for a European communication policy [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/4/10/01/03/?all=1

6. Government Communication Professional Competency Framework [April 2013] [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <https://www.online-jobs.co.uk/fco/documents/Comms-Competency-Framework.pdf>.

7. Government Engagement and Communication Strategies with Communities. Institute for Strategic Dialogue [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <https://www.counterextremism.org/resources/details/id/540/government-engagement-and-communication-strategies-with-communities>.

8. Bo Laursen and Chiara Valentini Mediatization and Government Communication : Press Work in the European Parliament [Aarhus University, Department of Business Communication, Jens Chr. Skous Vej 2-3, DK-8000 Aarhus C, Denmark] // The International Journal of Press/Politics, January 2015 ; vol. 20, 1 : pp. 26 - 44, first published on November 7, 2014 [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://hij.sagepub.com/search?author1=Bo+Laursen&sortspec=date&submit=Submit>.

9. EuroPCOM 2015: 6'seuropcom-2015-conference [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://cor.europa.eu/it/events/europcom/Pages/europcom-2015-conference.aspx>.

10. Effective Communication and Public Participation :2015 MRSC of Washington. All rights reserved. Privacy & Terms[Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://mrsc.org/Home/Explore-Topics/Governance/Citizen-Participation-and-Engagement/Ef>.

11. MartialPasquier, Professor. GOVERNMENT COMMUNICATION : Institut de hautes études en administration publique [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dictionnaire.enap.ca/dictionnaire/docs/definitions/definitions_anglais/govern.

12. Government Communications. British Columbia [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www2.gov.bc.ca/gov/content/governments/careers/government-communications>

13. 2021 National Program for Government Communication [2015 Ministry of Cabinet Affairs, All Rights Reserved] [Остання зміна: 10 вересня 2015] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://npgc2021.ae/>.

Government: image and communication [2015 PAI – Public Administration International; Conference 2016] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.public-admin.co.uk/programmes/government-image-and-communication-the-uk-experience/4>.

Дуков Дмитро Федорович

*аспірант кафедри європейської інтеграції
ОРІДУ НАДУ при Президентові України*

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

У наукових дослідженнях, присвячених структурі механізмів державного управління, пропонуються різні погляди на це питання. В основному використовуються структурний та функціональний підходи, а в деяких роботах структурно-функціональний підхід. Однак, не зважаючи на нові роботи в останні роки, залишаються питання, які потребують подальшого дослідження. В першу чергу, це стосується систематизації уявлень про структуру механізмів державного управління та розробки методичних засад її формування та конкретизації.

У дослідженнях науковців опис організаційної структури механізму державного управління найчастіше починається з визначення її елементів. О. Федорчак в якості головних елементів виділяє такі: методи, важелі, інструменти, політика, правове, нормативне та інформаційне забезпечення. При цьому вона зазначає, що склад механізму державного управління певної сфери суспільного розвитку змінюватиметься, залежно від особливостей тієї чи іншої сфери [3].

Л. Приходченко виділяє в механізмах державного управління цільову, нормативно-правову, організаційну, економічну та інформаційну складові. Вона зазначає, що цільова складова є первинним елементом структури механізму. Правова частина другої складової визначає всю можливу сукупність режимів функціонування, а нормативна частина другої складової формується за рахунок розпоряджень та рішень місцевих органів влади. При цьому зміна правових актів відбувається значно повільніше, ніж нормативних, чим обумовлюється більш істотне значення останніх для функціонування механізму державного управління. Призначення організаційної складової полягає у визначенні прав, обов'язків, компетенції та відповідальності в процесі формування і прийняття управлінських рішень. Взаємозв'язок організаційної і нормативно-правової складових проявляється у тому, що правові документи стосовно розподілу компетенції встановлюють межі, але не визначається внутрішній зміст. Сутність економічної складової полягає у вартісному оцінюванні результатів управлінського процесу, відповідно її призначення полягає в оцінці ефективності управлінських рішень. Обов'язковою складовою будь-якого механізму державного управління є інформаційна, що фактично має наскрізний характер дії [2].

На думку В. Боделана організаційна структура механізму державного управління характеризує відносини, взаємодію і координацію його елементів як системи. В основу взаємодії і координації покладено цілі і завдання, що реалізуються через функції. При цьому функції є визначальними щодо організаційної структури, вони обумовлюють необхідність тих чи інших елементів системи і архітектуру цієї системи. Тобто, органічний взаємозв'язок організаційної структури і функціональної структури на практиці призводить до того, що вони постають як єдине ціле, як організаційно-функціональна структура. Він вказує, що практика переконливо свідчить, що формування організаційно-функціональної структури має здійснюватися за відомим принципом Г. Чандлера «стратегія визначає структуру» таким шляхом: виділення цілей ⇒

визначення функцій, необхідних для реалізації цілей ⇒ створення відповідних структур (суб'єктів) для виконання визначених функцій [1].

Виходячи з аналізу існуючих уявлень щодо структури механізму державного управління пропонується її авторське, основними моментами якого є такі:

- визначальною складовою механізму державного управління є «цілі»;
- складова «функції» є похідною від складової «цілі»;
- складові «цілі» та «функції» звичайно мають ієрархічну структуру;
- кожній функції відповідає певна сукупність методів її здійснення;
- реалізація методів забезпечуються певним набором інструментів;
- функції визначають сутність та структуру суб'єктів (органів) управління;
- норми (правила), принципи та цінності визначають рамки здійснення функцій та функціонування суб'єктів управління;
- важливою умовою функціонування механізму державного управління та реалізації його функцій є наявність фінансових та матеріальних ресурсів.

Спираючись на схему загальної структури механізму державного управління можна запропонувати методичний підхід до її формування. Він передбачає такі етапи:

- визначення цілей механізму;
- на основі визначених цілей визначаються функції;
- для кожної функції визначаються методи її реалізації;
- кожному методу встановлюється відповідні інструменти;
- для кожної функції визначаються суб'єкти, які забезпечують її здійснення;
- для функцій та суб'єктів управління визначаються норми (правила) їх здійснення та діяльності;
- визначаються необхідні ресурси для здійснення функцій механізму.

Запропонована загальна структура механізму державного управління є спробою системного узагальнення існуючих уявлень на це питання. Вона разом з запропонованим підходом до її формування можуть бути використані в якості методичного забезпечення при створенні реальних механізмів державного управління.

Список використаних джерел.

1. Боделан В.Р. Організаційно-функціональні структури: особливості впливу чинників їх побудови на ефективність функціонування організаційного механізму державного управління / В.Р. Боделан // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – Вип. 3. – С. 55.

2. Приходченко Л.Л. Структура механізму державного управління: взаємозв'язок компонентів та фактори впливу на ефективність / Л.Л. Приходченко // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2009. – Вип. 2. – С. 108-110.

3. Федорчак О.В. Класифікація механізмів державного управління / О.В. Федорчак // Демократичне врядування. – 2008. – № 1. – Електронне наукове фахове видання. – Режим доступу:http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf.

Крамський Сергій Олександрович

*старший викладач кафедри управління проектами
ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
кандидат технічних наук*

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ІТ-ПРОЕКТІВ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Актуальність дослідження. На теперішній час Указом Президента України надано потужний імпульс розвитку українського сегмента мережі Інтернет. Створення сприятливих умов для інвестування цієї сфери дозволить активізувати використання мережі Інтернет у навчальних закладах і науки, об'єднати зусилля державних органів, операторів, вчених, ділових кіл та громадських організацій, зацікавлених у вдосконаленні та підвищенні ефективності її використання.

Початок фінансування Національної програми ІТ галузі дозволив перейти до стадії реального виконання її завдань. Пріоритет використання бюджетних коштів виключно на підтримку загальнонаціональних пріоритетів – інформатизація соціальної сфери, науки, освіти, культури, а також створення загальнодержавної системи інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інформаційно-аналітичного

забезпечення правоосвітньої діяльності, законотворчості, нормотворчості і правозастосування [1, 3, ст. 155].

До найбільш нагальних проблем, що стосуються питань ІТ галузі, відносяться: на сьогодні неврегульованість нормативної бази про порядок, форм і змісту інформаційного обміну між управлінськими установами, результатом чого є як дублювання інформації, так і її відсутність.

Головним неврегульованим моментом засобів ІТ простору, є процес взаємодії на сучасному технологічному рівні є відсутність правового статусу вільних електронних частот [2, ст. 298]. Відповідно до Закону України «Про Національну програму інформації»[1]. Неврегульованість нормативно – технічного забезпечення (стандарти, технічні регламенти тощо) процесів ІТ послуг є фактором, певною мірою ускладнює комунікацію програм в сфері ІТ послуг. Отже тут досить багато неврегульованих моментів – починаючи з відсутності сталої термінології і стандартів і закінчуючи відсутністю критеріїв класифікації засобів інформатизації.

Інноваційні ІТ – проекти, які розробляються за гнучкими Agile методами, планують процеси автоматизації на старті проекту у більшості випадків. Тобто існує прямий зв'язок між обраною методологією управління та формуванням належних процесів контролю якості ІТ-проекту. Стратегія комунікацій та контролю якості має інтегруватися у обрану на проекті модель розробки програмного забезпечення. Веб, та мобільні додатки, найчастіше розроблені за допомогою цих гнучких методів, займають близько 50% ринку ІТ, який оцінюється у 13 млрд. доларів США у 2016 році. Водночас незалежні дослідження відзначають, що 49% ІТ команд з розробки активно використовують автоматичні тести, а ще 25,9% мають часткове автоматичне покриття. Варто додати, що 75,8% опитаних планують почати автоматизацію, або продовжити розробку і розвинути існуючий інструментарій і покриття 4G мережі Інтернет.

Ці дані надають можливість позначити місце автоматизації тестування, як невід'ємної частки індустрії ІТ. Вагомим елементом поняття ІТ – готовності проекту та його продукту. Користувачі ІТ послуг вимагають доступу до інформаційних ресурсів інших структур, але не визначають конкретно, для вирішення яких завдань яка саме ІТ послуга потрібна і хто її виробляє. Це свідчить про недостатню ефективність інформаційної взаємодії підрозділів державних, комунальних та підприємницьких структур на організаційно-адміністративному рівні. Розвиток інформаційних технологій, насамперед у тих

ділянках, де вітчизняні розробки відповідають світовому рівню. Це стосується, зокрема, нейромережових технологій, створення засобів інтелектуалізації широкого призначення [4, ст. 286].

Орієнтація Держстандарту України на прийняття ISO – сумісних стандартів у сфері ІТ за прискореною процедурою слід вважати оптимальним шляхом вирішення цієї проблеми. Вирішенню цього завдання має сприяти розробці законодавчих та інших нормативно-правових актів з інтеграції програмного, інформаційного, технічного забезпечення інформаційно-аналітичних систем різного рівня та призначення, інженерії якості програмних систем.

На підтримку процесів соціально-економічного розвитку будуть створені інтегровані системи баз даних і різнострокового моніторингу основних індикаторів перебігу цих процесів у країні, окремих регіонах і галузях економіки. Ці фактори впливають переважно саме на органи, оскільки приватні підприємницькі структури можуть вирішувати їх в робочому порядку, як, власне, і закріплюються зараз більшість стандартів у цій сфері діяльності.

Головною характеристикою стану інформаційних технологій в Україні є посилення її ролі і значущості для суспільства. Державна політика в ІТ сфері повинна бути спрямована на раціональне використання промислового та науково-технічного потенціалу, матеріально-технічних і фінансових ресурсів для створення сучасної інформаційної інфраструктури в інтересах вирішення комплексу поточних і перспективних завдань розвитку України, забезпечення системного, комплексного і узгодженого розвитку ІТ сфери.

Список використаних джерел.

1. Закон України «Про інформацію», Верховна Рада України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ (Редакція станом на 20.04.2016 року). – [режим доступу] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12

2. Закон України Про радіочастотний ресурс України. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 36, ст. 298). – (Редакція станом на 20.04.2016 року).- [режим доступу] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-13

3. Закон України «Про телекомунікації». (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, N 12, ст. 155). – (Редакція станом на 20.04.2016 року).- [режим доступу] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-14

4. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах. (Відомості Верховної Ради

України (ВВР), 1994, N 31, ст. 286). – (Редакція станом на 20.04.2016 року). – [режим доступу] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-16.

Лозовська Катерина Сергіївна

*аспірант кафедри управління проектами
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України*

НАУКОВИЙ ДИСКУРС ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «КОМУНІКАЦІЯ»

У сучасних умовах глобальної соціально-культурної та економічної кризи гостро постає проблема взаєморозуміння і комунікацій між людьми, владою та іншими політичними інстанціями. Адже комунікація пронизує абсолютно всі пласти суспільного життя.

Наразі у науковій літературі, незважаючи на велику кількість публікацій, й досі тривають наукові дискусії щодо визначення сутності поняття «комунікація».

Трактувань терміну комунікація (від лат. *communicatio* – єдність, передача, з'єднання) досить багато і залежать вони від підходів, що використовуються авторами. Зокрема, можна виокремити наступні підходи до визначення поняття «комунікація»:

- лінгвістичний підхід;
- філософський підхід;
- психологічний підхід;
- соціальний підхід.

<i>Лінгвістичний підхід</i>
1. Комунікація – процес і результат обміну інформацією. (Плотніков М.В. [5]);
2. Комунікація є передачею інформації між двома автономними системами, якими є дві людини. (Почепцов Г.Г. [6]).
<i>Філософський підхід</i>
1. Комунікація – категорія ідеалістичної філософії, що позначає спілкування, за допомогою якого «Я» знаходить себе в іншому. (Філософський словник [9]);
2. Комунікація – смисловий та ідеально-змістовний аспект соціальної взаємодії. (Філософська енциклопедія [10]).

<i>Психологічний підхід</i>
1. Комунікація – це багатогранний процес, в основі якого лежить спілкування, в яке відправники вклали відповідний зміст. (Рева В.Е. [7]);
2. Комунікація – механізм, завдяки якому людські стосунки можуть існувати і розвиватися, тобто будь-які символи розуму, разом із засобами передачі їх у просторі і часі. (Кулі Ч. [3]).
<i>Соціальний підхід</i>
1. Комунікація – це взаємодія, діяльність людей або тих чи інших організацій один з одним. (Бурцева Т.А. [1]);
2. Комунікація – це зумовлений ситуацією й соціально-психологічними особливостями комунікаторів процес встановлення і підтримання контактів між членами певної соціальної групи чи суспільства в цілому на основі духовного, професійного або іншого єднання учасників комунікації. (Різун В.В. [8]).

Аналізуючи вказані визначення, можна дійти висновку, що це не є дефініції, які суперечать одна одній. Вони доповнюють одна одну, а кожне з визначень охоплює певний бік явища, даючи більш глибоке розуміння комунікації.

На думку українського дослідника комунікації Г.Г. Почепцова, не варто перейматися тим, що існує сотня дефініцій [5; с. 18]. Навіть той факт, що під комунікацією здавна розуміють ще й засоби транспорту, фізичного зв'язку (пошта, телефон, віз, коні, човен, потяг, річка, канал, море, каналізація тощо), зовсім не означає, що фізичні й знакові комунікації – абсолютно різні терміни.

Аналіз наукових підходів до поняття комунікації виявив, що, незважаючи на активні наукові розвідки в даному напрямку, не існує цілісного всеохоплюючого розуміння комунікації, єдиної наукової системи. На нашу думку, однією із причин відсутності єдиної теорії комунікації є широкий спектр використання терміну. У зв'язку з цим поняття комунікації, яке постійно набуває нових рис та суттєвих ознак, потребує постійного осмислення, періодичного доповнення й вдосконалення.

Список використаних джерел.

1. Бурцева Т.А. Управление маркетингом : учеб. пособ. / Т.А. Бурцева, В.С. Сизов, О.А. Цень. – М. : «Экономистъ», 2005. – 271 с.

2. Масова комунікація: підручник / А.З. Москаленко, Л.В. Губерський, В.Ф. Іванов, В.А. Вергун. – К.: Либідь, 1997. – 216 с.
3. Николаева Ж.В. Основы теории коммуникации : уч.-метод. пособ./ Ж.В. Николаева. – Улан-Удэ : ВСГУ, 2004. – 274 с.
4. Основы внутрішньої комунікації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrainepublicdialogue.org/?page_id=159&langswitch_lang=uk.
5. Плотников М.В. Эффективные коммуникации в организации [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.elitarium.ru/2008/11/26/kommunikacii_organizacija.html.
6. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации / Г.Г. Почепцов. – М. : Рефлбук ; К. : «Ваклер», 2001.– 656 с.
7. Рева В.Е. Коммуникационный менеджмент : уч.-метод. пособ. / В.Е. Рева. – Пенза : Изд.ПГУ, 2003. – 161 с.
8. Різун В.В. Теорія масової комунікації [Електронний ресурс] / В.В. Різун. – Режимдоступу : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=book.index&book=1>.
9. Философский словарь / под ред. И.Т. Фролова. – 4-е изд. – М. : Политиздат, 1981. – 445 с.
10. Філософська енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_new_philosophy/605/.

Мамонтова Елла Вікторівна

*професор кафедри регіональної політики
та публічного адміністрування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
доктор політичних наук, професор*

ДІАЛОГ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА ЯК КОНСТРУКТИВНА ФОРМА ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ

Актуальність необхідності здійснення заходів управлінського і освітнього характеру по стимулюванню активної участі громадян у формуванні та розвитку суспільства і держави в Україні не викликає сумніву. Адже тільки за умов сприяння зародженню різноманітних громадських ініціатив і робот по налагодженню механізмів їх реалізації через рішення органів державної влади і місцевого самоврядування можна говорити

про незворотність становлення в Україні правової держави та громадянського суспільства.

Поняття громадянського суспільства має чимало визначень, кожне з яких розкриває певні (філософські, соціологічні, політико-правові, економічні, етичні та ін.) аспекти цього багатогранного феномену. Втім, незаперечним є те, що з одного боку громадянське суспільство – це ідеал, який потребує певних умов для свого втілення, й, водночас, умова існування та розвитку демократії.

Традиційно інститутами громадянського суспільства виступають політичні партії, профспілки, релігійні і культурні організації, неприбуткові організації, що надають послуги, благодійні організації, фонди і асоціації, непрофесійні спортивні асоціації, групи взаємодопомоги, тимчасові групи за інтересами тощо. Не менш різноманітними є й види громадської діяльності, у тому числі через спільні дії щодо вирішення наявних проблем, відстоювання і лобювання прав, участь в обговоренні проектів рішень влади, акцій громадянської непокори, виборчих процесах тощо. Все це є різновидом політичної участі.

Враховуючи те, що діяльність різноманітних інституцій громадянського суспільства спричиняє у державі багато змін, між державними установами та суспільством виникають численні стосунки та зв'язки, які динамічно змінюються. У цьому зв'язку зростає необхідність взаємодії громадян і органів публічної влади у вільному та багатоканальному форматі, який передбачає відмову від традиційної ієрархічної побудови інформаційної та комунікативної систем. Адже сучасну демократію, на противагу формальному закріпленню обов'язковості процедур інформаційного обміну, специфічному для адміністративно-командного стилю управління, характеризують такі ознаки суспільно-владної комунікації, як широке та відкрите обговорення суспільних процесів та цінностей, відкрита постановка питання та обмін об'єктивною інформацією, спільний розгляд альтернативних рішень тощо.

Отже, принциповим для налагодження постійного діалогу з громадськістю на паритетних началах є забезпечення відкритості й прозорості процесів прийняття рішень, діяльності владних структур і громадських організацій. Прозора відкрита влада призвана належним чином забезпечувати діалог з громадськістю на всіх етапах прийняття рішень і постійний доступ до інформації про діяльність органів державної влади та її посадових осіб відповідно до норм чинного законодавства. В свою чергу, належна поінформованість сприяє свідомій участі громадян у процесі прийняття рішень, надає можливості для обґрунтованої відповіді та раціонального впливу громадськості на

державні рішення. Таким чином саме взаємодія влади і суспільства через відкриту багатоканальну комунікацію відкриває унікальні можливості знаходження оптимальних шляхів для розв'язання наявних проблем.

Звідси обов'язком органів влади є залучення громадськості до обговорення нагальних питань суспільного розвитку, втім не у форматі інформування, але через обґрунтування, пояснювання, пропонування альтернатив їх вирішення. Визначальним у цьому зв'язку є формування загального контексту, в якому люди можуть критично оцінювати події та переглядати свої переконання. В ідеалі суспільство здатне саме визначати та оцінювати власні потреби, співвідносити їх як на індивідуальному, так і на колективному рівнях, переглядати установки та стереотипи, що заважають розвитку держави та особистості, мобілізувати себе для досягнення пріоритетних для суспільства цілей.

Існує чимало теорій щодо становлення і розвитку взаємодії влади і громадськості. Однак у царині управлінської практики одним з найпоширеніших і широко вживаних сьогодні є підхід, сформульований в 2001 році Організацією з економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), згідно з яким виділяють три основні рівні налагодження взаємодії влади з громадськістю: інформування (1), консультування (2) та активна участь громадян та їх об'єднань у формуванні публічної політики (3) [1, с. 32].

Виходячи з того, що невід'ємною ознакою сучасного етапу суспільного розвитку в Україні є посилення участі громадян у процесах публічного управління, сьогодні значно актуалізується саме останній рівень суспільно-владної взаємодії, яка є різновидом політичної участі.

Під політичною участю традиційно розуміють вплив громадян на функціонування політичної системи, формування політичних інститутів і вироблення політичних рішень. Суб'єктами політичної участі виступають індивіди, соціальні групи і верстви, культурно-професійні, етнонаціональні, конфесіональні та політично згуртовані спільноти; всі дорослі громадяни державно-організованих суспільств; міжнародні спільноти. Вони безпосередньо чи будь-яким іншим чином залучені до вироблення і реалізації політичного курсу держав, політико-управлінських рішень, до рекрутування політико-посадових осіб та впливу на їх діяльність.

Політична участь – явище багатостороннє. За силою дії вона може проявлятися як прямий (безпосередній) чи опосередкований, всеохоплюючий чи обмежений вплив. За масштабами вона може здійснюватися на місцевому

регіональному, державному чи міжнародному рівнях політики. За арсеналом використаних знарядь та технік вона може бути легітимною та нелегітимною, законною (легальною) і протиправною (нелегальною), мирною та насильницькою, добровільною та примусовою, традиційною й інноваційною тощо. Політична участь може бути автономною (добровільна політична діяльність людей, які переслідують особисті чи групові інтереси); мобілізованою (участь, що має примусовий характер через застосування адмінресурсу); ангажованою (політична поведінка, що професійно цілеспрямована на реалізацію групових інтересів).

Втім, в умовах поглиблення процесів становлення моделі демократичного врядування в Україні каналізація політичної участі у конструктивне русло можлива лише за умов налагодження відкритого діалогу між владою і суспільством.

У контексті вищезазначеного варто нагадати, що ключовими функціями політичної участі серед іншого виступають 1) політична соціалізація особистості; 2) артикуляція та агрегація різних групових інтересів та вимог; 3) упередження та розв'язання конфліктів; 4) рекрутування громадських лідерів та публічних політиків та державних службовців; 5) залучення населення до вироблення і реалізації політичних рішень; 6) боротьба з бюрократизмом і скасування відчуження громадян від політики та управління.

Завдяки цим функціям, політичну участь населення визнано в числі головних прав людини, які отримали міжнародно-правове визнання. Так, ст. 25 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (Рез. 2200(XXI) ГА ООН від 16 грудня 1966 р.) містить наступні положення: «Кожен громадянин повинен мати без якої б то ні було дискримінації право і можливості: а) брати участь у веденні державних справ як безпосередньо, так і через посередництво вільно обраних представників; б) голосувати і бути обраним на дійсно періодичних виборах, які здійснюються на засадах загального і рівного виборчого права при таємному голосуванні та забезпеченні вільного волевиявлення виборців; в) мати доступ у своїй країні на загальних умовах рівності до державної служби».

Саме тому сьогодні на перший план у стратегіях забезпечення конструктивного діалогу держави і суспільства виходять практики, що сприяють активізації участі громадян та їх об'єднань у формуванні публічної політики.

Список використаних джерел.

1. Холдар Д. Г. Роль участі громадськості у виробленні та реалізації політики: посібник з участі громадськості / Проект

«Голос громадськості» Міжнародний центр перспективних досліджень; за ред.. Д.Г. Холдар, О. Захарченко. – К.: Дизайн-студія «Медіа», 2002. – 150 с.

Нагорна Ганна Олексіївна

*аспірант кафедри регіональної політики
та публічного адміністрування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України*

ПРОЕКТНИЙ ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАЛОГУ МІЖ ВЛАДОЮ ТА СУСПІЛЬСТВОМ

В наш час досягнення компромісу між владою та суспільством є важливою умовою розвитку української держави та громадського суспільства. Досягнення такого компромісу є необхідним для забезпечення конструктивного діалогу між органами влади та населенням.

Слід зазначити, що ефективна взаємодія держави і громадянського суспільства є однією з важливих передумов розвитку демократії. Успішність цієї взаємодії зумовлюється постійним діалогом, удосконаленням практики взаємовідносин, активною участю громадян у державних справах. Загалом взаємовідносини і взаємовплив громадянського суспільства і державної влади є визначальним фактором у забезпеченні демократичного розвитку країни. Діалог влади і народу видається можливим лише за умови, коли в державі створені максимально сприятливі умови для політичної соціалізації усіх громадян, активної включеності її у всі суспільно-політичні процеси. Важливим чинником розвитку такого діалогу є забезпечення прозорості та відкритості суб'єктів владних повноважень і створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації [1].

Діалог між владою та суспільством можна охарактеризувати як соціальний механізм вирішення складних суспільних проблем, в основі яких лежать взаєморозуміння та партнерство. Діалог є найважливішим інструментом суспільного життя в громадянському суспільстві. Він виступає засобом досягнення згоди або нейтралізації опонента на основі узгоджувальних процедур. Основна мета діалогу між владними структурами та населенням полягає в зміцненні механізмів громадянського партнерства і стабільності, в своєчасному виявленні та усуненні всього, що може призвести до гострих

конфліктів і дезорганізації в житті суспільства. Діалог завжди націлений на зміцнення спільності людей та спільне вирішення проблем.[2]Процес забезпечення конструктивного діалогу між органами публічного управління та суспільством вимагає сьогодні використання новітніх інструментів, одним з яких можна назвати проектний підхід.

Проектний підхід в загальному розумінні являє собою вирішення проблеми за допомогою проектування шляхів їх вирішення. Використання проектного підходу надасть змогу органам влади сформувати більш гнучку організаційну структуру управління, що здатна своєчасно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, а також на зміну суспільних потреб. Даний підхід надає ряд переваг органам влади, а саме:

- проектний підхід дає змогу сформувати більш гнучку організаційну структуру управління, що здатна своєчасно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища;

- проектний підхід передбачає чіткий розподіл керівництвом цілей, завдань, функцій та обов'язків, що полегшує оцінку та підвищує контроль за виконанням ними завдань з боку громадськості;

- на основі проектного підходу процес вирішення суспільних проблем та задоволення потреб населення стає більш ефективним;

- проектний підхід надає можливість здійснення оцінки соціально-економічного розвитку за єдиним основним критерієм для отримання узагальненої оцінки ефективності діяльності органу державної влади в певній проблемній сфері;

- використання проектного підходу веде до отримання «готового продукту» – кінцевого результату, за яким визначається ступінь задоволення потреб громадян;

- проектний підхід використовує стратегію цільового раціонального розподілу та використання ресурсів за критерієм максимізації з метою ефективного управління ними;

- за допомогою проектного підходу здійснюється зворотний зв'язок з населенням країни, що дає змогу оцінити діяльність органу державного управління безпосередньо громадянами держави [3].

Тобто ми бачимо, що використання проектного підходу надає суспільству можливість отримувати необхідну інформацію від органів влади, приймати участь у вирішенні суспільних питань, забезпечує зв'язок між владою та суспільством – діалог, що сприяє розвитку взаємовідносин між ними, розвитку держави та громадянського суспільства в цілому.

Список використаних джерел.

1. Мірошниченко Ю.О. «Ефективний діалог» держави і громадянського суспільства як передумова становлення консенсусної демократії / Ю.О. Мірошниченко // Журнал Верховної Ради України «Віче». – №22. – 2013. – [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3949/>.
2. Письменний І.В., Липовська Н.А. Громадянський діалог як форма взаємодії між владою та суспільством / І.В. Письменний, Н.А. Липовська// Аспекти публічного управління. – 2015. – № 9. – С. 5-11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2015_9_3.
3. Федорчак О.В. Проектний підхід як інноваційний механізм державного управління / О.В. Федорчак // Державне управління : теорія та практика : електрон. наук. фах. журн. — Вип. 1. — К. : НАДУ, 2006. – [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej3/txts/TEKNOLOGIYA/02-FEDORCHAK.pdf>.

Пархоменко-Куцевіл Оксана Ігорівна

*головний науковий співробітник
Інституту проблем державного управління та місцевого
самоврядування НАДУ при Президентіві України
доктор наук з державного управління*

ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Процес оцінювання публічних службовців є важливою кадровою технологією, яка надає можливість захистити систему публічного управління від непрофесійних кадрів, а професіональних службовців від необґрунтованих звільнень та ротаций.

Водночас, на даний час існуючі методи оцінювання публічних службовців є неефективними, формальними, необ'єктивними. Такі методи оцінювання спрямовані на формування «своєї» команди та звільнення тих, хто не входить до кола команди керівника. Крім того, на даний час відсутнє оцінювання ефективності та результативності діяльності державного службовця.

Відповідно до Закону України «Про державну службу» (16.12.1993 р.) [2] основними механізмами оцінювання персоналу державних службовців є: оцінювання при конкурсному відборі, щорічна оцінка виконання державними службовцями покладених на них обов'язків і завдань, а також атестація державних службовців.

З метою об'єктивної оцінки знань і здібностей кандидатів на посаду державних службовців проводиться іспит, під час якого перевіряються знання Конституції України, Законів України «Про державну службу» та «Про запобігання корупції», а також законодавства з урахуванням специфіки функціональних повноважень відповідного державного органу та структурного підрозділу [5].

Відповідно до нової редакції Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. [3] проведення конкурсу здійснюється з урахуванням рівня професійної компетентності, особистих якостей і досягнень кандидатів на зайняття вакантної посади.

Відповідно до Положення про проведення атестації державних службовців [6] на кожного працівника, який підлягає атестації, складається службова характеристика, що підписується його безпосереднім керівником, затверджується керівником вищого рівня і подається до комісії не пізніше ніж за тиждень до проведення атестації.

Таким чином, атестація носить суб'єктивний характер, адже у нормативних документах відсутні основні критерії, параметри, механізми оцінювання діяльності державного службовця.

Як правило, службова характеристика носить описовий характер і не надає інформацію про показники діяльності державного службовця, ефективність та результативність його роботи, а також внесок державного службовця у роботу органу влади.

У новій редакції Закону України «Про державну службу» [3] відсутня атестація державних службовців, оскільки вона є формальною процедурою. Натомість відповідно до статті 44 зазначеного Закону результати службової діяльності державних службовців щороку підлягають оцінюванню для визначення якості виконання поставлених завдань, а також з метою прийняття рішення щодо преміювання, планування їхньої кар'єри, виявлення потреби у професійному навчанні. Оцінювання результатів службової діяльності проводиться на підставі показників результативності, ефективності та якості, визначених з урахуванням посадових обов'язків державного

службовця, а також дотримання ним правил етичної поведінки та вимог законодавства у сфері запобігання корупції.

Враховуючи зазначене, передбачається розробити та унормувати показники результативності, ефективності та якості діяльності державних службовців.

На нашу думку, доцільно під час оцінювання результатів службової діяльності розробити реальні методики визначення ефективності та результативності діяльності державного службовця з урахуванням не тільки знань норм чинного законодавства (це є обов'язкова умова), а й рамки компетентності.

До основних методів оцінювання персоналу слід віднести наступні:

1. Ділова гра - проводиться організаційно - управлінська гра, в процесі якої аналізуються знання та вміння працівника, а також оцінюється його здатність працювати в малій групі.

2. Керування за цілями - Management by Objective (MBO). Проведення оцінки методом MBO полягає в спільній постановці завдань керівником і співробітником й оцінці результатів їхнього виконання по закінченні звітного періоду [7, с. 315-316].

3. Assessment Center. Сутність методу полягає в тому, щоб створити завдання, які моделюють ключові моменти діяльності працівника із метою виявлення наявних професійно важливих якостей. Метод Assessment Center містить імітаційні вправи, що моделюють робочу реальність учасників [1, с. 100-101].

4. Метод 360 градусів - отримання даних про дії працівника в реальних робочих ситуаціях та демонстрація ним ділових якостей. Інформація при цьому надходить від осіб, які спілкуються з цією людиною на різних рівнях: керівника, колег, підлеглого, клієнта [4].

Окремо стоїть питання оцінювання результативності та ефективності діяльності публічного службовця. Одним з методів оцінювання є співвідношення результатів роботи окремого фахівця з результатами діяльності органи влади із застосування шкали оцінювання від 1 до 10. Така матриця може мати (як приклад) наступний вигляд (рис. 1).

<i>Функції службовця</i>	<i>Самооцінка щодо виконання</i>	<i>Оцінювання керівником</i>
Виконання доручень: щодо реалізації напрямків політики; поточні доручення; термінові	1....10	1....10

<i>Функції службовця</i>	<i>Самооцінка щодо виконання</i>	<i>Оцінювання керівником</i>
доручення		
Формування стратегічних цілей та визначення шляхів їх досягнення;	1...10	1...10
Реалізація стратегічних цілей	1...10	1...10
Вирішення конфліктів у колективі	1...10	1...10
Делегування повноважень	1...10	1...10
Формування стратегічних документів	1...10	1...10
Прийняття управлінських рішень	1...10	1...10
Надання адміністративних послуг (з деталізацією певних процедур та механізмів)	1...10	1...10
Управління змінами	1...10	1...10
Всього	Σ	Σ

Рис. 1. Матриця оцінювання результативності діяльності публічних службовців.

На нашу думку, систему оцінювання публічних службовців слід розмежувати на дві частини: перша частина – проведення методів оцінювання он-лайн (проведення тестування щодо оцінювання психологічних якостей, оцінювання набутих професійних знань та навичок, показників інтелектуального розвитку тощо), друга частина – очна форма, коли публічний службовець заповнює певні задані форми щодо результативності та ефективності його діяльності та діяльності державного органів.

Таким чином, актуалізується проблема створення незалежних центрів оцінювання публічних службовців. Зазначені центри створять можливість підходи до процесу оцінювання публічних службовців об'єктивно через застосування інноваційних методик оцінювання з економією часу на реалізацію таких методик.

Список використаних джерел.

1. Дяків О. П. Оцінка персоналу методом ASSESSMENT CENTER [Текст] / О. П. Дяків, М. В. Пилипчук // Вісник

Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2011. – №14 (168). – Ч. I. – С. 100-104.

2. Закон України про державну службу від 16.12.1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3723-12>.

3. Закон про державну службу від 10.12.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54571.

4. Корнюшин В. Ю. Оценка и аттестация персонала [Текст] : учебный курс (учебно-методический комплекс) / В. Ю. Корнюшин. – М. : МИЭМП, 2010. – 120 с.

5. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців : постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 169.

Свірін Михайло Геннадійович

*доцент кафедри регіональної політики
та публічного адміністрування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
кандидат політичних наук, доцент.*

Колесніков Дмитро Іванович

*заступник начальника Департаменту
з питань звернень громадян Одеської міської ради,
магістр державного управління*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЗВЕРНЕННЯ В МІСЦЕВИХ ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Як відомо, діяльність органів публічної влади має забезпечувати права і свободи людини і громадянина. Про це свідчать європейські стандарти місцевого самоврядування [6] та принципи місцевого самоврядування, що закріплені у національному законодавстві України [1; 5]. Одним з конституційних прав, яке відіграє центральну роль у забезпеченні участі громадян в управлінні державними справами і захисті усього комплексу прав і свобод людини, є право на звернення [4]. Належне забезпечення цього конституційного

права потребує ефективного механізму його реалізації у діяльності кожного органу публічної влади.

В сфері організаційно-правового забезпечення роботи з зверненнями громадян в органах публічної влади в сучасних умовах, на думку автора, можна визначити декілька актуальних проблеми. Так, по-перше, процедурні норми Закону України «Про звернення громадян» [4] є загальними і недостатньо враховують специфіку розгляду окремих видів звернень, зокрема, пропозицій (зауважень), повторних звернень. Закріплена у законодавстві класифікація звернень (пропозиції, заяви і скарги) є логічно необґрунтованою і потребує критичної оцінки. По-друге, через відсутність чіткого порядку прийняття і реєстрації звернень громадян існують досить слабкі процедури гарантування прав заявників. Це призводить до випадків уникнення органів влади від розгляду звернень, які надійшли звичайною поштою. В законодавстві також не регламентовані детально процедури фіксації звернень на особистому прийомі. По-третє, існує необхідність у виробленні єдиної методики обліку і контролю роботи зі зверненнями, у здійсненні моніторингу виконання законодавства та нагляду за законністю у даній сфері відносин, а також інформуванні населення й органів влади про стан роботи із зверненнями. По-четверте, в умовах децентралізації органи місцевого самоврядування об'єднаннях територіальних громад можуть відчувати брак кваліфікованих кадрів здатних забезпечити на належному рівні реалізацію права на звернення. За оцінками автора, це викликано оновленням персоналу органів місцевого самоврядування, виникненням нового інституту – сільські, селищні старости. По-п'яте, значна частина органів місцевого самоврядування не виконує положення закону про організацію роботи з електронними зверненнями та електронними петиціями [2], досить часто не має відповідних положень щодо організації такої роботи. На цей час не у всіх містах обласного значення мешканці мають можливість реалізувати своє право на електронні петиції. По-шосте, органи місцевого самоврядування, перш за все, сіл, селищ, малих міст здійснюють реєстрацію звернень не в електронному, а в паперовому вигляді, що зніжує рівень прозорості і підконтрольності процесу опрацювання звернень.

Удосконалення механізмів забезпечення права на звернення громадян, на думку автора, потребує концентрації зусиль на таких основних напрямках: інформаційне забезпечення, нормативно-правове забезпечення, організаційне забезпечення та ресурсне забезпечення. Так, інформаційне забезпечення передбачає підвищення комп'ютерної грамотності

громадян, забезпечення принципу «єдиного вікна», проведення та врахування результатів спеціальних соціологічних досліджень. Нормативно-правове забезпечення потребує актуалізації нормативно-правової бази. Організаційне забезпечення передбачає перегляд структури, функцій, відповідальності та кадрового забезпечення компетентних підрозділів органів публічної влади, робота яких спрямована на реалізацію, захист, охорону права на звернення. Ресурсне забезпечення потребує здешевлення шляхів зв'язку громадян з органами місцевого самоврядування, фінансування програм розвитку інтерактивної взаємодії.

Так, зокрема, виконання потребують норми чинного законодавства щодо застосування електронних петицій та електронних звернень в органах місцевого самоврядування [2]. Звідси виникає потреба у розробці та затвердженні відповідних концепцій та правових актів органів місцевого самоврядування (у тому числі внесення змін до Статутів територіальних громад, що мають визначати вимоги до кількості підписів громадян на підтримку електронної петиції), технічного та фінансового забезпечення цього процесу, адоптації кращого закордонного досвіду.

Запровадження потребують типові профілі професійної компетентності посадових осіб, що здійснюють роботу з зверненнями в органах місцевого самоврядування. Це, у власну чергу, має сприяти якісному забезпеченню процесу підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.

В умовах децентралізації та конституційної реформи (коли звужуються контрольні повноваження прокуратури щодо перевірки роботи з зверненнями громадян в органах місцевого самоврядування та виникає перспектива скасування місцевих державних адміністрацій) актуальним є завдання запровадження компенсаційного механізму контролю з боку органів державної влади за виконанням делегованого повноваження – забезпечення права на звернення в органах місцевого самоврядування. Крім того, слід використовувати потенціал громадського контролю, що потребує застосування відповідних механізмів. Наприклад, поширити дію процедури громадської експертизи, яка передбачена для органів виконавчої влади [3], на органи місцевого самоврядування шляхом внесення відповідних змін до закону «Про місцеве самоврядування».

Список використаних джерел.

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>

2. Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції: Закон України від 02.07.2015 № 577-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/577-19>.

3. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 976 // Урядовий кур'єр, 14.11.2008. – № 214.

4. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>.

5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

6. The Strategy for Innovation and Good Governance at Local Level [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.coe.int/t/dgap/localdemocracy/strategy_innovation/Strategy_Brochure_E.pdf.

Сурай Інна Геннадіївна

професор кафедри парламентаризму та політичного менеджменту НАДУ при Президентіві України, доктор наук з державного управління, с.н.с., доцент

Лященко Оксана Олексіївна

аспірант кафедри парламентаризму та політичного менеджменту НАДУ при Президентіві України

ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ВЛАДИ ЯК ОСНОВА СТАНОВЛЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ

Для сучасної України актуальним питанням є становлення демократії, розвитку демократичного врядування.

Демократичне врядування, зокрема за концепцією «Good Governance» запроваджується провідними демократичними країнами світу як найбільш перспективна модель управління суспільством. У Програмі розвитку ООН (UNDP, ПРООН), прийнятої у січні 1997 р., названо такі основні характерні риси Good Governance:

1) участь (Participation) – усі чоловіки та жінки мають право голосу при прийнятті рішень (прямо або через інститути, що репрезентують їхні інтереси); така широка участь ґрунтується на свободі асоціацій і слова;

2) влада закону (Rule of law) – правова система повинна бути справедливою та діяти однаково для всіх, особливо відносно прав людини;

3) прозорість (Transparency) – полягає у вільному потоці інформації. Процеси, установи та інформація є однаково доступними кожному;

4) відповідальність (Responsiveness) – інститути та процеси слугують усім членам суспільства;

5) орієнтація на консенсус (Consensus orientation) – справедливе управління виступає посередником між різними інтересами задля досягнення широкого суспільного консенсусу з локальних і загальнонаціональних питань та процедур (policies and procedures);

6) справедливість (Equity) – усі чоловіки та жінки мають однакові можливості в поліпшенні умов їхнього життя;

7) ефективність і результативність (Effective ness and efficiency) – процеси та інститути забезпечують найкращі результати у використанні ресурсів;

8) підзвітність (Accountability) – процеси прийняття рішень в уряді, приватному секторі та організаціях громадянського суспільства підзвітні громадськості, а також акціонерам (stakeholders);

9) стратегічне бачення (Strategic vision) – лідери та громадськість мають широку і довгострокову перспективу відносно Good Governance і людського розвитку. Це також є розумінням історичного, культурного і соціального контексту (complexities), яким ця перспектива обґрунтовується [5].

Демократизація як процес становлення (поступового утвердження) принципів демократії в країні, послідовне формування і розвиток демократичного ладу, може мати успіхи та невдачі, які залежать від низки умов, спричинених об'єктивними та суб'єктивними, внутрішніми та зовнішніми чинниками.

До об'єктивних внутрішніх належать такі чинники, як: зростання економічного потенціалу країн і рівня добробуту; панування приватної власності та ринкових відносин; правові відносини і громадянське суспільство; певний (достатньо високий) рівень освіти, загальної та політико-правової культури, а також особливості історичної культурної традиції, яка в одних країнах більше, а в інших – менше прихильна до

демократії. Суб'єктивні внутрішні передумови – це якісні характеристики та поведінка політичних еліт: рівень культури, освіченості, ціннісні орієнтації, їхня здатність (або нездатність) формувати адекватні стратегії у процесі демократизації. До зовнішніх передумов відносять впливи геополітичного становища країни, боротьби за вплив на неї глобальних політичних гравців, загальні тенденції світового розвитку, ситуації в інших – близьких і далеких країнах, що можуть мати так званий «демонстраційний ефект», коли одні країни починають брати приклад інших [3, с. 128–130].

Зауважимо, що питання взаємин державної влади і громадянського суспільства – це одне з корінних питань соціуму, від якого залежить його політична облаштованість і стабільність. Становлення демократії прямо пов'язано зі взаємодією громадянського суспільства і влади. Громадянське суспільство визначає зміст державної влади, а характер державної влади, у свою чергу, впливає на розвиток громадянського суспільства у налагодженні такої взаємодії зацікавлене не лише саме суспільство, але й держава, і органи місцевого самоврядування, і бізнес-структури і навіть іноземні країни [4].

У відносинах влади і людини Н.М. Драгомирецька розглядає два великих елементи: вплив і взаємодію. До характеристики впливу вона відносить всі категорії, які спрямовано на зміну поведінки людини, її думок, поглядів, вчинків, а саме: вплив, уселяння, переконання, керування, взаєморозуміння, установа взаємин, маніпуляція тощо. Взаємодія необхідна всім сторонам, включеним у процес комунікації [2].

Зважаючи на різноманітність поглядів, можна виокремити два основних підходи до розуміння процесу взаємодії громадянського суспільства і влади, які дають можливість побачити систему взаємодії громадянського суспільства і влади як систему взаємозв'язків, які перебувають в діалектичній єдності.

Так, вчені, які дотримуються першого підходу, вважають, що держава і громадянське суспільство базуються на суспільній основі та існують у рамках єдиного комунікаційного поля держави. У той же час вони протистоять одна одній, через те що існує визначена відособленість цих двох елементів суспільної системи, зумовлена розходженнями їхньої структури (ієрархічна і мережна) і циклічності дії, а також функціями. Однак за самою своєю природою і досвідом історичного розвитку ці елементи можуть здійснювати реалізацію основної суспільної функції – розвитку суспільства – лише на основі взаємодії [4].

А на думку інших (другий підхід), що правове поле держави й правове поле громадянського суспільства не суперечать одне одному, а навпаки, завдяки синергетичним закономірностям інтегруються у цілісність – тому потребують більш-менш рівномірного розподілу влади як субстрату, що наповнює загально правовий простір соціального організму будь-якої країни [1].

На нашу думку, в умовах демократизації суспільства слід розвивати другий із названих підходів та акцентувати увагу на розвитку позитивних форм взаємодії, які відображають пошук взаєморозуміння для досягнення консенсусу. При цьому, взаємодія громадянського суспільства і влади як система взаємозалежних зв'язків (прямих та зворотних), має базуватися на принципах добровільності, рівноправності, прозорості, відкритості, об'єктивності, взаємної відповідальності, скоординованості дій та забезпечується механізмами діалогової комунікації.

Список використаних джерел.

1. Бойчук М. А. Влада і громадянське суспільство: механізми взаємодії: Монографія. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 211 с.
2. Драгомирецька Н. М. Комунікативна діяльність в державному управлінні : теоретико-методологічний аспект : автореф. дис... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 «Теорія та історія державного управління»/ Н. М Драгомирецька. – К., 2007. – 36 с.
3. Колодій А. Ф. Демократизація / Колодій А.Ф. // Енциклопедія державного управління : довідк. вид. У 8 т. – Т. 8. Публічне врядування. – К. : НАДУ, 2011. – С. 128-130.
4. Механізми взаємодії суспільства та влади : підручник / кол. авт.: Михненко А.М. (кер. авт. кол.), Кравченко С.О., Мартиненко В.Ф. та ін. – К. : НАДУ, 2013. – 210 с.
5. Bogason P. Postmodernpublicadministration / P. Bogason // InTheOxfordHandbookofPublicManagement, ed. E. Ferlie, L. E. Lynn, jr., C. Pollitt. – Oxford : OxfordUniversityPress, 2005. – P. 234-256.

Ткачук-Рижска Регіна Анатоліївна

*аспірант кафедри філософських та соціально-політичних наук
ОРІДУ НАДУ при Президентові України*

СОЦІАЛЬНА ІНЖЕНЕРІЯ ЯК ОСОБЛИВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТРУКТИВНОГО ДІАЛОГУ МІЖ ВЛАДОЮ ТА СУСПІЛЬСТВОМ

У світі соціальна інженерія розуміється як діяльність, яка реалізується за допомогою спеціальних створюваних засобів, методів, технологій, і використовується для вирішення соціальних проблем, адаптації соціальних груп і інститутів до умов, що змінюються, впровадження соціальних новацій. Сучасні тенденції розвитку і становлення України, проблематика сталого розвитку, розвиток людства саме в умовах ринкових відносин демонструють необхідність розробки нових теоретичних аспектів державного управління для проведення ефективних реформ. Задля цього необхідно враховувати світові тенденції виникнення, розвитку та використання соціальної інженерії, визначити цю категорію у державному управлінні для ефективної подальшої розробки теоретико-методологічної концепції соціальної інженерії у державному управлінні.

Поняття соціальної інженерії в найзагальнішому смислі означає планування та здійснення заходів, спрямованих на здійснення певних змін у суспільстві.

Суспільство – це цілісна система, тому здійснення будь-яких часткових змін буде викликати опір, буде відторгатися, як ті, що загрожують рівновазі та стабільності самої системи. Будь-яка спроба провести радикальні реформи викликатиме спротив у суспільних сил, зацікавлених у збереженні системи, і буде заблокована, або неякісно проведена. Щоб змінити в суспільстві щось суттєве, треба докорінно змінити усю систему, замінити наявну та побудувати іншу цілісну суспільну систему, це і зумовлює пошук нових засобів, розробку теоретико-методологічних моделей та концепцій з використанням вже існуючого закордонного та вітчизняного досвіду соціальної інженерії. Щодо проблеми соціальної інженерії існують три основні підходи, що їх можна визначити як пасивізм (або антиінтервенціонізм). Слід зазначити, що у вітчизняній літературі частіше використовується термін «соціоінженерна діяльність». У сучасній науковій літературі поняття «соціальна

інженерія» вживається переважно для позначення особливої діяльності, орієнтованої на цілеспрямовану зміну та регулювання різних організаційних структур, соціальних інститутів, офіційних організацій, органів влади і т. ін.

Ряд авторів [6,7,8] розглядають соціальну інженерію як різновид управлінської діяльності, що здійснюється соціологами, соціальними психологами та іншими спеціалістами спільно з керівниками підприємств, організацій, управлінських структур. А деякі автори пропонують відмовитися від поняття «Соціальної інженерії» у зв'язку з тим, що воно стало предметом ідеологічних спекуляцій (Ф.А. фон Хайек, Н. Стефанов, К. Рихтаржик та ін.) [1]. На їх думку, поняття «Соціальної інженерії» допускає і виправдовує можливість маніпулювання людською поведінкою, а також розглядає феномен соціальної інженерії крізь призму різноманітних соціально-маніпулятивних взаємодій та ІТ-технологій (L. Criddle, M. Rouse) [18,19]. У цьому випадку соціального інженера сприймають як шахрая та маніпулятора, діяльність якого пов'язана з використанням психологічних особливостей людей, постановою та досягнення власних меркантильних цілей.

На думку В. Франчука, метою сучасної соціальної інженерії є поступове вдосконалення людини, як моральної особистості, шляхом вдосконалення її соціального світу, тобто оточуючих її соціальних реальностей, завдяки яким відбувається її соціалізація і моральне виховання «[14].

Також сучасні науковці соціальну інженерію розглядають у зрізі соціальних комунікацій. У вітчизняну теорію соціальних комунікацій концепт «соціальний інжиніринг» був уведений Г. Почепцовим [9], В. Різуном [13.], О. Холодом [15.] на позначення послідовної та професійної діяльності щодо конструювання, побудови, організації соціальних процесів, суспільної взаємодії тощо через соціально-комунікаційні технології.

Список використаних джерел.

1. Афанасьєва М.В. Виборча інженерія в Україні, Одеса, «Юридична література», 2014.- с.118-123
2. Витке Н.А. Организация управления и индустриальное развитие. (Очерки по социологии научной организации труда и управления) / Н.А. Витке. – М.: НКРКИ СССР, 1924. – С.128–206
3. Гаст А.К. Як треба працювати. Практичне введення в науку організації праці. Вид. 2-е. – М., 1972. – С. 26–27.

4. Драгомирцька Н. М. Організаційна культура державних службовців у впровадженні галузевого е-урядування / Н. М. Драгомирецька // Електронне урядування. – 2011. – № 2. – С. 4-12.
5. Кульминов Я., Сухомлинов О. Гражданское общество: экономические и политические факторы становления // Общественные науки, 1990. – № 5.
6. Кочетков А.П. О формировании гражданского общества // Социально-политические науки, 1992. – № 1.
7. Котляров И. В. Теоретические основы социального проектирования / Котляров И. В.; под ред. Е.М. Бабосова. – Мн: Наука и техника, 1989. – 188 с.
8. Поппер К. Нищета историцизма [Электронный ресурс] / К. Поппер ; [пер. с англ. С. А. Кудриной ; под ред. Н. Ф. Овчинникова] // Вопросы философии. – 1992. – № 8. – С. 49-79; № 9. – С. 22-48; № 10. – С. 29-58. – Режим доступа : philosophy.ru/library/popper/popper_poverty_historicism.]
9. Почепцов, Г. Г. Соціальний інжиніринг: соціо- і психотехніки управління великими масами людей [Текст] : навч. вид. / Г. Г. Почепцов. – К. : Альтерпрес, 2010. – 254 с.
10. Резник Ю.М. Формирование институтов гражданского общества / социоинженерный подход // Социус-1994 №10,с.21-30/ режим доступа: <http://scilance.com/library/book/34567>
11. Резник Ю.М. Гражданское общество как феномен цивилизации. – М., 1998.
12. Резник Ю.М. Социальная инженерия: предметная область и границы применения // Социол. исслед. 1994. № 2.
13. Різун В. В. Соціальні комунікації як інженерне вчення, або соціальні комунікації в системі соціального інжинірингу (соціальної інженерії) [Текст] / В. В. Різун // Комунікація : збірка з питань комунікацій у суспільстві. – 2012. – № 2. – С. 8-19.
14. Франчук В.И., Основы современной социальной инженерии.- Режим доступа: <http://socioengin.narod.ru/ossinzh.htm>
15. Холод О. Соціальні комунікації як поняття в науковій галузі «соціальні комунікації» [Електронний ресурс] / О. Холод. – Режим доступа : irbis-nbuv.gov.ua/.../.
16. Orientation paper: research and innovation at EU level under Horizon 2020 in support of ICT-driven public sector Horizon 2020 in support of ICT-driven public sector innovation [Електронний ресурс]. – Режим доступа :

<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015>.

17. Expert workshop report: research and innovation at EU level under Horizon 2020 in support of ICT-driven public sector innovation [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015>.

18. Margaret Rouse. Social Engineering [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://searchsecurity.techtarget.com/definition/social-engineering>.

19. Linda Criddle. What is Social Engineering? [Электронный ресурс].- Режим доступа : <http://www.webroot.com/hk/en/home/resources/tips/online-shopping-banking/secure-what-is-social-engineering>

20. Social Engineering: The Basics [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.csoonline.com/article/2124681/security-awareness/social-engineering-the-basics.html?null>.

21. Media: A Growing Factor in Project Success / By Frank Schettini & Brian Weiss. - Режим доступа : <http://www.cioinsight.com/c/a/Expert-Voices/Social-Media-a-Growing-Factor-in-Project-Success-806642/>

22. Social task management vs. project management tools for your SMB / By Will Kelly in IT Consultant [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.techrepublic.com/blog/it-consultant/social-task-management-vs-project-management-tools-for-your-smb/>.

23. Social Media Meets Project Management / By Michael Klynstra. - Режим доступа : <http://www.geneca.com/social-media-meets-project-management/>.

24. European eGovernment Action Plan 2011-2015 [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015>.

25. Results of the Public consultation on directions for ICT-driven public sector innovation at European Union level Research and innovation in Horizon 2020 [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015>.

26. Orientation paper: research and innovation at EU level under Horizon 2020 in support of ICT-driven public sector Horizon 2020 in support of ICT-driven public sector innovation [Электронный ресурс]. - Режим доступа :

<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015>.

27. Expert workshop report: research and innovation at EU level under Horizon 2020 in support of ICT-driven public sector innovation [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015>.

Секція II

СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ЩОДО КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Акімов Олександр Олексійович

*начальник відділу правового забезпечення НСПП,
к.держ.упр., доцент*

Акімова Людмила Миколаївна

*доцент кафедри фінансів та економіки природокористування
НУВГП к.е.н, доцент*

СВІТОВИЙ ДОСВІД КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Європейська інтеграція як демократична відповідь на виклик глобалізаційної доби посилює активізацію діалогу суспільства і влади, парламентів та структур громадянського суспільства. Платформою такого діалогу в країнах Європи є організаційно-правова спроможність інститутів громадянського суспільства до артикуляції соціальних інтересів, їх просування та захисту. При цьому успіх діалогу в окремих країнах безпосередньо залежить від спільних дій органів державної влади й об'єднань громадян та їх готовності до співробітництва. Тим більше, що громадські об'єднання здійснюють реальний вплив на державну політику та привносять плюралістичні і демократичні ідеї, уособлюючи весь спектр думок, що генеруються у громадянському суспільстві.

Світовий досвід свідчить, що стабільність і розвиток держави, яка спирається на засади демократії, неможливі без організації дієвого діалогу між державними органами, та організаціями громадянського суспільства й окремими громадянами. Державне управління не може існувати без комунікації, як форми взаємодії різноманітних суб'єктів і об'єктів управління, оскільки демократичний режим потребує погодження позицій у постійному діалозі між владою і громадськістю. Комунікації інформують населення і владні

структури та інститути громадянського суспільства, дозволяють видавати накази, ухвалювати законодавчі акти, переконувати людей. Термін «комунікація» у державному управлінні визначається як рух інформації, інструмент діалогу між учасниками управлінського процесу, складова процесу взаємодії влади і громадянського суспільства.

На сьогодні у вітчизняній науці існує певна проблема, яка полягає в тому, що громадська думка недостатньо врахована й недостатньо вивчається органами публічної влади. Слід підкреслити, що державно-управлінські рішення не завжди відповідають проблемам та задоволенню очікувань. Нерідко громадяни намагаються впливати на процес державного управління, але більшість таких спроб є невдалими. Під впливом досить негативного стереотипу складається оцінка громадянами України діяльності органів публічної влади. Від якості управлінських рішень, що приймають державні службовці, часто залежить не тільки ефективність і результативність відповідної державної політики, але й рівень життя населення, здоров'я і добробут громадян. Сучасні системні підходи в організації державного управління особливу роль відводять інформаційно-комунікаційним аспектам. Вважається, що для побудови моделі державного управління є вагомою концепція систем з інформаційним зворотним зв'язком. Цей підхід демонструє динаміку перетворення інформації на рішення, які, у свою чергу, стають діями. Необхідно приділяти більше уваги їхнім взаємозв'язкам, а не окремим частинам як таким. У такому розумінні комунікація, вірогідно, розглядається як засіб, за допомогою якого в єдине ціле об'єднується організаційна діяльність, модифікується поведінка, здійснюються зміни, інформація набуває ефективності, реалізуються цілі.

Як приклад, сьогодні майже всі органи державної влади Фінляндії мають власні веб-сайти та пропонують ряд он-лайн послуг: громадяни можуть шукати та отримувати інформацію, надсилати запити, брати участь у голосуванні, подавати заяви та більше взаємодіяти з посадовими особами. Політика відкритості та можливість електронного доступу до публічної інформації є основною причиною низької корупції у Фінляндії, факти корупційних діянь у країні трапляються скоріше як винятки, ніж як закономірність. Положення, які стосуються прозорості (Конституція і Закон «Про відкритість діяльності уряду»), використовуються на всіх рівнях державної адміністрації. Ними проголошується право доступу до всіх державних документів як основне право громадянина, у свою чергу, органи державної влади зобов'язуються превентивно

забезпечувати інформацією громадськість [1]. США мають власну історію доступу до державних документів, документів судів та законодавчих матеріалів: з 1936 р. друкується Федеральний реєстр, у 1946 р. Конгресом прийнято Закон «Про адміністративні процедури», згідно з яким вимагається: друкувати інформацію про структуру, повноваження та процедури; забезпечувати доступ до всіх постанов, що стосуються винесення рішень; надавати доступ до всіх рішень.

Передбачено 10 категорій дискреційних виключень та близько 140 різних законів, які дозволяють не надавати інформацію. Однак громадяни мають право вимагати розсекречення інформації через суд. Державні службовці зобов'язані надавати аргументовану відповідь у встановлений термін та нести відповідальність за невиконання цієї вимоги, що є додатковою гарантією для реалізації права на доступ до інформації. Свобода доступу до інформації в США досягається шляхом друкування документів у бюлетені «Federal Register», а також надання громадянам права ознайомлюватись із документами та копіювати їх. Державна установа федерального рівня не тільки має надавати громадськості власні документи, а й створювати умови для їх швидкого пошуку шляхом постійного видання покажчиків, на відповідь на запит встановлені жорсткі терміни. Причини запиту на отримання інформації пояснювати не потрібно. Скарги на відмову держоргану надати інформацію розглядаються в суді в першочерговому порядку та, як правило, на користь громадянина. У 1996 р. прийнято закон «Про свободу електронної інформації», яким було внесено поправки в Основний закон. Зокрема, вимагається, щоб державні відомства створювали «електронні читальні» та забезпечували доступ до інформації в електронному вигляді, яка має бути оприлюднена разом з іншими запитуваними документами [1].

Американський дослідник Г. Райт виділяє такі комунікативні компоненти: процес реагування на інтереси різноманітних груп; процес розуміння інформації, укладеної в законодавчих актах, їхнє трактування і створення правил, каналів упровадження даних законів; створення внутрішніх інформаційних потоків; акцент на вивченні поведінки людей, а не управлінських структур і умов праці; підхід до комунікативної діяльності як до потреби в особистісних і міжособистісних взаєминах, що існують поза формальними, бюрократичними відносинами: спілкування, ствердження самоповаги й особистісної цілісності індивіда; процес зв'язків з численними окремими групами й окремими індивідами у забезпеченні громадянських послуг; взаємини індивіда й

організації із широкими масами та співвідношення з цілями суспільства [2, с. 8-11].

Завданнями комунікації в державному управлінні є забезпечення підтримки суспільством дій влади, що досягається підвищенням рівня довіри громадян до державних інституцій; реалізація єдиної державної комунікативної політики шляхом створення системи впливу на громадську думку; формування та підтримка ефективного зворотного зв'язку із громадянами для моніторингу ситуації й оцінювання результатів своєї роботи; налагодження співпраці із засобами масової інформації задля забезпечення інформування громадськості про здійснювану політику, створення й підтримки позитивного іміджу влади [3]. Аналізуючи стан правового врегулювання налагодження комунікації між органами державної влади і громадськістю можна прийти до висновку, що сучасний стан комунікації не повною мірою відповідає рівню розвитку українського суспільства та світовим тенденціям. Механізми державного управління відображають взаємозв'язок явищ, дій і заходів, результатом яких є узгодження інтересів, визначення цілей, розробка рішень та їх реалізація за допомогою ресурсів держави (влада, апарат, засоби та методи управління) [3, с. 375].

В українській системі взаємодії органів державної влади та громадськості можна виділити дві інформаційно-комунікативні системи: внутрішню (комунікації, що забезпечують взаємодію суб'єктів різних рівнів управління, підрозділів, посадовців шляхом налагодження комунікаційних каналів в процесі особливих контактів, обміну документацією, функціонування електронних засобів зв'язку і т.п. [4] і зовнішню (комунікації з органами влади різного рівня, які знаходяться в системі підпорядкування один одному, наприклад, для районних держадміністрацій – обласні держадміністрації, для облдержадміністрацій – виконавчі органи центрального рівня, а також різні групи громадськості).

Отже, можна стверджувати, що до комунікативної діяльності органів державної влади відносяться три блоки завдань: – забезпечення інформаційного обслуговування органів державної влади і органів місцевого самоврядування; – налагодження комунікації з «внутрішніми клієнтами» – державними службовцями та посадовцями місцевого самоврядування; – забезпечення комунікативної взаємодії із «зовнішніми клієнтами» – громадянами (населенням й інституціональними структурами громадянського суспільства).

Таким чином, можемо сформулювати основні механізми взаємодії органів державної влади та громадськості, до яких

можна віднести наступні: інформування громадськості (одностороння взаємодія), інтерактивна взаємодія (двостороння взаємодія), зворотна взаємодія. Узагальнюючи вищезазначене робимо висновок, що забезпечення принципів прозорості та відкритості органів державної влади в реалізації публічної політики є важливою запорукою демократизації суспільства й держави. Саме прозорість та відкритість органів державної влади в реалізації публічної політики, її здатність, спроможність і готовність до діалогу з різними суспільними силами значним чином визначають внутрішньополітичну ситуацію і впливають на процеси консолідації суспільства.

Список використаних джерел.

1. Бониссар Д. «Privacy International». Свобода информации в мире. - 2006 [Электронный ресурс] / Д. Бониссар. - Режим доступа : <http://www.privacyinternational.org/foi/survey>.

2. Райт Г. Державне управління / Г. Райт ; [пер. з англ.]. - К. : Основи, 1994. - 191 с.

3. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. - К. : НАДУ, 2011. Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. - 2011. - 692 с.

4. Мельник А. Ф. Менеджмент державних установ і організацій : навч. посіб. / [А. Ф. Мельник, А. Ю. Васіна, Н. М. Кривокульська] / За ред. А. Ф. Мельник. - Київ : ВД «Професіонал», 2006 р. - 464 с.

Боровик Інна Станіславівна

*методист кафедри управління проектами
ОРІДУ НАДУ при Президентові України*

ІНОЗЕМНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД НАЛАГОДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ МІЖ ВЛАДОЮ, БІЗНЕСОМ ТА СУСПІЛЬСТВОМ

Останнім часом все частіше спостерігається тенденція розвитку стратегічних комунікацій в Україні, що поширюються абсолютно на всі сфери та активно закріплюється в органах

державної влади, бізнес-структурах та в суспільстві, в цілому. Термін «стратегічні комунікації» з'явився в США і визначається як цілеспрямовані дії уряду США на розуміння і включення всіх ключових аудиторій в створення, укріплення або збереження сприятливих для розширення інтересів, політик і задач США через реалізацію координаційних програм, планів, тем, ключових повідомлень і синхронізованих продуктів з використанням всіх інструментів органів державної влади [3].

Своєрідні центри стратегічних комунікацій почали з'являтися в Європі та в США в 40-х роках. Вони мали назву «Фабрика думок», і представляли собою сукупність конкуруючих організацій, метою яких було створення максимально об'єктивної, достовірної, якісної інформації, затребуваної замовником, роль якого виконують державні, громадські і бізнес структури. Вказані структури в процесі підготовки і прийняття політичних рішень виступають в якості суб'єктів впливу і завдяки ним «фабрики думок» актуалізувались на ринку. Будь-яка з цих організацій прагне домінувати на інформаційному ринку, тому структура стратегічних центрів і їх позиція на ринку інформаційних послуг обумовлена потребою політичних сил та бізнес структур.

Досвід США демонструє масштаб і результативність діяльності «фабрик думок». Американські центри стратегічних комунікацій, у вказаному вище сенсі, історично створювались перш за все військовими відомствами, зацікавленими в розробці комплексної технології акумулювання інформації з залученням громадянських спеціалістів, які володіють широкими знаннями в політичних аспектах стратегічного аналізу та комунікацій. Можна констатувати, що в незалежності від свого етапу розвитку американські «фабрики думок» завжди переслідували одну мету: залучення людей, здатних генерувати ідеї, до рішення політично та суспільно значимих проблем.

Ефективність державного управління в сучасних умовах залежить від глибини розуміння відносин, які є об'єктом управління, та від ступеня вивчення і дослідження рішень, що ухвалюються. Будь-яке рішення, яке приймається на державному рівні, має брати до уваги думки представників бізнесу та громадськості. Тому, від ефективності взаємовідносин органів державної влади, бізнесу та суспільства залежить успішність державного управління [2].

В останнє десятиліття стає все більш відчутним офіційне визнання ролі громадянського суспільства в становленні стабільних моделей соціальної демократії. В якості формального підтвердження такого визнання уряди декількох

європейських країн ухвалили документи, в яких отримала свій розвиток ідея необхідності та корисності інституалізації взаємовідносин між вищевказаними представниками. Європейській досвід показує, що в умах сучасного глобалізованого суспільства побудова владою комунікаційних стратегій є головним і значимим завданням [1].

Ідеальна модель стратегічних комунікацій між владою, бізнесом та суспільством передбачає наявність діалогу з допомогою ЗМІ та своєрідних посередників. Дивлячись на досвід США такими посередниками можуть виступати центри стратегічних комунікацій з наступними функціями:

- рівноправний обмін інформацією про політичний процес між усіма учасниками комунікаційного процесу;
- організація зустрічей і переговорів з представниками державних установ для представників бізнесу;
- відстеження законодавчих та політичних тенденцій і змін, консультування, політичний аналіз;
- просування і захист інтересів суспільства та бізнесу в органах державної влади;
- участь у спеціалізованих виставках та конференціях, проведення семінарів і презентацій для представників державних органів.

В Україні комунікаційні стратегії розглядаються лише у значеннях Publicrelations (PR) та Governmentrelations (GR). Комунікації між владою і суспільством різко зростають у період передвиборних компаній, але не зростають якісніші характеристики цього процесу. Тому українській бізнес і суспільство постійно стикається з рядом проблем:

- влада закрита від громадян і представляє тільки себе: посадові обличчя, організації, партії, які не зацікавлені в наданні повної інформації про свою діяльність;
- тиск влади ЗМІ;
- відсутність свідомої необхідності стратегії і механізмів комунікації між владою і суспільством;
- заборона лобювання на законодавчому рівні.

Щодо останнього пункту, то саме лобювання призводить до абсолютно чіткого розмежовування на приватне і публічне. В країні в якій лобювання дозволено на державному рівні, відсутні олігархи, а великий бізнес прозоро комуніціює з органами державної влади. Механізми лобювання це не лише комунікація влади з представниками бізнесу, це представництво інтересів усіх зацікавлених сторін: бізнес-асоціацій, громадських організацій та суспільства в цілому. На даний час в Україні термін «лобізм» асоціюється більше з

негативним, тому можливо потрібно цей термін перефразувати та адаптувати під наш менталітет. В країні, в якій не має місце «білому» лобізму – з'являється чорний лобізм, який несе за собою негативні наслідки.

Економісти зі світовим ім'ям переконані, що тільки ефективна взаємодія влади, бізнесу і суспільства дозволить Україні визначити точки зростання і надасть необхідний стимул для швидкого розвитку. На їх думку влада повинна боротися з корупцією та забезпечувати рівні права для всіх. Бізнес повинен бути чесним та відповідальним. Суспільству, в свою чергу, слід сприймати бізнес як джерело доходу країни, а не як загрозу.

Останнім часом експерти спостерігають позитивну динаміку – значно розширюється діалог між владою і бізнесом, особливо на рівні міністрів і заступників. Адаже залишається проблема з чиновниками середньої ланки. Тому, на думку іноземних експертів, необхідні реформи державної служби за для зміни чиновників, які перешкоджають розвитку бізнесу і не йдуть на контакт з суспільством.

Отже, проаналізувавши іноземний досвід та сучасну вітчизняну ситуацію, можна зробити висновки, що в Україні тільки починає розвивати комунікації між владою, бізнесом і суспільством. Владі необхідні великі зусилля, аби створити ефективну тристоронню комунікацію та налагодити стратегічні комунікації. Це можливо лише за умови подолання проблем та перешкод, які були наведені вище.

Список використаних джерел.

1. Дегтярьов А.А. Політична влада як регулятивний механізм соціального спілкування / А. Дегтярьов // Поліс. – 1996. – №3. – С. 98 – 107.

2. Наука и власть. Проблема коммуникаций / Якунин В.И., Сулакшин С.С., Вилисов М.В., Соколов Д.В. – М. : Научныйэксперт, 2009. – 248 с.

3. William M. Darley. The Missing Component of U.S. Strategic Communications / William M. Darley // JointForceQuarterly. – 2007. – Issue 47. – P. 109.

Войновський Микола Миколайович

*аспірант кафедри європейської інтеграції
ОРІДУ НАДУ при Президентові України*

МЕХАНІЗМИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ОБ'ЄДНАНЬ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ

Процеси новітньої трансформації українського суспільства призвели до суттєвих перетворень у всіх сферах суспільного життя. У країні почали бурхливо виникати численні громадські об'єднання, що створюються «знизу», самими громадянами. Висловлюючи колективні політичні, економічні, соціальні, професійні, культурні тощо інтереси через різноманітні форми участі, вони поступово стають основою для формування громадянського суспільства, сприяють розвитку демократичних процесів.

Розвиток громадського самоврядування у формі об'єднань співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ) як інструмента реалізації житлово-комунальної реформи, стає пріоритетним напрямом реформування всієї системи житлово-комунального господарства (ЖКГ) в Україні. Зазначене актуалізує проблему пошуку нових механізмів ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування та ОСББ щодо створення умов ефективного розвитку недержавного сектору у сфері ЖКГ.

У ст. 25 Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» [2] закріплено, що органи місцевого самоврядування в порядку, визначеному законом, можуть делегувати об'єднанню, яке управляє багатоквартирним будинком, повноваження по здійсненню розрахунків щодо передбачених законом пільг та субсидій окремим категоріям громадян по оплаті житлово-комунальних послуг, спожитої електроенергії. Делеговані повноваження здійснюються в обсязі, необхідному для повного і своєчасного відшкодування витрат співвласників жилих приміщень, наймачів і орендарів жилих приміщень, шляхом:

- передачі об'єднанню встановлених державних дотацій на фінансування витрат на експлуатацію, поточний і капітальний ремонт житлового фонду, субсидій на житлово-комунальні послуги, компенсаційних коштів за надані пільги по оплаті житлово-комунальних послуг окремим категоріям громадян;

- надання компенсації (субсидії) на оплату житла і комунальних послуг окремим категоріям громадян з числа власників квартир та/або нежитлових приміщень, наймачів і орендарів відповідно до законодавства.

У разі несвоєчасного перерахування на відповідні рахунки коштів за встановлені законодавством дотації, компенсації (субсидії) на оплату житла і комунальних послуг підприємства, організації, що надають житлово-комунальні послуги, можуть звертатися з позовом до суду про безспірне стягнення коштів з платників, які мають сплачувати зазначені дотації, компенсації (субсидії).

Таким чином, через делеговані повноваження та у зв'язку із наданням адміністративних послуг населенню ОСББ фактично втягуються до системи врядування, перетворюючись з виключно господарюючого суб'єкту у публічний суб'єкт. Проте зазначена норма закону не є активною, чому сприяють теоретичні та законодавчі прогалини.

Вважається, що делегування повноважень, як один із способів встановлення компетенції, є важливою складовою частиною будь-якого менеджменту [1] та децентралізації влади, що має велике значення для всіх процесів побудови демократичного суспільства та держави і, зокрема, для підвищення ефективності надання адміністративних послуг громадянам.

На нашу думку, рішення про делегування повноважень органів місцевого самоврядування всіх або певних ОСББ має прийматися відповідною місцевою радою. Рішення про делегування повноважень повинно бути обґрунтованим, вмотивованим та таким, що може бути здійснено. Суб'єкт права делегування не має права передавати повноваження, якщо не створені умови щодо фінансового і матеріально-технічного забезпечення їх виконання.

Рішення про делегування окремих повноважень органів місцевого самоврядування до ОСББ має містити:

- а) визначення мети та обґрунтування доцільності делегування окремих повноважень;
- б) перелік окремих повноважень органів місцевого самоврядування в різних галузях діяльності, якими наділяються ОСББ;
- в) перелік конкретних ОСББ, які наділяються окремими повноваженнями органів місцевого самоврядування;
- г) порядок передачі ОСББ матеріальних і фінансових засобів, необхідних для виконання делегованих повноважень;
- д) строк, на який делегуються повноваження;

е) форми контролю за виконанням делегованих повноважень;

ж) відповідальність ОСББ за виконання делегованих їм повноважень;

з) відповідальність органів місцевого самоврядування за створення необхідних умов для виконання ОСББ делегованих повноважень.

Рішенням про делегування повноважень органів місцевого самоврядування повинна бути передбачена необхідність укладання договору про виконання делегованих повноважень між органами місцевого самоврядування, окремі повноваження яких делегуються, та ОСББ, яким ці повноваження делегуються. Договір укладається з метою визначити порядок передачі та використання ОСББ матеріальних і фінансових засобів, необхідних для виконання делегованих повноважень.

Договір про виконання окремих повноважень органу місцевого самоврядування, що делегуються, повинен підписуватися за дорученням ради головою громади та керівником ОСББ, якому ці повноваження делегуються. Договір про делегування й прийняття повноважень повинен передбачати:

1) обґрунтування правомірності та доцільності делегування повноважень;

2) строки його дії;

3) перелік окремих повноважень, що делегуються;

4) порядок матеріально-фінансового забезпечення делегованих повноважень;

5) відповідальність суб'єктів делегування за невиконання договору;

6) умови розірвання договору і повернення делегованих повноважень;

7) порядок та форми контролю за виконанням делегованих повноважень.

Договір про делегування владних повноважень може містити й інші положення, що забезпечують ефективно та дієво виконання делегованих повноважень.

На наш погляд, органи місцевого самоврядування повинні сприяти ОСББ у виконанні ними окремих повноважень органів виконавчої влади шляхом: надання методичної допомоги; узагальнення та поширення досвіду; надання цільової організаційної, матеріальної та фінансової допомоги, організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників ОСББ, на яких покладається виконання делегованих

повноважень; надання ОСББ матеріалів і документів, необхідних для виконання повноважень.

Таким чином, делегування повноважень, як один із способів встановлення компетенції ОСББ, є важливою складовою частиною децентралізації у системі публічної влади. Ефективна реалізація делегованих повноважень можлива лише за умов внесення змін до законодавства України з місцевого самоврядування та з питань діяльності ОСББ.

Список використаних джерел.

1. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 №2866-III. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2866-14>.

2. Сторожук, І. П. Принцип делегування повноважень у місцевому управлінні [Текст] / І. П. Сторожук // Університетські наукові записки. – 2005. – № 4. – С. 231-236.

Гулевич Альона Юріївна

аспірант кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ВПЛИВ КОМУНІКАЦІЙНОГО ЕТИКЕТУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Україна сьогодні переживає дуже важкий та вагомий етап в історії. Реформування багатьох аспектів публічного управління необхідне для стрімкого просування на шляху до Європейської інтеграції. Не останнє місце сьогодні займає питання державного етикету та протоколу. Доцільним є ретельне вивчення етикету комунікаційних відносин органів публічної влади та визначення культурного фундаменту для оновлення системи державних стосунків всередині та на міжнародному рівнях. Країна має бути етикетно готовою до взаємодії з іншими країнами.

Вивченням різних аспектів етикету в цілому та етикету в публічному управлінні зокрема займались такі вчені: К. Гірняк, Л. Гнатюк, Н. Колісніченко, Н. Краснова, О. Лавренко, А. Лавренко, Е. Мамонтова, О. Мельничук, О. Михайлюк, Т. Попова, О. Проценко, М. Рудакевич, Л. Сергеева., Т. Стоян, В. Ціватий, Т. Чайка, Т. Чмут, Я. Юрків та інші.

В умовах Європейської інтеграції досить важливими також являються форми комунікації, які є досить різними в різних країнах Європи. Такими формами можуть виступати, наприклад тактильні відносини або методи вітання. Не дотримання прийнятих форм в різних країнах може стати на заваді успішних стосунків державних представників України на міжнародних зустрічах. Перешкодою успішності може стати навіть, необізнаність в традиціях звичайного вітання при зустрічі. Наприклад, німців характеризує фраза «Ordnungsmusssein» – «порядок є порядок». Тобто, можна зробити висновок, що порушення правил для них є недопустимим. Розглядаючи традиції німецького тактильного контакту при вітанні, виявляємо, що при зустрічі рукостискання має місце і навіть триває трохи більше ніж англійське, але воно не наповнене емоціями. На відміну від німців державні представники Іспанії навпаки відрізняють себе емоційною поведінкою та схильністю припускатись при вітанні, крім традиційного стискання рук, навіть до обійм та гучних виразів радості [2].

Вищезазначене показує, що кожна країна має свої укорінені традиції, які лежать в основі формування етикету. Це фундамент на якому слід будувати та оновлювати моделі етикетного спілкування в публічному управлінні. Цю складову соціокультурного розвитку слід постійно оновлювати та модернізувати для успішності соціальних відносин та соціальної взаємодії на державному рівні.

Взагалі, дослідження практики етикету в публічному управлінні України виявляє багато недоліків. Деякі з них, можуть стати серйозним непорозумінням на рівні міжнародних стосунків. Так, наприклад недостатнє теоретичне розкриття теми привітання квітами створює певні непорозуміння.

Наприклад, на 1 сесії Одеської міської ради VII скликання, новообраному міському голові, були вручені червоні троянди.

Як, відомо, троянди червоних відтінків, являють собою символ любові. Букет таких квітів сприймається однаково, практично у всіх європейських країнах [1]. Зокрема в Німеччині вогненно-червоні троянди – знак жагучої любові і їх підносять близьким людям [3]. Офіційні букети в публічному управлінні мають місце бути, але троянди можуть використовуватись лише в якості допоміжної квітки в букеті. Форма букету також має значення. Чоловічий букет має бути форми циліндру, схожий на меч, а жіночий може бути округлим [1,2]. Досить поширеними чоловічими букетами у флористичному світі сьогодні складають зі стрелицій, антуріуму та калл [1].

Список використаних джерел.

1. Басманова Е. Цветочный этикет, или цветы на все случаи жизни [Электронный ресурс] / Еля Басманова. – 2011. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.cigarclan.ru/first-class/fc-articles/cvetochnyj-etiket-ili-cvety-na-vse-sluchai-zhizni>.
2. Ігнат'єва О. С. Міжнародний бізнес-етикет Європейський країн / Олена Сергіївна Ігнат'єва. // Я-Номер Один. – 2011. – С. 36–42.
3. Стоян Т.А. Діловий етикет: моральні цінності і культура поведінки бізнесмена : Навчальний посібник / Тетяна Андріївна Стоян. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004 . – С.30.

Дацюк Вікторія Вікторівна

викладач Київського міського медичного коледжу

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В СФЕРІ ПРОФІЛАКТИКИ СТИГМИ ТА ДИСКРИМІНАЦІЇ ХВОРИХ НА ВІЛ/СНІД В УКРАЇНІ

Проблема поширення епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу викликає занепокоєння української та світової спільноти [3]. Профілактика епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу повинна бути пріоритетним напрямом соціальної політики [3-5].

В Україні державна політика подолання епідемії ВІЛ/СНІДу та її наслідків базується на законодавчих та нормативних актах, зокрема, на законі «Про затвердження загально - державної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДУ на 2014-2018 роки». Заходи, передбачені цим законом, спрямовані на зменшення кількості нових випадків інфікування ВІЛ серед населення з поступовим унеможливленням інфікування. Також метою закону є зменшення кількості нових випадків інфікування серед представників груп підвищеного ризику та зменшення на 50 % ризику інфікування ВІЛ медичних працівників.

Поряд з загально - державною цільовою соціальною програмою в Україні існує національна система моніторингу і оцінки ефективності заходів контролю за епідемією ВІЛ/СНІД.

На подолання епідемії ВІЛ/СНІДу спрямовані зусилля не тільки уряду України, але і представників неурядових та міжнародних організацій [1, 2, 6]. Зараз в українському суспільстві, і не тільки в медичному, вже є розуміння важливості

боротьби з епідемією ВІЛ-інфекції/СНІДу. Але проблема стигми та дискримінації хворих на ВІЛ/СНІД залишається поза увагою державних органів та суспільства в цілому або, в кращому випадку, другорядним або третерядним питанням [2]. В той же час сьогодні проблема стигми та дискримінації, пов'язаної з ВІЛ/СНІДом розглядається світовою спільнотою в контексті прав та свобод людини [4-6]. Не можна казати, що проблема стигми та дискримінації хворих на ВІЛ/СНІД зовсім не висвітлюється в нормативних документах. Так, в рамках цільової соціальної програми поряд з наданням безкоштовного тестування на ВІЛ-інфекцію, також передбачається формування серед населення толерантного ставлення до людей, що живуть з ВІЛ. Але конкретні шляхи подолання стигми та дискримінації щодо хворих на ВІЛ/СНІД досі не розроблені.

Саме тому державна політика України в сфері протидії ВІЛ/СНІДу повинна бути заснована на розумінні того, що здоров'я людини – це соціально-економічна цінність та стратегічний пріоритет держави. При цьому необхідно проводити комплекс скоординованих дій, спрямованих на покращення здоров'я націй. Стратегічна політика держави у сфері охорони здоров'я повинна захищати права та обов'язки ВІЛ-інфікованих.

Одним із напрямків подолання стигми та дискримінації в українському суспільстві є проведення освітніх програм, в яких повині бути освітлені не тільки ризики, шляхи інфікування, а права людей, які живуть з ВІЛ, проблеми стигми та дискримінації, пов'язаної з ВІЛ/СНІДом. Все це буде сприяти подоланню нерівності та унеможливить виникненню дискримінації.

Список використаних джерел.

1. Оцінка виконання Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки в Україні: зведений звіт / ЮНЕЙДС Україна, 2013. – 79 с.

2. Стигма, дискриминация и нарушение прав человека в связи с ВИЧ. Информационный бюллетень ЮНЭЙДС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unaids.org.

3. European Guidelines for treatment of HIV-infected adults in Europe. Version 7.1. November 2014.

4. DHHS: Guidelines for prevention and treatment of opportunistic infections in HIV- infected adults and adolescents. July 2013.

5. _HIV/AIDS treatment and care in Ukraine 2013 // UNAIDS. – 2013. – 26 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.euro.who.int/data/assets/pdf/file/0004/194071/Evaluation-report-on-HIV-AIDS-treatment-and-care.pdf>.

6. UNAIDS Gapreport, 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unaids.org/ru/resources/presscentre/pressreleaseandstatementarchive/2014/july/20140716prgareport>.

Деміда Ірина Сергіївна

практикуючий юрист

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Взаємовідносини і взаємовплив громадянського суспільства і державної влади є визначальним фактором у забезпеченні демократичного розвитку країни, визначеного в Конституції України (ст. 1) як створення «суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави» [1]. Природно, що реалізація цієї конституційної мети і є змістом діяльності українського громадянського суспільства. Налагодження співпраці та ефективної взаємодії органів влади з інститутами громадянського суспільства на сучасному етапі набуває своєї актуальності в різних напрямках реалізації державної політики, тому аналіз та узагальнення зарубіжного досвіду дає змогу розробити пропозиції щодо удосконалення і впровадження в Україні практики цих взаємовідносин.

Багато розвинених демократичних країн мають значний досвід щодо взаємодії органів державної влади з громадськістю на засадах побудови взаємної довіри з метою досягнення соціальної інтеграції, покращення умов життя і сталого розвитку суспільства, а саме: країни Європейського Союзу та США.

Важливим елементом функціонування громадянського суспільства в ЄС і його взаємодії з ним є розвиток механізмів публічних консультацій між вищими органами ЄС та громадськими інституціями. Основною метою громадянського суспільства у Євросоюзі є вираження громадської думки за допомогою громадянського діалогу, що проявляється у вигляді обговорень, дискусій та дебатів. Ціль європейського громадянського суспільства у висловленні позицій громадян, а не політична боротьба за владу.

Ще одним елементом політики Євросоюзу в контексті забезпечення розвитку громадянського суспільства, особливо важливим в умовах сучасних глобалізаційних процесів, є міжнародна легітимізація підходів ЄС у цій сфері. Така легітимізація здійснюється у двох напрямках: з одного боку, шляхом приєднання до уже існуючих міжнародних правових документів, які гарантують забезпечення прав і свобод людини, та їхньої інкорпорації в законодавство ЄС, а з іншого, – через просування на міжнародній арені з метою виведення на універсальний рівень підходів самого ЄС, які йдуть у розвиток цього існуючого міжнародного законодавства. Таким чином, ЄС виступає як активним реципієнтом міжнародного законодавства, так і не менш активним його творцем на сучасному етапі [4].

Стратегія розвитку «Європа-2020 за інтелектуальне, стійке й інклюзивне зростання» започаткувала нове партнерство між структурами ЄС, національними й регіональними владами, а також європейськими заінтересованими сторонами. Європейською комісією поставлено завдання посилити такі партнерські зв'язки на рівні всієї спільноти. У рамках цього партнерства відбувається взаємодія ЄС та громадянського суспільства на базі Європейської платформи проти бідності й соціальної несправедливості із залученням:

- організацій громадянського суспільства й соціальних партнерів у сфері зайнятості та соціальних відносин;
- представників інституцій ЄС та інших міжнародних організацій;
- представників національних, регіональних та місцевих влад;
- дослідницьких центрів та фондаций у справах, що стосуються соціального діалогу. Також завдяки програмі Європейської комісії Progress (2007–2013), яка була фінансовим інструментом, що забезпечував розвиток та координацію загальноєвропейської політики, посилено взаємодію ЄС з багатьма мережами організацій громадянського суспільства в галузях зайнятості, соціального партнерства та соціального захисту, умов праці, протидії дискримінації та гендерної рівності [2].

Загалом здійснений аналіз показує, що досвід функціонування Європейського Союзу є яскравим прикладом втілення політологічної теорії щодо важливості взаємодії громадянського суспільства з владними інституціями в контексті забезпечення демократичного розвитку держави. При цьому підтверджується теза про те, що успішне функціонування громадянського суспільства можливе лише в

умовах правової держави, яка створює закони і одночасно обмежує свою діяльність законами, виконання яких має бути обов'язковим для всіх; забезпечує непорушність основоположних прав та свобод індивіда; охороняє і гарантує права, інтереси, честь і гідність особи; забезпечує реалізацію громадянських прав і свобод людини на рівні міжнародно визнаних норм. Важливим елементом політики ЄС в сфері зміцнення громадянського суспільства виступає також міжнародна легітимізація такої політики, а також активне просування відповідних цінностей за межами Євросоюзу.

Процес формування громадянського суспільства в США має свої особливості. Система участі громадян базується на уявленні, виробленому ще Н. Макіавеллі, що пересічні громадяни краще знають переваги і недоліки чиновників, особливості регіону та потреби окремих громадян та їх асоціацій. Беручи участь у виробленні та прийнятті політичних рішень, громадяни поділяють відповідальність еліти та бюрократії, стають зацікавленими у їх виконанні. Гарантовані законом можливості отримання громадянами мінімально необхідної інформації полегшують громадський контроль посадових осіб з точки зору їх кваліфікації, ефективності дій, етики поведінки [5].

Значну увагу в США займає громадянська освіта, яка щороку розробляє програми з громадянознавства. Теоретична частина таких програм передбачає ознайомлення учнів із Конституцією США, політичними та урядовими документами. Велика увага приділяється громадянським правам та обов'язкам. Практична частина програм охоплює управління шкільною спільнотою та взаємовідносини між її учасниками.

Також, у США набули розвитку різноманітні форми прямої участі населення у місцевих заходах:

- створення громадських рад (комітетів) і спеціалізованих комісій, в основу діяльності яких закладено добровільний принцип. Пропозиції, розглянуті й прийняті на рівні рад і комісій, є обов'язковими для розгляду міської ради;

- практика волонтерської діяльності; ініціювання форумів для обговорення стратегічних планів розвитку міст, які мають статус обов'язкових;

- особливої уваги заслуговує досвід функціонування такої форми, як наглядові ради, що складаються із рядових членів територіальних громад. Головне завдання наглядових рад – громадська діяльність і допомога владі під час надзвичайних криз;

- на всіх територіальних рівнях існує така форма діяльності, як громадські ради. Сутність роботи рад полягає в

здійсненні оперативного контролю за рішеннями, які приймаються комісіями в межах міських рад. Громадські ради (громадські дорадчі комітети) у системі здійснення самоврядних функцій у США є альтернативним інструментом громадських слухань [3].

Взагалі, аналіз досвіду США переконує, що громадянське суспільство ефективно функціонує лише за умов демократичного устрою. Це складна й багаторівнева система невлadних зв'язків і структур, що охоплює сукупність незалежних від держави суспільних інститутів, спрямованих на задоволення індивідуальних і колективних потреб громадян. Структура громадянського виховання молоді в США охоплює громадянські знання, громадянські навички та громадянську позицію.

В Україні відбувається поступовий процес становлення громадянського суспільства, який далекий від завершення. Позитивний зарубіжний досвід у сфері взаємодії держави і суспільства становить для нас чималий інтерес. Методи та форми такої взаємодії можуть бути найрізноманітнішими, але необхідно дотримуватися таких головних принципів, як співробітництво, діалог і взаємна довіра.

Список використаних джерел.

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. №254к/96-ВР// Офіц.вісн. України. – 2010. – № 72/1.–(Спец. Вип.). – 2598 с.
2. Ткаченко І. Громадянське суспільство і Європейській союз : функціонування і співпраця // І. Ткаченко // Науково бібліотека, Віче. – Січень 2015.- Випуск № 2. -16 с.
3. Халецький А.В. Зарубіжний досвід сприяння розвитку громадянського суспільства / А. В. Халецький. // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012.- Випуск № 11.- Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2012_11_12
4. Непоп Л. Політика європейського союзу щодо розвитку громадянського суспільства// Л. Непоп // Наукові записки, Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – К., 2014.- Випуск 2(70): березень – квітень. – 254 с.
5. Венгеров, А.Б. Теорія держави і права: підручник для юридичних вузів. 3-є вид. // А. Б. Венгеров. – М. : Юриспруденція, 2000. – 93 с.

Іванова Ганна Олександрівна

*студентка факультету соціально-економічного управління
ХРІДУ НАДУ при Президентові України*

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ГОЛОВНИЙ КАТАЛІЗАТОР РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Сьогодні, визначальним чинником соціально-економічного розвитку багатьох країн світу стала реалізація принципів стратегії соціальної відповідальності на всіх рівнях моделі зв'язків «держава – бізнес – суспільство». Взаємозв'язок цих суб'єктів відносин утворюють систему, центром якої є людина. Для реалізації принципів соціальної відповідальності, в сучасних умовах реформ в Україні, є необхідним забезпечення конструктивного діалогу між владою та суспільством, особливо на регіональному та місцевому рівні. Підтримання соціального діалогу – одна із базисних функцій державного управління як макросистеми, оскільки саме вона утворює підґрунтя консенсусу і соціальної стабільності.

Соціальна відповідальність держави полягає в розробці та реалізації внутрішньої і зовнішньої соціально-економічної політики, що буде забезпечувати сталий розвиток соціально-економічної безпеки країни.

Провівши аналіз динаміки показників-індикаторів визначення соціально-економічного рівня безпеки населення України можна стверджувати про значне зниження рівня соціальної безпеки населення України протягом 2007-2015 рр.

Аналіз динаміки частки населення із середньодушовими еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими прожиткового мінімуму за 2007-2015 роки показав, що за 2015 рік цей показник становить 9%, що на 0,1% більше ніж за 2014 рік, та на 3,7% менше ніж за 2007 рік [1]. Частка витрат на продовольчі товари в споживчих грошових витратах домогосподарств за аналізований період збільшилася на 10,2%.

Аналізуючи динаміку рівня зайнятості працездатного населення України за 2007-2015 роки відстежуємо, що за період 2007-2013 роки рівень зайнятості мав тенденцію до зростання (обсяг зростання становить 1,6%), однак за період 2014-2015 роки рівень зайнятості різко зменшився, тобто збільшився рівень безробіття [1].

За даними Державної служби статистики станом на 01.01.2016. мінімальна заробітна плата в Україні співпадає з прожитковим мінімумом і становить 1378 грн., але це

номінально, а реально гривня втрачає свою купівельну спроможність. Курс долару постійно зростає, а індекс інфляції станом на лютий 2016 року дорівнює 99.6 % [2]. За даними Державної служби статистики України, реальна заробітна плата в лютому 2016 року скоротилася на 8.3 % порівняно з лютим 2015 року.

Продуктовий кошик, вміст якого, до речі, не змінювався ще з 2000 року, вже давно говорить про те, що уряд вже 15 років тримає народ на строгій дієті. Денний раціон, наприклад, складається з 173 гр. хліба, склянки молока, пів-яйця, двох маленьких картоплин (або однієї великої), 7 гр. рису і близько 100 гр. якогось м'яса (в кращому випадку). Такі речі, як кава, чай і цукор, а також сіль зі спеціями в раціоні українця не передбачені взагалі [3].

Аналіз механізму формування соціально-економічної політики України показав: значний вплив падіння рівня життя населення на соціально-економічну безпеку країни.

За Індексом людського розвитку Україна у 2015 р. посіла 81-е місце серед 188 країн [4]. Низькою лишається позиція України і в такому рейтингу як Індекс сприйняття корупції (130 позиція із 168 країн). З одного боку, це є результат неефективної роботи системи органів державної влади та місцевого самоврядування. З іншого, вплив безграмотності, несвідомості та безвідповідальності громадян країни, за своє життя. Проявляється це, в першу чергу, відсутністю на виборах. На виборах Президента України в 2014 році проголосувало 60% населення, а не проголосувало – 40% [5]. Такі країни, як Італія, Люксембург, Німеччина, Австрія ввели штраф як відповідальність за ухилення від голосування. Для подолання депресивної ситуації в Україні необхідно забезпечити прозорий комунікаційний зв'язок суб'єктів моделі «держава-бізнес-народ» і перейти фактично до соціального діалогу.

Коаліція неурядових організацій «Подільська агенція регіонального розвитку», «Асоціація міст України», «Громадська мережа «Опора» та інші., у рамках проекту про розвиток електронного урядування у 100 найбільших містах України, у 2014 році провели моніторинг в ході якого було досліджено якість роботи офіційних веб-сайтів органів місцевого самоврядування міст України, і було з'ясовано, що за критерієм зручності та зворотного зв'язку з громадськістю на більшості сайтів наявні: можливості подати запит на публічну інформацію через електронну пошту; статистика щодо звернень громадян; форма подання електронних звернень. На більшості сайтів відсутні: можливість оцінити веб-сайт; он-лайн

платформа для зв'язку зі службою міста; можливість прослідкувати опрацювання електронного звернення. Проте, в ході дослідження було з'ясовано, що сайт міської ради Харкова визнано найзручнішим для користувачів.

Отже, соціальна відповідальність має стати формоорганізуючим аспектом всього суспільного й політичного життя в Україні. Зазначене передбачає:

- розробку стратегії економічних реформ, які сприйматимуться соціумом

- опікування створенням гуманітарних життєвих середовищ в Україні в цілому і в кожній місцевій громаді зокрема (більш уважно ставитися до таких понять, як соціокультурний простір, людський ресурс, гуманізація економічних відносин);

- цілеспрямовану орієнтація гуманітарного середовища на розвиток і підтримку європейських цінностей;

- поширення практики спільного вирішення - державою й бізнесом - суспільних (екологічних, соціальних тощо) проблем.

Соціальна відповідальність, повинна проявлятися в діях органів державної влади, робота яких веде до покращення макроекономічних показників життя населення; доступ до публічної інформації, її адекватність та правдивість; повна реалізація принципів електронного урядування по всій території країни - це крок вперед для реальної побудови соціального діалогу в сучасному світі.

Список використаних джерел.

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Електронний ресурс - Режим доступу <http://index.minfin.com.ua/index/infl/>.

3. Електронний ресурс - Режим доступу <http://www.24svit.com.ua/spilnota/shho-ukrayintsi-mozhut-sobi-dozvoliti-z-spozivchogo-koshiku-infografika.html>.

4. Електронний ресурс - Режим доступу <http://www.prostir.ua/?news=indeks-lyudskoho-rozvytku-2015-ukrajina-posidaje-81-e-mistse-sered-188-krajin>.

5. Електронний ресурс - Режим доступу <http://businessviews.com.ua/ru/economy/id/chomu-bidni-bo-durni-kratkij-analiz-faktorov-vlijajuschih-na-blagosostojanie-naselenija-890/>.

Козюра Ігор Валерійович

*професор кафедри менеджменту ВНЗ Укркоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
доктор наук з державного управління*

ПІДХОДИ І ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ

Розв'язання багатьох проблем розвитку місцевого самоврядування і громадянського суспільства в Україні нерозривно пов'язане з проведенням адміністративної реформи і формуванням нової регіональної політики. Така політика передбачає систему заходів центральних і місцевих органів влади, покликану забезпечити ефективне управління соціально-економічними процесами на основі оптимального поєднання загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів, діалогу з громадськістю.

Напрацювання окреслили спільне бачення ідеальної муніципальної системи XXI ст.. Згідно з ним органи місцевого самоврядування мають бути:

по-перше, цілеспрямованими – мати ясну і суттєву мету своєї діяльності;

по-друге, міцними управлінськими утвореннями, наділеними значним статусом, владними повноваженнями й автономією;

по-третє, спроможними – сильними управлінськими утвореннями зі значною організаційною спроможністю, особливо стосовно фінансових і людських ресурсів, необхідних для виконання їх функцій і досягнення поставленої мети;

по-четверте, кооперативними – мати бажання і засоби співпрацювати у вирішенні питань один з одним й іншими органами управління;

по-п'яте, демократичними, доступними і підзвітними перед громадянами, платниками податків;

по-шосте, ефективними і продуктивними у виконанні функцій і досягненні встановленої мети [2, с. 4].

Вивчення зарубіжного, зокрема канадського досвіду адміністративно-територіального реформування територіальних громад дозволяє зробити певні узагальнення і висновки.

1. Наявна адміністративно-територіальна структура вимагає змін у напрямі оптимізації територіальних утворень до рівня, важливого для створення і підтримування життєздатних

громад, досягнення фундаментальної мети місцевого урядування – забезпечення громадян високою якістю життя й обслуговування, сприяння соціально-економічному, культурному та екологічному розвитку територій. Невдачі в муніципальному оновленні можуть мати катастрофічні наслідки не лише для окремих громад, а й для регіону і країни в цілому.

2. При запровадженні нових форм муніципального управління слід дотримуватися балансу між вигодами, забезпечуваними відносно великими одиницями (наприклад, економічний ефект від зростання масштабу в адміністрації і послугах, критична маса необхідних для розвитку людей і ресурсів, тощо) і перевагами, забезпечуваними відносно малими одиницями (такими як доступна і відповідальна місцева влада).

3. Необхідними умовами реформування є:

- наявність повного і детального плану дій;
- оновлення повинно стати пріоритетом для кожного: центральних і місцевих органів влади, широкої громадськості.
- фокус на суспільному інтересі, що має бути головним. На перешкоді реформуванню не повинні стати особисті, організаційні, місницькі і партійні інтереси;
- ефективне керівництво з боку виборних і призначуваних посадових осіб місцевих і центральних органів влади, членів прибуткових і неприбуткових організацій, профспілок й інших впливових осіб місцевих громад, а також з боку жителів і платників податків кожної територіальної громади;
- сміливі ініціативи і сміливі компроміси з боку учасників надзвичайно важливі для досягнення того типу оновлення, якого потребують багато громад ;
- розуміння економічного, соціального і міжурядового контексту муніципального управління в його історичній перспективі;
- комплексний і системний характер реформування в муніципальному і державному секторі, особливо важливий для тих елементів системи державного управління, що мають прямий і значний вплив на місцеве самоврядування;
- відповідна урядова стратегія і програми, важливі й обов'язкові для стимулювання і сприяння різних типів розвитку;
- прийнятний баланс між місцевими і регіональними органами управління.

4. Реформування також вимагає відповідних підходів, керованих відповідними принципами. Так, для досягнення оптимального і своєчасного структурного оновлення

рекомендовано застосовувати «спрямований консультативний підхід», який полягає в спрямовуючій ролі центрального уряду в поєднанні з організованими ним консультаціями, та переговорний підхід між центральними та місцевими органами влади для інших ключових елементів муніципальної системи. Сприятливі переговорному процесу покликана організація «круглих столів» як авторитетного форуму для ведення переговорів й укладення центральними і місцевими органами влади угод у питаннях взаємного інтересу [1, с. 58-61]. У всякому разі для виконання поставлених завдань повинен застосовуватися підхід, найбільш прийнятний для конкретних умов.

Загалом реорганізація муніципальної системи має керуватися п'ятьма фундаментальними принципами:

1) позитивне і випереджаюче лідерство з боку провінційної і місцевої влади;

2) прозорість. Процес має вестися в такий спосіб, щоб кожний розумів суть запропонованих чи прийнятих ініціатив, діючих осіб і систему ухвалення рішень;

3) відкритість. Кожному бажаючому надається можливість висловити в письмовій чи усній формі свої погляди на запропоновані зміни;

4) завчасне інформування про будь-яку значну ініціативу перетворень;

5) достатні консультації стосовно будь-якої важливої ініціативи з оновлення [3, с. 261].

5. Беручи до уваги важливі взаємозв'язки між різними головними частинами чи елементами муніципальної системи, важливо застосовувати комплексний підхід. Так, важко розглядати характер і обсяг оновлення стосовно функцій органів місцевого самоврядування без врахування характеру й обсягу змін відносно статусу, повноважень і фінансів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел.

1. Interim Report: Municipal Government for Saskatchewan in the 21 st Century / Task Force on Municipal Legislative Renewal. – Regina, 2000 – 75 p.

2. Vision & Views on Municipal Renewal from Community Forums / Task Force on Municipal Legislative Renewal. – Regina, 1999. – 29 p.

3. Козюра І.В. Місцеве самоврядування: канадський досвід для України : моногр. / І. В. Козюра. – Полтава : ТОВ «АСМІ», 2013. – 368 с.

Колісніченко Наталя Миколаївна

*доцент кафедри європейської інтеграції
ОРІДУ НАДУ при Президентові України
кандидат наук з державного управління, доцент*

ДІАЛОГОВА КОМУНІКАЦІЯ ВЛАДИ І ГРОМАДЯН В УПРАВЛІННІ ТЕРИТОРІЯМИ

По всьому світу країни прагнули знайти нові форми управління, що передбачають залучення громадян, формування нового формату комунікацій між громадянами та їхніми урядами. Серед таких ініціатив [2]: більш активне навчання з різних форм громадянства; включення в управління широких верств населення, особливо з груп бідних людей, расових і етнічних меншин, молоді, людей старшого покоління; участь декількох зацікавлених сторін в нових формах співробітництва; широке практикування методів обговорення, в тому числі використання діалогу у забезпеченні легітимності рішень.

На сьогодні для більшості держав актуалізується завдання вирішення проблеми сприяння комунікації та створення платформи для структурованого й постійного діалогу влади і суспільства. Налагодження діалогу влади і суспільства здатне значно підвищити ефективність управлінської діяльності, у тому числі щодо досягнення стабільності державної системи на всіх рівнях.

За останні десятиліття багато країн накопичили досвід з організації та проведення референдумів, громадянських форумів, журі громадян, співуправління, бюджетування участі і багатьох інших моделей участі громадян [1]. Адже залучення громадян може сприяти зростанню їхньої довіри до уряду, підвищенню легітимності і якості врядування [5]. Взаємодія громадян з владою є «фундаментальною умовою» для встановлення і підтримки життєздатності демократичного суспільства, відносин у форматі «людина-людина», «громадянин-громадянин» [3, с. 405-406]. У результаті, в даний час важко знайти країну, в якій би урядові інституції не стверджували, що вони відшукують можливості для ширшої участі громадян в управлінні.

При добре організованій участі, громадяни та зацікавлені групи можуть значним чином впливати на результат рішень. Доступ до інформації та електронного зв'язку розкриває для громадян широкі можливості в донесенні владі своїх поглядів. У той час як дехто розглядає це як проблему, інші вбачають у цьому пробудження громадянської активності. Як би там не було,

вміле керування процесами участі громадян в ухваленні рішень необхідно.

Для ефективності процесу важливо перш за все виявити, якого характеру є питання, які потребують участі громадян, так як для різних питань передбачається різний рівень участі.

Після визначення цілей участі громадян, необхідно обрати відповідні методи участі. Вибір методу повинен безпосередньо відображати тип необхідної інформації. Так, щоб отримати ідеї від громадськості необхідні комунікації з громадою, наприклад – публічні/громадські слухання.

Йодер Д. пропонує участь громадян реалізувати задля досягнення шести загальних цілей [6, с.13], зокрема: значного внеску в сферу державної політики; подальшого розвитку демократичних цінностей шляхом забезпечення інтересів більшості громадян; планування з врахуванням потреб різних груп, що є визнанням різноманітності місцевого співтовариства; реалізації соціальних змін шляхом прийняття політики, яка забезпечує рівний доступ до послуг всього місцевого населення; інформуванню однодумців.

Необхідними елементами для конструктивної участі громадян у прийнятті рішень є: ініціатива та бажання здійснити зміни (громадяни повинні відчувати, що наслідки ухвалених владою рішень безпосередньо впливатимуть на їх життя); відданість справі (громадяни повинні бути наполегливими у своїх намірах співучасті); знання методів участі громадськості, особливостей їх впровадження та потенційних результатів; обізнаність зі своїми правами та обов'язками щодо співпраці з владою та впливу на процес прийняття рішень; необхідна підготовка; співпраця з місцевою владою (представники місцевих органів влади повинні навчитися спілкуватися з громадянами, бути неупередженими та ставитись з розумінням до їхніх потреб); чіткий орієнтир на успіх як для громадян, так і для місцевої влади (активна участь громадян у процесі розробки та впровадженні політики відбувається за умови, що проблема стосується їх безпосередньо або вони отримують певні переваги від її вирішення); планування та впровадження змін; прозорість; гнучкість (влада та громадяни повинні вміти домовлятися та співпрацювати); залучення професійних експертів, зокрема, спеціалістів з громадянської просвіти, організації громадських слухань, проведення досліджень якості послуг тощо.

Відчувається, що особливого значення дана проблематика має на місцевому рівні. У даний час вважається, що участь громадян у місцевому розвитку є ключем до рівності, відкритості та стійкості територій.

Стара, монологічна концепція в даний час протистоїть діалогічному підходу. Цей підхід означає найширше обговорення ідей на основі переговорів та/або досягнення консенсусу.

Проведення тренінгів на основі програм для громадян має вирішальне значення для підтримки і сприяння ефективній участі громадськості в місцевому самоврядуванні [3]. Ефективні програми підготовки можуть гарантувати, що ради будуть ефективніше функціонувати, їхні члени будуть добре поінформовані, громадськість зможе краще взаємодіяти і співпрацювати з органами управління, і якість участі громадськості збільшиться.

Діалог влади і суспільства включає в себе великомасштабні кампанії в ЗМІ, соціальний маркетинг, розповсюдження друкованих матеріалів і просвіту, а також включення міжособистісного спілкування: спілкування «обличчям до обличчя» – спілкування один на один або в невеликих групах. Діалогова комунікація розглядається як спосіб підсилення голосу громадськості, сприяння ефективній участі та соціальним змінам.

На сьогодні у світовій практиці діалогу влади та суспільства (особливо на регіональному та місцевому рівнях), а також в управлінській науці розвивається такий тип комунікації, як комунікація задля розвитку. Така комунікація полегшує національний та місцевий діалог [4]. Завдяки цьому враховуються думки громадян, що підвищує прозорість управління. Така комунікація залучає безліч зацікавлених сторін, а саме засоби масової інформації, громади і окремих осіб; формує довіру шляхом діалогу і поваги; допомагає визначити переваги і перешкоди, пов'язані з кожною новацією розвитку; сприяє вирішенню соціальних проблем, пов'язаних з процесами реформування; сприяє реплікації процесів на національному та регіональному рівнях; впливає на національні програми; вдосконалює управління в інфраструктурних проектах; сприяє збереженню культурних і традиційних особливостей участі громад; створює умови для ефективного управління (з залученням зацікавлених сторін); служить в якості важливого інструменту вирішення проблем розширення доступу до основних послуг.

Список використаних джерел.

1. Європейська стратегія щодо інновацій та доброго врядування на місцевому рівні [Електронний ресурс]. – Режим доступу з екрану: <http://irgo.org.ua/politika-i-vlast/yevropejska->

strategiya-shhodo-innovacij-ta-dobrogo-vryaduvannya-na-miscevomu-rivni.

2. Gavent J. Strengthening Participatory Approaches to Local Governance: Learning the Lessons from Abroad. National Civic Review / John Gavent // National Civic Review. – Winter 2004. – P. 16-27. – Mode of access: <http://www.ids.ac.uk/logolink>.

3. Lachapelle Paul R. The Pedagogy of Citizen Participation in Local Government: Designing and Implementing Effective Board Training Programs for Municipalities and Counties / Paul R. Lachapelle, Elizabeth A. Shanahan // Journal of Public Affairs Education. – JPAE. – № 16(3). – P. 401-419.

4. Mefalopulos P. Broadening the Boundaries of Communication. Development Communication / Paolo Mefalopulos. – Sourcebook. – Washington D.C: The International Bank for Reconstruction and Development: Green press initiative/The World Bank, 2009. – 245 p.

5. Yetano A. What is driving the increasing presence of citizen participation initiatives? / Ana Yetano, Royo Sonia, Acerete Basilio. – Departamento de Contabilidad y Finanzas Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales, Universidad de Zaragoza // DTECONZ. – 2009. – № 2. – 32 p.

6. Yoder D.E. A Contingency Framework for Environmental Decision-Making: Linking Decisions, Problems and Processes // Policy Studies Review. – № 16 (3/4). – 1999. – P. 11-35.

Кулешов Володимир Володимирович

*Гніванський міський голова Тиврівського району
Вінницької області*

ВЗАЄМОДІЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ТА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Сучасний розвиток незалежної України оснований на принципах демократії, прозорості та відкритості, протидії корупції, вимагає від усіх учасників процесу взаємодії, довіри та співпраці. Як зазначено в статті 5 Конституції України носієм суверенітету та єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює свою владу як через органи державної влади так і через органи місцевого самоврядування. Загалом взаємовідносини та взаємовплив громадського суспільства і державної влади є визначальним фактором у забезпеченні демократичного розвитку країни, реалізація цієї конституційної мети і є змістом

діяльності українського громадського суспільства, тому саме ця обставина зумовлює партнерство та зв'язок органів влади і громадськості, що потребує роз'яснення. Державне управління як система суспільних відносин існує в різних формах взаємодії влади та громадськості. На теперішній час мають бути розроблені нові форми, способи, алгоритми взаємодії органів влади з громадськістю та удосконалені існуючі, у тому числі така форма взаємодії як діалог. На сучасному етапі розвитку нашого суспільства все більшу і більшу роль відіграє саме співпраця органів влади з громадськістю, тобто народом для якого і призвана працювати влада різних рівнів. Наприклад на регіональному рівні у Вінницькій області громадською радою при облдержадміністрації на обласній раді вже започаткований проект «Влада і суспільство: діалог через громадськість». Цей проект має на меті запровадження постійного спілкування представників органів влади з громадськістю через громадську раду. Як показує європейський та світовий досвід, суспільний прогрес, демократичний розвиток та економічне зростання будь-якої держави неможливо реалізувати без активної участі з боку суспільства. Активні громадські організації є невід'ємною складовою всіх демократичних правових держав світу.

Проблеми проведення зв'язку органів влади з громадськістю в системі державного управління розглядають такі вітчизняні вчені, як: О.Бабінова [1], Е. Афонін [2], Р. Войтович [3], Л. Гонюкова, О.Крутій, В.Надрага.

Якісне вирішення завдань щодо створення системи зворотного зв'язку і залучення до активної взаємодії з органами влади громадських організацій та активних громадян можливе лише за наявності відповідного кадрового забезпечення. Необхідні спеціалісти – соціальні модератори, які здатні організувати конструктивний і результативний зв'язок. Органи влади мають розглядатися як надавачі послуг, а громадяни – не як прохачі, відвідувачі, зацікавлені особи, а як клієнти – споживачі цих послуг. Тільки за цієї умови влада зможе налагодити дійсно конструктивний діалог з громадськістю, тобто стане відкритою та ефективною.

Консультації з громадськістю – це процес комунікації між органами державної влади та місцевого самоврядування і громадянами та їх об'єднаннями. Метою проведення консультацій з громадськістю є прийняття рішення, у яких буде враховано права, інтереси та знання всіх зацікавлених сторін. Консультації з громадськістю надають можливість громадянам впливати на зміст рішень, що ухвалюються органами влади. Консультації з громадськістю проводяться щодо: проектів державних та регіональних програм економічного, соціального і

культурного розвитку, рішень про їх виконання; звітів головних розпорядників коштів Державного бюджету про витрачання коштів за минулий рік. Формою проведення консультацій з громадськістю є публічне громадське обговорення: конференції, семінари, форуми, громадські слухання, круглі столи, збори, зустрічі з громадськістю, робота громадських приймалень. Результати публічного громадського обговорення доводяться органом виконавчої влади до відома громадськості, це здійснюється шляхом оприлюднення у засобах масової інформації.

Також інструментом підтримки діалогу влади з громадськістю стають обласні цільові програми сприяння розвитку громадського суспільства та співпраця органів влади з громадськістю. Завданнями таких програм є створення умов для розвитку громадського суспільства, налагодження співпраці влади та громадськості, фінансова підтримка ініціатив громадськості для спільного вирішення завдань регіональної політики. У межах програм передбачаються фінансові ресурси для проведення публічної консультації з громадськістю, вивчення громадської думки, проведення конкурсів соціальних проектів серед громадян, створення ресурсних центрів громадських ініціатив.

Підвищення ефективності взаємовідносин між органами влади і громадськістю на державному та місцевому рівнях слід очікувати за умов роз'яснення таких проблем:

- включення процедур залучення громадських рад до ухвалення рішень і консультацій із громадськістю до регламентів органів влади;
- забезпечення повноцінного висвітлення результатів взаємодії з громадськістю на веб-сайтах органів державної влади;
- покращення ресурсного забезпечення (фінансового, матеріального, кадрового, інформаційного) структурних підрозділів органів державної влади, відповідальних за взаємодію з громадськістю;
- підвищення рівня компетентності, інституційної спроможності, відповідальності як громадськості, так і органів державної влади, а також у цілому – правової, політичної, громадянської культури населення.

Список використаних джерел.

1. Бабінова О. Основні елементи, принципи та форми взаємодії органів публічної влади з громадськістю / О. Бабінова. // Актуал. пробл. держ. упр. : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2005. № 1 (19). – С. 83-90.

2. Громадська участь у творення та здійсненні державної політики / уклад. : Е. А. Афонін, Л.В. Гонюкова, Р.В. Войтович. – К., 2005. – 250 с.

3. Войтович Р.В. Механізми реалізації зв'язків з громадськістю в державному управлінні : навч. посіб. / Р.В.Войтович. – К. : Вид-во НАДУ, 2007. – 72 с.

Мельничук Лариса Михайлівна

*докторант кафедри соціальної і гуманітарної політики
Національної академії державного управління
при Президентові України,
кандидат наук з державного управління*

**РОЗВИТОК ДІАЛОГОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ
ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПРІОРИТЕТ ПОЛІТИКИ
СОЦІАЛЬНОГО ЗГУРТУВАННЯ:
ІНІЦІАТИВИ РАДИ ЄВРОПИ**

Збереження цілісності суспільного організму і можливості його розвитку засновані на базі широкого громадянського спілкування, здійснюваного у формі діалогу різних суспільних сил. Громадянський діалог виступає формою вираження інтересів і думок різних суб'єктів, демократичної участі громадян, їх контролю за процесом прийняття відповідальних рішень й підвищення ролі громадських регуляторів життєдіяльності суспільства. Важливість участі громадськості в розробці державної політики і прийняття державно-управлінських рішень була визнана у всьому світі. Основним міжурядовими організаціями прийнято відповідні документи і створені моделі для підтримки і посилення участі громадян, що лягли в основу стандартів, принципів і кращих практик, які мають враховуватися при розгляді ініціатив на національному рівні [2, с. 10].

Нагальна необхідність доступу до інформації, участі громадськості в процесах прийняття рішень, розвитку діалогових взаємодій, отже в цілому громадянського діалогу у досягненні значної ефективності в усіх сферах суспільного життя визнається й на рівні Ради Європи. Зокрема, Європейська хартія місцевого самоврядування була першим міжнародним договором, яким закріплено право на участь громадян у вирішенні проблем місцевого значення, втілення у життя діалогу влади з територіальною громадою і громадянами. Питання

демократичної участі розглядаються й у низці рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи, серед яких рекомендації:

- про правовий статус неурядових організацій в Європі (забезпечення державами-членами ефективної участі НУО без дискримінації в діалозі і консультаціях з завдань і рішень в сфері державної політики) [4];

- про участь громадян у місцевому публічному житті (висвітлення принципів демократичної участі місцевого рівня) [5]

Проте в умовах поглиблення проблем соціального розвитку, дедалі більшого значення набуває звернення до громадянського діалогу, який, на думку зарубіжних експертів, слід розуміти як широкий діапазон спеціальних неструктурованих практик і гнучких консультацій переважно з проблем соціальної політики [1]. Позиція Ради Європи також базується на тому, що громадський діалог є ключовим інструментом прийняття рішень і невід'ємною складовою процесу формулювання політики соціального згуртування, яке розглядається як одна з конкурентних переваг певного соціуму та демонструє нову якість соціального розвитку. Саме Рада Європи зробила найбільший вклад у розвиток соціального згуртування в якості набору цілей і практичних дій, трансформувавши його з концепції в політичний підхід [6].

Окрім ухвалення нормотворчих документів, спрямованих на забезпечення доступності соціальних прав для усіх, Рада Європи сприяє розвитку соціального згуртування шляхом розробки та реалізації відповідних міжурядових програм. Провідним таким програмним документом у цій сфері є Нова стратегія Ради Європи та План дій щодо соціального згуртування [3], що базується на чотирьох основоположних «стовпах», один з яких зміцнення представництва та демократичного прийняття рішень, розширення соціального та громадянського діалогу.

Ключовими положеннями Стратегії щодо розвитку громадянського діалогу визначено:

- громади та окремі громадяни повинні відіграти важливу роль як на початкових стадіях державної політики, так і у її реалізації;

- демократія має розглядатися як динамічний процес, що заохочує індивідуальний та колективний пошук, обмін інформацією, обговорення з метою досягнення найкращого результату для загального блага та для кожного окремого громадянина;

- державні органи повинні гарантувати існування відповідних і достатніх представницьких структур для

стимулювання участі всіх членів суспільства, передусім, тих, які залишаються на узбіччі суспільного життя;

- участь молоді є основоположним правом і є ключовим елементом для майбутнього суспільства;

- звернення до моральних і етичних ресурсів громадян може сприяти державним органам у досягненні бажаних результатів у плані солідарності та стійкості;

- просування реального клімату довіри між органами влади, громадянами та організаціями громадянського суспільства, шляхом створення синергії та взаємодоповнюваності між ними, збільшуючи прозорість, мінімізуючи асиметрії між інформаційними методами;

- представницькі дефіцити мають бути визначені і усунені з огляду на вищезазначені положення.

Відповідно з метою розширення діалогу та громадянської активності на держави-члени покладено завдання:

- заохочувати громадян і спільноти до участі у формуванні та здійсненні державної політики, оцінці її результатів;

- гарантувати відповідні і достатні форми і структури представництва для заохочення до участі всіх членів суспільства, у тому числі найбільш вразливих верств населення;

- забезпечити інтеграцію конкретних груп громадян, особливо в ситуації уразливості, розробивши недискримінаційні керівні принципи на рівні законодавства та його практичного втілення.

Положення означених документів слугують орієнтиром для національного законодавства у сфері розвитку діалогових взаємодій як механізму вирішення складних соціальних проблем та важливого інструменту суспільного життя в громадянському суспільстві.

Список використаних джерел.

1. Fazi E. Civil Dialogue: Making it work better / E. Fazi, J. Smith. – Civil Society Contact Group, 2006. – 100 p.

2. Hartay E Citizen Participation: Best practices in the Western Balkans and the European Union / E. Hartay . – Prishtina: KCSF, 2011. – 36 p.

3. New Strategy and Council of Europe Action Plan for Social Cohesion [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.coe.int/t/dg3/socialpolicies/socialcohesiondev/source/Conf2011/ActionPlan_en.pdf.

4. Recommendation CM/Rec(2007)14 of the Committee of Ministers to member states on the legal status of non-governmental organisations in Europe, [Електронний ресурс] –

Режим доступу : <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1194609>.

5. Recommendation Rec(2001)19 of the Committee of Ministers to member states on the participation of citizens in local public life [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet>.

6. Towards an active, fair and socially cohesive Europe: Report of High-level Task Force on Social Cohesion [Електронний ресурс] // The Council of Europe. – Режим доступу : [http://coe.int/t...socialpolicies/source/TFSC\(2007\)31E.doc](http://coe.int/t...socialpolicies/source/TFSC(2007)31E.doc).

Пашинська Оксана Анатоліївна

*головний спеціаліст фінансового управління
Первомайської міської ради Миколаївської області*

КОРОТКИЙ ОГЛЯД РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Про необхідність децентралізації влади в Україні говорять уже давно, але насправді впродовж багатьох років процес потроху рухався у зворотному напрямку – зростала централізація повноважень та ресурсів у вертикалі органів виконавчої влади.

Існуюча в Україні система місцевого самоврядування не відповідає потребам суспільства. Функціонування місцевого самоврядування не спрямовано на реалізацію його головного призначення – створення та підтримка сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних публічних послуг на основі сталого розвитку дієздатної громади.

Міжнародний досвід показує, що не можливо здійснити перерозподіл повноважень та ресурсів між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на користь останніх без їх посилення (укрупнення) чисельно та територіально.

Перед місцевим самоврядуванням постали виклики, які потребують ефективного та швидкого реагування: – економічна неспроможність переважної більшості територіальних громад, органів місцевого самоврядування щодо здійснення власних і делегованих повноважень; – недостатність ресурсів у бюджетах розвитку територіальних громад для інвестицій у інфраструктуру; – криза комунальної інфраструктури, загрозлива

зношеність теплових, водно-каналізаційних, водопостачальних мереж та житлового фонду; - відсутність чіткого розподілу повноважень між рівнями, органами та посадовими особами місцевого самоврядування; - відчуженість органів місцевого самоврядування від населення та їх корпоратизація, закритість і непрозорість діяльності, неефективне використання комунальної власності, земельних ресурсів, корупція, патерналізм у відносинах з населенням; - криза кадрової політики, системи підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації посадових осіб, службовців органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад; - нерозвиненість незалежного суспільного сектору соціальних ініціатив і соціальної економіки з виробництва соціальних, культурних, побутових, інформаційних та інших послуг для населення; невикористання ресурсного потенціалу цього сектору у місцевому розвитку; - нерозвиненість форм прямої демократії, відсутність у жителів навичок безпосередньої участі у вирішенні питань місцевого значення; - соціальна дезінтегрованість територіальних громад та неспроможність жителів до солідарних дій із захисту своїх прав і відстоювання інтересів у співпраці з органами місцевої влади та досягненню спільних цілей розвитку спільнот; - складна демографічна ситуація у більшості територіальних громад та погіршення кількісних та якісних параметрів людських ресурсів.

Ці виклики посилюються проблемами правового та інституційного характеру, які так і не були вирішені у попередні роки: - конституційно-правовою невизначеністю територіальної основи місцевого самоврядування, диспропорціями радянської системи адміністративно-територіального устрою; - надмірною централізацією повноважень, фінансових, матеріальних та інших ресурсів; - неефективною державною регіональною політикою, яка не стимулює громади до саморозвитку та прояву місцевої ініціативи; - дублюванням повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування». Дуалізм місцевих державних адміністрацій, закладений у Конституції, разом з відсутністю виконавчих органів у районних і обласних рад, які також не передбачені Конституцією фактично привів до регіоналізації України, яка і стала поживним ґрунтом для сепаратистських проявів.

В Україні відсутній базовий закон, який визначає систему адміністративно-територіального устрою (далі за текстом АТУ), порядок утворення, реорганізації та ліквідації АТУ. До тепер окремі питання адміністративно-територіального устрою визначаються Указом Президії Верховної Ради Української РСР «Про порядок вирішення питань адміністративно-

територіального устрою в Українській РСР» від 12 березня 1981 року №1654-X, хоча у своїй більшості питання утворення та ліквідації адміністративно-територіальних одиниць, за цим указом здійснити не можливо, оскільки всі його норми, що стосуються цих питань суперечать Конституції України.

Сформований після Революції Гідності Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням від 1 квітня 2014 року № 333-р схвалив Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (далі – Концепція). Концепцією визначаються напрямки, механізми, строки формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Україна розпочала реформу із періоду «добровільного об'єднання громад – ДОГ) В Україні нині існує 11338 сільських, селищних та міських рад. Звісно, немало з них включають ще й по кілька сіл. В результаті АТР очікується, що має утворитися близько 1500 спроможних громад. Для утворення спроможних громад та консолідації їх ресурсів для вирішення місцевих проблем протягом першого періоду реформи було ухвалено закони:

- про співробітництво територіальних громад;
- про добровільне об'єднання територіальних громад;
- про зміни до Бюджетного кодексу;
- про зміни до Податкового кодексу.

Закон «Про добровільне об'єднання громад» став фактично головним інструментом реформи, оскільки саме він закладає вимоги щодо порядку ДОГ. Завдяки цьому закону сьогодні в Україні уже створено 159 нових об'єднаних громад, в яких призначено вибори. За півроку в Україні об'єдналось понад 7% усіх територіальних громад, що є безсумнівним рекордом серед усіх європейських держав, де був період добровільного об'єднання.

Зміна парадигми підходів формування місцевих бюджетів передбачає:

1. Підвищення бюджетної та фінансової самостійності місцевих бюджетів.

2. Стимулювання громад до об'єднання та формування спроможних територіальних громад через механізм переходу бюджетів об'єднаних громад на прямі міжбюджетні відносини з державними бюджетом, наділення таких громад

повноваженнями, рівнозначними повноваженням міст обласного значення, позбавлення права на виконання делегованих державою повноважень органів місцевого самоврядування в селах, селищах, містах районного значення, що не об'єдналися.

3. Розширення наявної дохідної бази місцевих бюджетів шляхом: - передачі з державного бюджету плати за надання адміністративних послуг (крім 50% адміністративного збору за держреєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців), державного мита; - збільшення відсотка зарахування екологічного податку з 35 до 80%; - закріплення за місцевими бюджетами стабільних джерел - податку на доходи фізичних осіб за новими нормативами (бюджети міст обласного значення, районів - 60 %, обласні бюджети - 15 %, бюджет м. Києва - 40 %) та податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки (обласні бюджети - 10 %); - запровадження з 2015 року збору з роздрібного продажу підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти) за ставкою в діапазоні від 2% до 5% вартості реалізованого товару замість збору за виноградарство, садівництво та хмелярство, який надходитиме до місцевих бюджетів; - розширення з 2015 року бази оподаткування податку на нерухомість шляхом включення до оподаткування комерційного (нежитлового) майна.

4. Децентралізацію видаткових повноважень у соціально-культурній сфері та чіткий розподіл компетенцій, сформований за принципом субсидіарності. З державного на регіональний та місцевий рівні передаються окремі заходи та заклади в освітній і медичній та культурній сферах; підтримка місцевих рад фізкультурно-спортивних товариств та їх спортивних баз тощо.

5. Запровадження нових видів трансфертів (базова дотація, освітня субвенція, субвенція на підготовку робітничих кадрів, медична субвенція; субвенція на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру, реверсна дотація). Базова дотація матиме компенсаторний характер та забезпечуватиме вирівнювання податкостроможності місцевих бюджетів за закріпленими доходами (податком на доходи фізичних осіб, податком на прибуток). Визначено механізм розподілу та використання нових субвенцій у розрізі адміністративно-територіальних одиниць.

6. Встановлення нової системи вирівнювання за закріпленими загальнодержавними податками (податку на прибуток та податку на доходи фізичних осіб) залежно від рівня надходжень на одного жителя. Решта платежів вирівнюванню не підлягають і залишаються в повному розпорядженні місцевих бюджетів. Зазначене сприятиме забезпеченню місцевих бюджетів достатніми надходженнями та стимулюватиме місцеві органи влади до залучення додаткових надходжень та розширення бази оподаткування.

7. Посилення відповідальності профільних міністерств за реалізацію державної політики у освітній та медичній галузях шляхом визначення їх головними розпорядниками коштів відповідних субвенцій.

8. Надання права самостійного вибору установи (в органах Казначейства чи установах банків) з обслуговування коштів бюджету розвитку місцевих бюджетів та власних надходжень бюджетних установ.

9. Спрощення процедури надання місцевих гарантій та здійснення запозичень від міжнародних фінансових організацій.

10. Зміни у розмежуванні зарахування коштів екологічного податку (крім податку, що справляється за утворення радіоактивних відходів) із передбаченням зарахування до державного бюджету 20 % надходжень, а до місцевих бюджетів – 80 %, у тому числі до обласних бюджетів – 55 %, сільських, селищних, міських бюджетів – 25 % та бюджету міста Києва – 80%.

Список використаних джерел.

1. Електронний ресурс Інститут громадянського суспільства http://www.csi.org.ua/category/atu-1/m_s/

2. Електронний ресурс Державне управління удосконалення та розвитку <http://www.dy.nauka.com.ua>

3. Електронний ресурс Центр досліджень соціальних комунікацій СІАЗ НЮБ ФПУ <http://nbuviar.gov.ua>

4. Електронний ресурс Асоціація міст України <http://auc.org.ua>

5. Електронний ресурс Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва <http://www.dif.org.ua/ua/index.htm>

Полюлях Руслан Анатолійович

*аспірант кафедри філософських та соціально-політичних наук
ОРИДУ НАДУ при Президентові України,
головний лікар санаторію «Одеса»*

Е-МЕДИЦИНА В КОНТЕКСТІ КОМУНІКАЦІЙ З НАСЕЛЕННЯМ: ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА

У сучасній вітчизняній науці найчастіше сприймають електронну медицину як процес інформатизації різних видів діяльності в медицині, а також введення системи електронного документообігу. Саме тому виокремлюються такі напрями діяльності в галузі розвитку е-медицини як: впровадження автоматизованих інформаційних галузевих систем, які, зокрема, дають змогу перейти до ведення медичної документації в електронному вигляді; розвиток телемедицини; удосконалення розвитку системи моніторингу стану здоров'я населення; створення та впровадження нових комп'ютерних технологій профілактики захворювань, діагностики, забезпечення лікувальних процесів; створення загальнодоступних електронних медичних ресурсів.

Аналіз тлумачення і визначення видів електронної медицини, які прийнято визначати у вітчизняній практиці свідчать про те, що у кут уваги ставлять використання різних пристроїв, які дозволяють використовувати обмін даними та використовувати інформацію про пацієнтів, зокрема: електронні медичні картки дозволяють передачу та обмін даними про пацієнта між різними медичними фахівцями; електронні рецепти – це електронний доступ до надання або зміни призначень, друк рецептів для пацієнтів та іноді електронна передача рецептів від лікарів до фармацевтів; телемедицина – фізичні та психологічні методи лікування на відстані, в тому числі телемоніторинг стану пацієнтів; інформування населення стосується використання електронних ресурсів на медичні теми для інформування пацієнтів, забезпечення обізнаності населення з питань охорони здоров'я; віртуальні медичні бригади складаються з медичних фахівців, які співпрацюють і обмінюються інформацією про пацієнтів за допомогою цифрового обладнання (наприклад, веб-конференції); мобільна медицина включає в себе використання мобільних пристроїв для збору даних про фізичний чи психологічний стан пацієнта, які передаються лікарям чи дослідникам, а також моніторинг життєво важливих органів пацієнта в режимі реального часу, пряме надання допомоги (за

допомогою мобільної телемедицини); медичні інформаційні системи розглядаються як спеціалізовані програми для планування графіку прийому лікарями пацієнтів, управління даними пацієнта, управління розкладом роботи та інших адміністративних завдань, пов'язаних із організацією охорони здоров'я.

Так дійсно визначаються всі ці категорії, які використовуються при характеристиці електронної медицини в зарубіжних державах [1, 2, 3]. Але не беруться до уваги питання комунікації, задля яких і запроваджуються система електронної медицини. Цікавим є досвід США з 1973 р. Головними стали питання захисту персональної інформації пацієнтів. Про це свідчить звіт консультативного комітету в Департамент охорони здоров'я, освіти і соціального забезпечення США (HEW) 1973 р., який був спрямований на залучення уваги до питань практики обліку персональних даних в комп'ютерне сторіччя. Було визначено принципи, спрямовані на забезпечення основи для розробки процедур, що гарантують індивіду право на участь в прийнятті рішень стосовно записів та використання інформації про громадянина, а також захисту інформації від тих, хто її збирає. Ці принципи було прийнято на міжнародному, федеральному та державному рівнях[4].

Оскільки лікарні, інститути охорони здоров'я та науково дослідні інститути підпорядковувались федеральним урядам, то поза межами Закону про конфіденційність (США, 1974 р.) залишилися інші суб'єкти охорони здоров'я (зокрема приватні). У 1973 р. Консультативний комітет не визнав доцільною ідею створення централізованої системи використання всіх автоматизованих систем персональних даних і тому залишилася федеральна регуляція використання персональних даних, а також федеральне управління цими процесами. У 1996 р. Конгрес США не включив вимоги до конфіденційності і її стандартів в HIPAA, а доручив міністру охорони здоров'я і соціальних служб (HHS) обнародувати правила конфіденційності до того часу, доки не буде прийнято відповідні закони. Таке зобов'язання щодо контролю за правилами конфіденційності було на міністрі 1 рік до прийняття спеціальних законів з охорони здоров'я, а розробкою стандартів конфіденційності займався секретар HHS. Відповідальність з збереження конфіденційності лежить на HHS, у першу чергу. В їх арсеналі є наступні методи: контроль, штрафи, проведення розслідувань, подання до карного переслідування, вирішення проблем неформальними методами (демонстрація відповідності, план коректуючих дій, узгодження вирішення ситуації). До осіб, які не відповідають правилу

конфіденційності можуть бути застосовані громадсько-правові санкції у розмірі не більше ніж \$ 100 за кожне порушення стандартів HIPAA, з максимальним покаранням 25000 \$ за всі порушення. Якщо інформацію відкривають посадові особи у порушення стандартів, то тут можуть бути застосовані більш високі громадянські і крані штрафи (\$ 250 000), а також ув'язнення (до 10 р.), або обидва покарання для тих, хто свідомо розкриває інформацію про здоров'я громадян з метою отримання комерційної або особистої вигоди, або нанесення шкоди. Втім, ці штрафи не накладаються, якщо можна довести, що такі порушення зроблено з «розумної причини».

Також NHS вимагає, дає дозволи і контролює форми авторизації, у яких вимагає визначені елементи, щоб громадяни свідомо дозволили використовувати і відкривати їх дані про стан здоров'я. Особливо це стосується досліджень. NHS вказує: що, де, наскільки можна використовувати. Захист особистої інформації, й інформації про стан здоров'я особи є проблемою для США. Висока комп'ютеризація більшої частини інформації про стан здоров'я громадянина призводить до того, що він втрачає контроль за цією інформацією. Це викликало велику незадоволеність населення щодо розкриття інформації про стан здоров'я, про дані медичного страхування. Саме тому було визначено низку федеральних правил, які регулюють використання і розкриття такої інформації, зокрема це Закон про відповідальність (відомий як HIPAA правил конфіденційності). З іншого боку цей закон не регулює діяльність дослідників та не обмежує те, яким чином медичні працівники можуть використовувати та розкривати інформацію про здоров'я для дослідників в галузі охорони здоров'я + Федеральні правила (загальні правила) конфіденційності (HIPAA), 1996 р., які спрямовані на захист людей від фізичної шкоди в біомедицинських дослідженнях + Конституція, де зазначено, що медична інформація є сферою приватного життя, захищеного конституцією + Закон «Здоров'я. Інформація. Захист» (США, 1985 р.).

Для нашої держави, яка тільки розпочинає свій власний шлях до розвитку і формування електронної медицини доцільно звернути увагу перш за все на те, що е-медицина – це одна з форм комунікації з населенням, роботодавцями, страховиками та органами влади. Окрім того, е-медициною управляють органи публічного управління та адміністрування, а також існує система законодавчого регулювання е-медицини. Цим проблемам у вітчизняній науці і практиці практично не приділяється уваги.

Список використаних джерел.

1. ElectronicHealthRecords: «TheHHSerspective»
DougFridsma<http://dblp.uni-trier.de/pers/hd/f/Fridsma:Doug>.
2. ElectronicCaseRecordsinaBox:
IntegratingPatientDatainHealthcareNetworks ,RaikKuhlisch,
BenKraufmann, HannesRestel. [Електронний ресурс]. – Режим
доступу – http://healthcare.nist.gov/docs/CMG_20121101_Nov_2012.pdf.
3. PersonalHealthRecords:
NewMeanstoSafelyHandleHealthData? InmaculadaCarriónSeñor,
JoseLuisFernandez, AlemanAmbrosioToval. [Електронний ресурс].
– Режим доступу – <http://www.computer.org/csdl/mags/co/2012/11/mco2012110027-abs.html>.
4. Joy L. Pritts, JD. The Importance and Value of Protecting
the Privacy of Health Information: The Roles of the HIPAA Privacy
Rule and the Common Rule in Health Research. – [Електронний
ресурс] – Режим доступу : <http://iom.nationalacademies.org/~media/Files/ActivityFiles/Research/HIPAAandResearch/PrittsPrivacyFinalDraftweb.ashx>.

Філіпова Тетяна Володимирівна

*доцент кафедри української та іноземних мов
ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
кандидат наук з державного управління, доцент*

Філіпова Ольга Іванівна

*викладач Циклової комісії
«Гуманітарних та суспільно-економічних дисциплін»
Морехідного коледжу технічного флоту Національного
університету «Одеська морська академія»
кандидат історичних наук*

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Інформатизація сьогодні стала суттєво важливим компонентом існування будь-якої держави. В ній закладено зміст великої політики, сучасної економіки, соціальних питань,

національної безпеки. Докорінні зміни технології прийняття управлінських рішень і подальше вдосконалення автоматизованих інформаційних систем пов'язані з переходом від простого збільшення кількості цих систем до їх інтеграції, до комплексної автоматизації інформаційних процесів у галузевому і регіональному управлінні. Удосконалення систем інформаційного забезпечення менеджменту розглядається сьогодні в контексті комп'ютеризації і використання нових інформаційних технологій.

Актуальною є потреба у новому підході до вирішення проблем управління державою на інформаційній основі, який би враховував сучасне уявлення про комунікаційну діяльність органів публічної влади та інформацію як про інтелектуальний продукт – знання як ресурс суспільства, і який спирався б на досягнення інформаційних технологій і програмно-технічної бази інформатики.

Знання загальних основ управлінсько-комунікативної діяльності перш за все визначається знаннями щодо мовленнєвої діяльності державних службовців (переговори, наради, бесіди, прес-конференції, дискусії), оскільки спілкування завжди включено у будь-яку діяльність і є її суттєвим аспектом, а сама діяльність є умовою спілкування (люди завжди спілкуються в процесі певної діяльності).

Складовою частиною управлінсько-комунікативної діяльності державного службовця є саме безпосередні контакти з людьми, що оточують його (керівниками, підлеглими, колегами тощо), він проводить бесіди один на один або з групою співробітників, готується до них або вони виникають несподівано; співрозмовник стриманий, тактовний, лояльний або, навпаки, збуджений, нетактовний, грубий – усі ці та інші фактори керівник повинен враховувати, оскільки вони значно впливають на хід ділової бесіди, можуть мати вирішальний вплив на її результати. Сучасними дослідженнями встановлено, що ділові зв'язки, що здійснюються у формі прямих контактів керівника, потребують не менш як 70% його робочого часу [1, с. 26].

Погоджуючись з думкою А. Шегди, що інформація в управлінському процесі виступає як один із основних факторів здійснення цього процесу треба більш детально зупинитися на ознаках управлінської інформації та її ролі в сучасній комунікаційній діяльності органів публічної влади. Метою управлінської інформації є забезпечення інтегрованої системи звітності, яка надає кожному рівню управління «потрібну» інформацію в «потрібний час». Іноді основною проблемою є не недостатність, а надлишок інформації. Розв'язанню такої проблеми сприяє класифікація інформації за видами. Всю

інформацію, яка належить до питання, яке розглядається, називають релевантною, та частина інформації, яка необхідна для розв'язання певного питання і розглядається державним службовцем, називається використаною, а частина інформації, яка не потрібна для розв'язання даного питання і розглядається управлінцем, називається плутаною, оскільки вона, як правило, заплутує державного службовця. В організації циркулює набагато більше інформації, ніж потрібно для вирішення конкретних завдань. Її називають бюрократичною інформацією [3, с. 107].

Формування комунікативної компетентності сприяє розвитку професіоналізму державного службовця. Комунікативну компетентність державного службовця можна охарактеризувати як певний рівень сформованості особистісного і професійного досвіду взаємодії з оточуючими, якого потребує індивід, аби у межах своїх здібностей та соціального статусу успішно функціонувати у професійному середовищі та суспільстві. Комплекс комунікативних знань і навичок містить у собі знання норм і правил ділового спілкування (ділового, повсякденного та ін.), високий рівень мовленнєвого розвитку, що дозволяє людині під час спілкування вільно передавати та сприймати інформацію, розуміння невербальної мови спілкування, вміння вступати у контакт із людьми з урахуванням їх статевозрілих, соціокультурних і статусних характеристик, вміння поводитися адекватно ситуації та використовувати її для досягнення власних комунікативних цілей; уміння впливати на співрозмовника таким чином, щоб схилити його на свій бік, переконати в силі своїх аргументів; здатність правильно оцінювати співрозмовника як особистість, як потенційного конкурента чи партнера та обирати власну комунікативну стратегію залежно від цієї оцінки; здатність викликати у співрозмовника позитивне сприйняття власної особистості [2, с. 54].

Зрозуміло, що усе різноманіття управлінської діяльності потребує від державного службовця неординарних здібностей, якими мають володіти представники влади, а за сучасних умов розраховане ще й на етику ринкових відносин. Це змушує державних службовців бути готовими до ділового спілкування з прихильниками «свідомого партнерства», «стратегії матеріалізму» у відносинах із владою або з її «відкритими супротивниками». Така реальність. Етика ринку базується на розрахунку. Для багатьох це незвично, викликає моральне напруження і внутрішній протест. Але тільки з урахуванням цих особливостей система державної влади та управління може досягти успіху, а в суспільстві – встановитися стабільність.

Важко прийняти таку реальність, розуміючи, що в житті «править бал» практицизм. Під його тиском відступають вимоги високої духовності. Об'єктивні умови життя XXI ст. відкрили шлях прагматизму, який є результатом справжнього обвалу наукових відкриттів і досягнень технічного прогресу. Кожне нововведення саме по собі благо, оскільки відкриває нові можливості задоволення матеріальних потреб суспільства. Але водночас ці новації не стали стимулом до духовного збагачення. Вони виявилися готовими рецептами швидкого досягнення матеріального результату, зумовлюючи появу в поведженні прагматизму, а у відносинах громадянського суспільства з владою – протиріч.

На авансцену державотворення має вийти не штучно сформований «елітний» корпус державних службовців, а службовці – фахівці з державного управління, дієздатні професіонали. Йдеться не про вузьких спеціалістів, котрі лише спроможні вирішувати стандартного характеру завдання державного управління, а про генералістів, які мають справу із широким спектром складних управлінських проблем .

Список використаних джерел.

1. Балабанов Л. В., Сардак О. В. Організація праці менеджера / Л.В. Балабанов, О.В. Сардак – К.: «Професіонал», 2004. – 304 с.
2. Василик М. А. Основы теории коммуникации / М. А. Василик – М.: Гардарини, 2003. – 615 с.
3. Шегда А. В. Основы менеджмента / А.В. Шегда – К.: Знання, 2008. – 512 с.

Щеплоцька Людмила Валентинівна

*магістрант кафедри регіональної політики
та публічного адміністрування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України*

МОТИВАЦІЯ ПРАЦІ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Для того, щоб підвищити ефективність місцевого самоврядування в нашій державі, необхідно підвищити їх матеріальний стимул, тобто, підвищити і заробітну платню.

Потрібно, щоб винагорода за виконану роботу була справедливою, адже одним із найсильніших стимулів в роботі є те, що праця, яку виконав спеціаліст, була оцінена справедливо [6].

Дослідник Шевелій Р.М. на основі проведеного соціологічного дослідження стверджує: «у цьому механізмі найважливішим є заробітна плата, не тільки як основний визначник рівня життя населення, але і як основний матеріальний стимул підвищення продуктивності праці працівників» [8].

Хоча, дослідник стверджує і те, що необхідно не забувати і нематеріальний стимул до праці, тим самим, підтверджуючи думку, що потрібно не відкидати такий фактор як нематеріальний стимул. Провідні вітчизняні дослідники такого психологічного чинника як мотивація серед ієрархії мотивів працівника вказують, що в цій ієрархії спеціаліста матеріальний чинник посідає провідне місце, а влада – останнє [4].

Одним з перших, хто досліджував мотивацію у системі державного управління є В. Цветков. На думку вченого, для того, щоб бути ефективною, кожна система, що ґрунтується на співробітництві людей, має давати додаткові можливості для задоволення особистих мотивів, і тому управлінську ефективність потрібно розглядати як функцію взаємодії мотивації і можливостей [7].

Окрім цього, В. Цветков зазначає, що головними детермінантами ефективного управління є стиль керівництва, й технологія управління та система мотивації і підтримання цих трьох елементів у стані динамічної рівноваги забезпечить високу ефективність управління. Найголовнішим твердженням, на його думку, є те, що ефективність державного управління – це людська специфіка управління людьми, що здійснюється людиною і для людини, і саме мотивація у державному управлінні повинна відігравати важливу роль [7].

Факторам ефективної роботи органів місцевого управління, присвячене дослідження В. Дзюндзюка. Автор серед факторів ефективної роботи працівників місцевих органів виділяє мотиваційний фактор, який, на його думку, включає в себе наявність матеріальних та нематеріальних стимулів. Цікавим є твердження науковця про те, що категорія держуправлінців, які мають стаж державної служби до одного року, надає більше значущості такому фактору, як наявність нематеріальних стимулів [3].

Проблему ефективності державного управління в цілому, до якого прирівнюється місцеве самоврядування, та мотивації досліджують Г. Дмитренко й А. Гошко. Автори виділяють

принципи організації ефективного управління і серед них називають цілеорієнтовану мотивацію. На думку Г. Дмитренка й А. Гошко, реалізація цього принципу пов'язана з урахуванням внеску трудової діяльності кожного працівника для досягнення мети всього органу управління. Ця оцінка результатів трудової діяльності стає основою мотиваційного механізму, що обумовлює підвищення ефективності праці співробітників органів управління. Саме з урахуванням цієї оцінки потрібно будувати систему матеріального (прямого і непрямого) заохочення, а також систему самоствердження працівника в колективі, при цьому маючи на увазі, що потреба в самоствердженні є для більшості потужним джерелом активності [2].

Протягом ХХ ст. у світі сформувалась умовна класифікація методів мотивації праці: американська, європейська та японська. Кожна з цих моделей має свої національні особливості та особисті підходи до мотивації персоналу публічної служби.

В даний час у багатьох країнах Західної Європи, США і Японії мотиваційні аспекти управління персоналом державної служби набули великого значення, і ці методи і досвід мотивації можуть бути з успіхом перенесені в Україну.

Так, мотиваційна система США відрізняється цілеспрямованим характером формування мотивів трудової діяльності. Пріоритетним напрямом розвитку стратегічної політики державної служби при цьому визначено постійне вдосконалення мотиваційного механізму. В даному випадку важливе значення відводиться поліпшенню матеріального стимулювання, виявленню різноманітних видів стимулів з метою найповнішого задоволення потреб службовців. Має місце підвищення розмірів оплати праці при наданні переважного значення кваліфікаційному рівню службовця, що відображає характер освіти, кількість засвоєних спеціальностей [9].

Досвід муніципальної служби зарубіжних країн показує, що ефективними можуть виявитися найрізноманітніші системи оплати праці муніципальних службовців [1].

У Німеччині питання оплати праці публічних службовців регулюються законом. Оклади встановлюються залежно від місця і терміну служби. У Франції розмір оплати праці публічного службовця встановлюється залежно від наявності диплома, що засвідчує певний ступінь кваліфікації, оскільки вся система тарифних ставок прив'язана до дипломів і свідоцтв, що пред'являються у момент зарахування на службу. У Франції заробітна плата публічних службовців складається з окладу, надбавки за дітей (близько 5 % від окладу), дотації за місце

проживання в залежності від рівня життя в даній місцевості (3 %, 1 % і 0 % від окладу) та премії (за додаткову роботу, за особливі умови праці, за володіння іноземними мовами, за зміну місця проживання у зв'язку з переїздом місця роботи, на покриття видатків на одяг, велосипед) [5].

У Англії, Сполучених Штатах, Франції мінімальна заробітна плата першого розряду працівників органів місцевого самоврядування встановлюється в співвідношенні з середнім рівнем оплати праці в приватному секторі. Слід підкреслити, що в розвинутих країнах, наприклад, у Франції, розмір премій відносно окладу складає приблизно п'яту частину, чого не можна сказати про Україну [5].

Європейські аналітики стверджують, що ситуація, коли сума окладу складає основну частину заробітку, є найбільш вдалою, і рекомендують таку систему для країн, які прагнуть приєднатися до Європейського Союзу [9].

Список використаних джерел.

1. Боссарт Д. Державна служба у країнах-кандидатах до вступу до ЄС: нові тенденції та вплив інтеграційного процесу / Д. Боссарт, К. Деммке ; [пер. з англ. О. М. Шаленко]. - К. : Міленіум, 2004.

2. Гошко, А.. Підвищення ефективності державної служби в Україні: методологічний підхід: [Електронний ресурс] / А. Гошко, Г. Дмитренко // Вісник державної служби України. 2000.

3. Дзюндзюк, В. Б. Фактори ефективної роботи органів виконавчої влади: експертна оцінка [Текст] / В. Б. Дзюндзюк // Актуальні проблеми державного управління : науковий збірник. - Х. : ХаРІДУ, 2000.

4. Занюк С. Психологія мотивації: Навчальний посібник. - К.: Либідь, 2002.

5. Озірська, С. М. Про доцільність та потреби вивчення мотивації професійної поведінки державних службовців [Текст] / С. М. Озірська // Вісник УАДУ. - № 3-4. - К. : УАДУ, 1997.

6. Стивенсон Н. Как мотивировать людей. / Пер. с англ. - М.: Олимп-Бизнес, 2002.

7. Цветков, В. В. Державне управління: основні фактори ефективності [Текст] / В.В. Цветков. - Х., 1996.

8. Шевелій Р. Про формування ефективного мотиваційного механізму управління людськими ресурсами // Соціально-економічна ефективність державного управління: теорія, методологія та практика. Матеріали щорічної науково-

практичної конференції: 23 січня 2003 року. - Львів: ЛРІДУ, 2003. Частина 2.

9. Щегорцова В. М. Порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду організації мотивації праці державних службовців / В. М. Щегорцова // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. / редкол. В. В. Говоруха (голов. ред.) [та ін.]. - Вип. 2 (21). - Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2008.

Секція III.

ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ТА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Євстюніна Юлія Віталіївна

*декан факультету менеджменту,
доцент кафедри регіональної політики
та публічного адміністрування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України, к.пед.н.*

ЗВІТУВАННЯ ПЕРЕД ВИБОРЦЯМИ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ЕТИКИ ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД

Етична поведінка депутатів – необхідний чинник справжньої демократизації політичного життя країни. Особливої актуальності питання депутатської етики на місцевому рівні набуло в процесі реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади в сучасній Україні. Статус депутата відрізняється не тільки широкими можливостями для впливу, а й високою мірою відповідальності. Депутатам довірено вирішувати долю своєї громади: вони приймають важливі рішення, розпоряджаються коштами та майном, тому громадяни пред'являють до депутатського корпусу найвищі моральні вимоги.

Сьогодні питання формування депутатської етики набули наукової актуальності та знайшли відображення в роботах українських дослідників Т. Василевської, Н. Грушанської, М. Іжі, Д. Ковриженко, О. Климович, Я. Ковальчука, С. Лінецького, С. Светої, П. Шейко, присвячених різним аспектам зазначеної проблеми. Зокрема, науковці розглядають можливості запровадження кодексів етичної поведінки, механізмів забезпечення прозорості та підзвітності в діяльності депутатів місцевих рад, а також використання новітніх інформаційних технологій для підвищення ефективності місцевого самоврядування в сучасній Україні.

Науковці виділяють вісім напрямів підвищення етичного рівня, а саме: підтримувати довіру і впевненість громадськості в етичності урядової та підприємницької діяльності; узаконювати

застосування санкцій за неетичну поведінку; боротися з неетичними вчинками, вживаючи заходів щодо їх запобігання або караючи за них; робити працівників чутливими до етичних і ціннісних аспектів результатів їх роботи; з'ясувати, що визначає етичну чи неетичну поведінку; розвивати навички аналізу етичних ціннісних проблем; допомагати працівникам вирішувати етичні й ціннісні дилеми; сприяти моральному розвитку [1, с. 198]. Кожен з цих напрямів можна використовувати задля поліпшення етичних показників організації, і органу місцевого самоврядування зокрема. Розглянемо більш докладно перший напрям та зміст роботи щодо підтримання довіри та формування позитивного іміджу.

Депутат міської ради набуває своїх повноважень у результаті обрання його до міської ради відповідно до Закону України «Про місцеві вибори». Стаття 2 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» визначає депутата місцевої ради як представника інтересів територіальної громади [2]. Питання етики та обов'язків депутатів місцевих рад докладно викладені у статтях Закону: стаття 8 «Депутатська етика», стаття 10 «Обов'язки депутата місцевої ради у виборчому окрузі» та стаття 16 «Звіти депутата місцевої ради перед виборцями та зустрічі з ними».

Аналіз чинного законодавства засвідчує те, що одним з найбільш важливих показників ефективності діяльності депутата місцевої ради, а також необхідною умовою підтримання довіри є звітування депутата перед своїми виборцями. З огляду на важливість етичного аспекту цього напрямку діяльності, розглянемо питання звітування депутата перед громадою більш докладно.

Чинним законодавством передбачено обов'язок депутатів місцевої ради періодично, але не рідше одного разу на рік, звітувати про свою роботу перед виборцями відповідного виборчого округу, об'єднаннями громадян. Але дана норма чітко не визначає строк та форми звітування депутатів місцевої ради, а також не конкретизує особливості звітування депутатів залежно від системи їх обрання та, відповідно, виборців, які їх обирають. Не розкриває законодавство і порядок звітування депутатів перед громадськими об'єднаннями.

Одним із найбільш зручних та доступних для більшої частини населення засобом інформування сьогодні є мережа Інтернет. Це зумовлене не тільки масовістю та простотою її використання. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні

містить конкретні завдання щодо посилення використання інформаційних ресурсів у діяльності місцевого самоврядування.

З метою виявлення стану справ щодо забезпечення депутатами інформування виборців про здійснену роботу, а також запровадження в роботі органів місцевого самоврядування на місцевому рівні механізмів формування професійної етики депутатів в цілому, в лютому 2016 року здійснено аналіз сайтів органів місцевого самоврядування півдня України, а саме: Вінницької, Миколаївської, Одеської та Херсонської обласних та міських рад. Аналіз сайтів здійснювався за такими показниками:

- наявність на сайті ради інформації про її склад, а також інформації про діючих депутатів (П.І.П., фото, біографія, освіта, приналежність до партії/фракції, професійна діяльність, робота в складі комісій ради, контактні дані щодо громадської приймальні тощо);

- оприлюднення на сайті ради звітів депутатів про роботу, інформації про звітування, декларацій про доходи тощо;

- наявність на сайті інформації про присутність депутатів на засіданнях ради та результати поіменного голосування;

- наявність на сайті ради інформації про роботу постійних комісій з питань депутатської етики, культури поведінки депутатів тощо та відповідної документації за підсумками її роботи;

- оприлюднення на сайті ради «Регламенту обласної/міської ради VII скликання» з закріпленням норм щодо звітування депутатів перед виборцями та регулювання питань депутатської етики;

- наявність та оприлюднення на сайті «Кодексу етики» депутатів міської/обласної ради.

Результати такого аналізу виявилися цікавими.

Так на сайтах зазначених міських рад є списки депутатів, їх фото, інформація про приналежність до політичної партії та депутатської комісії, адреса, телефон та час для особистого прийому громадян. Позитивними прикладами інформування виборців про діяльність депутатів є сайти Вінницької міської ради, де окрім загальної інформації розміщені біографії депутатів, а також Одеської міської ради, де окрім біографій оприлюднені й декларації про доходи за 2014 рік. Гарну практику демонструє сайт Херсонської міської ради, на якому оприлюднюється інформація щодо присутності депутатів на пленарних засіданнях та засіданнях постійних комісій.

На сайтах зазначених обласних рад розміщені списки депутатів, їх фото, стисла інформація щодо приналежності до

партії, депутатської комісії, зрідка - загальна інформація щодо прийому громадян. Позитивним прикладом є сайт Одеської обласної ради, де у структурі сайту передбачено розділ «Звіти», який, поки, нажаль, є незаповненим. Також на сайтах Одеської, Миколаївської та Херсонської обласних ради оприлюднено інформацію щодо участі депутатів у роботі сесій та результати голосування з того чи іншого питання. Також на сайтах Вінницької та Миколаївської та Херсонської обласних рад є інформація про роботу рад попередніх скликань.

Загалом за підсумками зазначеного аналізу сайтів можна констатувати як негативні моменти, так і позитивні надбання, а саме:

- по-перше, незважаючи на вимоги Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» та таких нормативно-правових актів місцевого рівня, як Регламенти обласних та міських рад, ані на сайтах міських рад, ані на сайтах обласних рад у вільному доступі не виявлено звітів депутатів про здійснену роботу;

- по-друге, на зазначених сайтах оприлюднена Регламенти міських та обласних рад, у яких більш чи менш докладно уточнені та деталізовані норми та процедури щодо дотримання депутатської етики та звітування депутатів зокрема;

- по-третє, як позитивний досвід слід відзначити: наявність на сайтах більшості рад інформації про участь депутатів у роботі сесій та їх поіменне голосування, інформації про роботу рад попередніх скликань, а також оприлюднення на сайті Одеської міської ради декларацій про доходи депутатів за 2014 рік.

Результати здійсненого аналізу сайтів Вінницької, Миколаївської, Одеської та Херсонської обласних та міських рад дозволяють зробити певні висновки, які можуть бути враховані при визначенні шляхів та форм формування професійної етики депутатів місцевих рад в сучасних умовах децентралізації влади.

Список використаних джерел.

1. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – С. 198.

2. Про статус депутатів місцевих рад: Закону України від 11.07.2002 № 93-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/93-15>.

3. Вінницька міська рада. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vmr.gov.ua/>.

4. Вінниця обласна рада. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.vinrada.gov.ua>.
5. Миколаївська міська рада. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://mkrada.gov.ua>.
6. Миколаївська обласна рада. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://mk-oblrada.gov.ua>.
7. Одеська міська рада. [Електронний ресурс].- <http://omr.gov.ua>.
8. Одеська обласна рада. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://oblrada.odessa.gov.ua>.
9. Херсонська міська рада. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.city.kherson.ua>.
10. Херсонська обласна рада. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.oblrada.ks.ua>.

Лавриненко Володимир Юліанович

*аспірант кафедри європейської інтеграції
ОРІДУ НАДУ при Президентові України*

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ЗМІНАМИ

Глобалізація, широке використання комунікації та інформаційних технологій, розвиток суспільства знань й інші чинники змінюють порядок денний світоіснування. Це стало підґрунтям для виникнення нових проблем для національних держав та їхніх урядів, які, стикаючись із новими викликами, розширюють коло своїх повноважень, проте не завжди є ефективними у використанні нових інструментів врядування, зокрема такими, як управління змінами. Управління змінами – це сучасний підхід в управлінні організаційними змінами в соціально-економічних системах, джерелами яких є функціонування та розвиток цих систем під впливом постійних змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі [1]; це процес, зумовлений тиском факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що включає ініціювання змін: визначення необхідності змін, їх планування, організування (створення команди змін; забезпечення підтримки змін), формування системи мотивування змін, контролювання, регулювання змін та їх завершальне впровадження, вміння досягати поставлених цілей шляхом використання праці, інтелекту та мотивів поведінки інших людей [2, с. 155-161.]. При цьому управління

змінами є неефективним без налагодження та реалізації відповідних механізмів комунікації. За словами Л.Льюїса комунікації та організаційні зміни – це нерозривно пов'язані процеси [7]. Насправді, комунікація є важливим важелем управління змінами, особливо для країн, що розвиваються. Саме тому Програма розвитку ООН (ПРООН) пропонує методи та інструменти здійснення змін країнами, виокремлює етап комунікацій [5, с. 10-14].

1. Створення імпульсу для змін – використання методів мотивування: пропагандистська діяльність; стратегічне бачення; розширення прав і можливостей груп інтересу.

2. Аналіз контексту змін – широке використання аналітичних методів задля підтримки змін та вдосконалення процесу прийняття рішень: аналіз груп інтересу, збір фактичних даних про їхній статус та потреби.

3. Сприяння змінам – використання методів управління змінами: процес консультування; діяльність з побудови консенсусу; лідерство; участь груп інтересу і мозковий штурм з інновацій.

4. Комунікації щодо змін – використання таких методів і інструментів як-от: мульти-медійні комунікаційні заходи; інтерактивні комунікації та зв'язки з громадськістю; вимірювання результатів прогресу.

Отже, процеси управління змінами включають забезпечення комунікації між суб'єктами змін. Управління змінами вирівнює очікування груп, розвиває комунікації, об'єднує команди і управляє навчанням людей. Воно дозволяє використовувати показники ефективності, такі як фінансові результати, ефективність діяльності і керівництва, ефективність комунікації, і сприймається необхідність змін для розробки відповідних стратегій, для того, щоб уникнути збоїв.

Коттер Дж. визначає вісім кроків, які необхідно зробити для того, щоб успішно управляти змінами [6]. Всі вони засновані на міцному фундаменті комунікацій, розширенні можливостей і фокусуванні уваги на змінах: створити відчуття терміновості змін; сформуванню могутню управлінську коаліцію; створити чітке бачення змін; донести бачення до виконавців; надихнути інших діяти відповідно до бачення; спланувати і реалізувати короткострокові перемоги; консолідувати досягнення і реалізувати нові; інституціалізувати нові підходи. Необхідні постійний моніторинг, зворотний зв'язок і втручання. Важливим є досягнення згоди зацікавлених учасників щодо цілей змін.

У разі виникнення опору щодо реалізації змін, варто пам'ятати, що опір можна розглядати як повноцінний ресурс —

потужну енергію, яку треба спрямовувати на благо управління. Співробітники, поведінка яких здається, на перший погляд, проблемною, можуть зробити цінний внесок у вдосконалення процесу змін. Головне — правильно комунікувати з ними. На думку Харді менеджери або агенти змін, які хочуть здійснити зміни, повинні задати собі чотири ключові питання, що стосуються комунікації: Для кого інформація? Що потрібно сказати? Коли потрібно сказати? Як сказати (які форми комунікації використати)? [4].

Ефективне управління опором робить опір продуктивним інструментом. Відповідно, комунікація починається з інформування про пропонувані зміни. При цьому інформування повинне бути ретельно підготовлене і чітко оформлене, щоб розсіяти непотрібні страхи. Повинні використовуватися всі наявні канали письмової комунікації — письмові документи, бюлетені і Інтернет. Проте найбільш ефективним інструментом буде особисте спілкування із співробітниками, що ініціюється керівниками, або система брифінгу команд. Серед інших форм комунікації в управлінні змінами можна назвати [3]: групові зустрічі і командні; презентацій і демонстрації; дискусії «один на один».

Отже, успішне управління змінами включає (крім іншого) ефективні комунікації, які поширюють інформацію різним зацікавленим сторонам про причини змін (чому?), вигоди від їх успішної реалізації (що ми і ви отримуємо), а також деталях змін (коли? де? хто залучений? скільки це коштуватиме? і так далі). Ефективне спілкування має бути відкритим і «безризиковим», коли співробітники можуть ставити питання. При цьому різні типи комунікації мають різний рівень ефективності в залежності від типу повідомлення. Але незважаючи на це, ефективна комунікаційна стратегія повинна мати п'ять компонентів: цілі комунікації, відповідність принципам комунікації, визначення аудиторії, Дорожня карта комунікації, комунікації за ЗМІ.

Особливе значення мають також особливості власне органу (установи/організації). Це стосується насамперед мети, структури, рівня комунікації. Інноваційна мета вказує на засоби розвитку органу (установи/організації), його окремих структур.

Таким чином, комунікаційна стратегія повинна бути в центрі будь-якого процесу управління змінами. Важливо, що ефективна комунікація визначається з огляду на причини, вигоди, плани і пропонувані ефекти змін. Комунікація може виконувати кілька функцій під час процесу управління змінами: обмін інформацією з зацікавленими сторонами про характер,

час і значення змін або забезпечення зворотного зв'язку між керівниками та працівниками; комунікація допомагає залучити працівників до процесу змін і зробити їх обізнаними щодо завдань, пов'язаних зі зміною [8]. Відповідно, для того, щоб максимально збільшити продуктивність осіб, які беруть участь у змінах і реалізують ефективні зміни, організація повинна розглядати комунікацію в якості ключового важеля в процесі управління змінами і використовувати її належним чином.

Список використаних джерел.

1. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. – 2011. –692 с.

2. Стеців С. Р. Сутність та етапи управління змінами на підприємстві / С. Р. Стеців // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : [збірник наукових праць] / відповідальний редактор О. Є. Кузьмін. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. – № 714 – С. 155-161.

3. Change Management Communications Planning. – Режим доступу: <http://www.change-management.com/tutorial-communications.htm>

4. Hardy, G, Successfully managing change. – Haupaage, NY: Barons Educational Services, Inc, 1997. – P. 269-299.

5. Institutional reform and change management: managing change in public sector organisations. A UNDP capacity development resource // Conference paper № 5. – Working draft. – Capacity Development Group, Bureau for Development Policy, United Nations Development Programme. – November 2006. – 29 p.

6. Kotter J. Our Iceberg Is Melting: Changing and succeeding under any conditions / Kotter John, Rathgeber Holger // London; Macmillan Reprints edition. – 1 September, 2006. —160 p.

7. Lewis L K. Communication change: Four cases of quality programs // International Journal of Business Communication. – April. – 2000. – Vol. 37. – № 2. – P. 128-155.

8. Malek R., Yazdanifard R. Communication as a Crucial Lever in Change Management / Reza Malek, Rashad Yazdanifard // IRACST- International Journal of Research in Management & Technology (IJRMT). -Vol. 2. – № 1. – 2012. – P. 52-57.

Титаренко Любов Миколаївна

*доцент кафедри філософських та соціально-політичних наук
ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
кандидат політичних наук, доцент*

КАДРИ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНИХ ОРГАНІВ

На сьогодні перед Україною стоять завдання підготовки публічних управлінців, орієнтованих на реформування державних інституцій з модернізацією місцевого самоврядування та адміністративних органів в цілому. Останнім часом питання забезпечення органів влади та місцевого самоврядування розглядалися фахівцями в працях С. Адамчука, В. Бакуменка, В. Горбатенка, Д. Дзвінчука, М. Іжі, В.Лугового, Н.Нижник, Т. Мотренка, Ю. Ковбасюка, В.Майбороди, В. Малиновського, Оболенського, С. Серьогіна, В. Сороко, О. Якубовського та інших вчених.

Незважаючи на численні розробки вітчизняних учених і практиків щодо поліпшення професійного навчання, проблема дефіциту сучасних професійних управлінців, на жаль, зберігає свою гостроту. Перш ніж зосередити увагу на засадах підготовки професійних управлінців, необхідно звернутись до проблем модернізації адміністративних органів в контексті змін українського суспільства, коротко пояснити саме поняття» модернізація, оскільки воно трактується в літературі по-різному[2;3;4].

Модернізація в загальному плані означає процес оновлення, осучаснення, тобто набуття менш розвиненими суспільствами низки ознак, характерних для більш розвинених суспільств, що, в свою чергу, передбачає масштабні, цілеспрямовані перетворення в усіх основних сегментах суспільства і його складових: соціальної системи (в економічній, правовій, політичній сферах, соціальних відносинах, культурі, системі освіти)[4, с. 132].

З точки зору проф. інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України Горбатенка В.П., до основних складових модернізаційних змін належать: «раціоналізація діяльності бюрократії і суспільно-владних відносин; диференціація політичної структури; налагодження гнучкої системи вдосконалення законодавства; визначення оптимального рівня децентралізації виконавчої вертикалі;

подолання відчуження населення від суспільно-політичного життя [4, с. 147].

Поділяємо думку науковців, що процес модернізації проходить основні стадії: 1) усвідомлення мети; 2) консолідацію модернізаторськи налаштованої еліти; 3) період трансформації; 4) інтеграцію суспільства на новій основі [1;2;4]. Разом з тим, слід наголосити, що ключовими питаннями щодо модернізації форм і методів адміністративних органів постають започатковані в нашій країні реформи, спрямовані на процес оновлення системи суспільства (в соціально-економічній, правовій, політичній та інших сферах). Деякі науковці вважають (і не без підстав), що на сьогодні Україна має невизначений імідж в очах міжнародного співтовариства, внаслідок цього втрачаючи дивіденди не лише в політичному просторі, але й у питаннях національної безпеки, економічного зростання, демократичних перетворень. Існуючий «розмитий» імідж України в світі та інформаційний вакуум щодо її потенціалу негативно впливають на розвиток співпраці високорозвинених країн з нашою державою [5, с. 2].

Така ситуація актуалізує оцінку та вивчення як позитивних, так і негативних складових іміджу країни у внутрішньо і зовнішньополітичних контекстах сучасності задля розв'язання стратегічних завдань та національних пріоритетів, що, власне постає необхідністю здійснення започаткованих владою реформ. Виходячи з цього, необхідно відзначити, що актуальні реформістські рішення стосовно реалізації завдань децентралізації здійснюються фахівцями сфери державного управління і служби в органах місцевого самоврядування.

Посилення уваги до підготовки кадрів державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні на сьогодні спрямовує освітній процес в напрямку виконання вимог Указу Президента України щодо реформування державної служби в контексті прагнень країни до європейських стандартів.

Президент України П. Порошенко представив «Стратегію реформ-2020», метою яких є – спроба досягти європейських стандартів життя і підготуватися до того, щоб у двадцятому році подати заявку на членство в ЄС», – заявив Глава держави і наголосив, що реформи мають бути системними, торкатися одразу політичних, економічних та соціальних інституцій. Саме тому «Стратегія-2020» передбачає 60 реформ та спеціальних програм, запускати які треба майже одночасно [6, с.3].

Голова Національного агентства з питань державної служби К. Ващенко, коментуючи реалізацію програми розвитку

України «Стратегія 2020» наголосив: «Наближаючись до стандартів Європейського Союзу ми рухаємось в чотирьох векторах. Перший вектор стосується розвитку економіки, інфраструктури і інвестицій; вектор другий – це безпека; третій вектор спрямований на підвищення рівня відповідальності перед суспільством (це і охорона здоров'я і освіта і т.ін). У той же час четвертий вектор полягає в підтримці національної гордості.

Цим самим, питання модернізації адміністративних органів місцевого самоврядування на засадах підготовки кадрів є винятково важливими для функціонування і розвитку відповідних інституцій з орієнтирами суспільної демократії.

Вважаємо, що лише професійні, компетентні, досвідчені кадри постають потужним імпульсом до змін, а саме: розвитку суспільства відповідно з європейськими стандартами адміністрування та кращими національними традиціями державно-публічного управління.

Список використаних джерел.

1. Адамчук С. В. Актуалізація кадрового потенціалу як чинник професіоналізації державної служби / С. В. Адамчук // Економіка та держава. – 2014. – № 7. – С. 137-140.

2. Державне управління: основи теорії, історія і практика : [навч. посібн.] / В.Д. Бакуменко, П.І. Надолішній, М.М. Іжа, Г.І. Арабаджі / за заг. ред. Надолішнього П.І., Бакуменка В.Д. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2009. – 394 с.

3. Енциклопедія державного управління: [у 8 т.] / за ред. Ю.В. Ковбасюка. НАДУ при Президентові України, 2011. – Т.6 «Державна служба» / за ред. С.М. Серьогіна, В.М. Сороко. – 2011. – 524 с.

4. Інститут держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України. Випуск четвертий // за ред. В. Горбатенка та Ірени Ставови-Кавки. – Житомир-Київ-Краків : ФОП Євенок О. О., 2014. – 313 с.

5. <http://www.ukurier.gov.ua/uk/K>. Ващенко: «Партійні квоти або чиїсь особисті вподобання – хибні принципи розстановки кадрів» Урядовий кур'єр. 11 вересня 2015р.

6. www.president.gov.ua/news/Президент представив «Стратегію реформ-2020»: Мета реформ – членство в ЄС. Прес-служба Президента України.

Секція IV.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ КОНСТРУКТИВНОГО ДІАЛОГУ МІЖ ВЛАДОЮ ТА СУСПІЛЬСТВОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Валюх А. М.

*директор ННІ економіки та менеджменту
Національного університету водного господарства та
природокористування,
кандидат економічних наук, доцент*

СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Проблеми природокористування завжди були важливими для людства, але найбільшої актуальності вони набули в наш час, коли господарська діяльність людини викликала великі зміни природного середовища у глобальному масштабі. Пояснюється це різким збільшенням чисельності населення Землі, надмірним використанням природних ресурсів і наслідками науково-технічної революції. Тому все повніше усвідомлюється необхідність глобального вирішення проблем раціонального природокористування, що ґрунтуватиметься на науковій основі.

Наукові основи природокористування необхідно розробляти, виходячи з принципів раціонального використання природних ресурсів, основних положень екології і вчення про біосферу та комплексних розробок щодо оптимального розміщення продуктивних сил. У класичному розумінні основними завданнями раціонального природокористування є такі:

- збереження та підвищення продуктивності і цінності природних ресурсів;
- забезпечення раціонального їх використання і розширеного відтворення, а також збереження природних умов і ресурсів, необхідних для постачання сировини й енергії народному господарству;
- поліпшення умов праці та відпочинку людей;

– збереження типових і унікальних природних комплексів, визначних об'єктів живої і неживої природи.

Розрізняють чотири основні напрями (форми) природокористування: екологічний, ресурсний, заповідний, соціально-економічний та міжнародно-правовий. Всі вони у комплексі здатні сформуванати систему ефективного природокористування у глобальному масштабі. Відомо, що проблеми екологізації міжнародних відносин узагалі та міжнародного науково-технічного й економічного співробітництва щодо охорони навколишнього середовища зокрема вперше були висунуті на Стокгольмській конференції ООН з охорони природи, яка відбулася 1972 р.

Нині людство дедалі глибше усвідомлює необхідність радикальної перебудови взаємовідносин суспільного виробництва та навколишнього середовища. Адже біосфера, всі її ресурси, їхні стабільність і відтворення – це не лише об'єкти експлуатації заради отримання життєвих благ, а й найважливіші передумови існування самої людини як біологічної істоти. Оскільки біосфера є цілісною системою, то й підхід до екологічних проблем має бути комплексним, глобальним, планетарним.

Існуюче до сьогодні одностороннє вирішення екологічних проблем соціально-економічного розвитку будь-якою державою вже неспроможне істотно вплинути на підвищення рівня екологічної безпеки господарювання на планеті. Адже забруднене довкілля, напружений екологічний стан окремого національного господарства впливає на функціонування інших національних господарств – і навпаки, оскільки вони є співвідносними в еколого-економічному просторі.

Звичайно, регіональні та локальні природоохоронні заходи відіграють істотну роль у поліпшенні екологічної ситуації. Проте внаслідок транскордонного характеру екологічних проблем, насамперед забруднення повітряного і водного басейнів, ці заходи можна розглядати тільки як часткові. Переміщення екологічно шкідливих виробництв за кордон та експорт небезпечних відходів за умов глобальної екологічної взаємозалежності всіх держав світу не зменшують загального рівня негативного впливу антропогенних навантажень на біосферу Землі, а лише віддаляють для країн-експортерів строки і змінюють форми небезпечних екологічних наслідків їхньої господарської діяльності. Тому на сучасному етапі розвитку світової цивілізації набирають сили нові тенденції та підходи до масштабів, способів і методів господарювання.

За глобальною оцінкою Міжнародного ґрунтового центру (Нідерланди), внаслідок антропогенної діяльності вже деградовано понад 15 % світового суходолу. В межах цієї площі близько 6 % земель зруйновано водною ерозією, 28 % – вітровою, понад 12 % – засолено через неправильне зрошення, 5 % – виведено з обороту внаслідок надмірного забруднення хімічними речовинами та деструкції (знищення лісів, розорювання, будівництво тощо). Підраховано, що кожної години на планеті 1700 акрів продуктивних ґрунтів стають пустелею через нераціональне використання, п'ять-шість видів тваринного і рослинного світу зникають, знищується понад 3000 акрів тропічних лісів. Через втрату родючості ґрунтів, опустелювання територій, вирубування лісів лише в Африці наприкінці 1980-х років постраждали близько 30 млн осіб у 21 країні, із яких 10 млн стали «екологічними біженцями», тобто змінили місце проживання саме через кризову екологічну ситуацію.

Загальнопланетарний вимір, якого набрали екологічні проблеми розвитку цивілізації на сучасному етапі, об'єктивно висуває спільне для всього людства завдання: всебічний захист, охорона та збереження земної біосфери шляхом об'єднання зусиль усіх держав світу. Саме завдяки спільним цілеспрямованим діям світового співтовариства можна усунути загрозу глобальної екологічної кризи, вирішити проблеми ресурсо-екологічної безпеки. Оскільки всі сучасні форми міжнародної економічної взаємодії прямо або опосередковано віддзеркалюють систему відносин щодо привласнення, використання, обміну, розподілу, відтворення національних і світових природних ресурсів та умов, то від напрямів удосконалення цієї взаємодії залежать перспективи забезпечення ресурсо-екологічної безпеки розвитку будь-якої країни, вирішення глобальних екологічних проблем і, зрештою, життя й добробут нинішнього та майбутніх поколінь людства.

Отже, екологічні чинники стають одними з визначальних у формуванні та функціонуванні міжнародних економічних відносин. Тому доцільно розглянути основні напрями впливу екологічних чинників на міжнародні економічні відносини, їх удосконалення та реформування з урахуванням цих чинників, а також основні напрями міжнародного співробітництва у сфері охорони довкілля. Проблеми регулювання чисельності населення, виснаження природних ресурсів, транскордонного забруднення навколишнього природного середовища і, як наслідок, зникнення існуючої цивілізації мають глобальний, всесвітній характер і вирішити їх можна тільки разом – усім світовим співтовариством. Вирішення цих проблем неможливе

без широкого й активного міжнародного співробітництва. Таке співробітництво в галузі охорони навколишнього природного середовища розпочалося наприкінці ХХ століття громадськими організаціями, такими як Міжнародний союз охорони природи та природних ресурсів (МСОП), Науковий комітет із проблем навколишнього середовища (СКОПЕ), Всесвітній фонд дикої природи, глобальний екологічний фонд та ін.

Україна, ставши на шлях незалежності, приєдналася до процесу державного регулювання збереження якості природного середовища, раціонального використання природних ресурсів і дотримання екологічної безпеки. Вона є Стороною понад 50 міжнародних конвенцій і двосторонніх угод, пов'язаних з охороною довкілля. Їх кількість у найближчі роки, без сумніву, збільшиться, оскільки існує низка конвенцій, приєднання до яких має істотне політичне значення в галузі охорони довкілля, використання та відтворення природних ресурсів. Інтеграція нашої країни у ЄС сприяла б міжнародній економічній, технічній та експертній допомозі. В подальшому можливе використання кредитів Міжнародних банків, допомога Європейського союзу в рамках програми «TACIS» для країн СНД, допомога окремих розвинених країн як у рамках багатосторонніх програм, так і на підставі двосторонніх угод.

Список використаних джерел.

1. Економіка природокористування: навч. посіб. / [В. С. Верещак, Е. М. Мамон, К. Є. Фрідман та ін.]. – Дніпропетровськ: Журфонд, 2009. – 226 с.

2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»(в ред. від 18.11.2012р.) / Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41.

3. Основи екології та екологічного права: Навчальний посібник/ Юрій Бойчук, Михайло Шульга, Дмитро Цалін, Валерій Дем'яненко,; За ред. Юрія Бойчука, Михайла Шульги,. – Суми: Університетська книга, 2004. – 351 с.

4. Сухарев С. Основи екології та охорони довкілля: Навчальний посібник/ Міністерство освіти і науки України, Ужгородський нац. ун-т. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 391 с.

5. Царенко О. Основи екології та економіка природокористування: Навч. посібн. для студ. вузів/ Олександр Царенко, Олександр Несветов, Микола Кадацький,. – 2-е вид., стереотипне. – Суми: Університетська книга, 2004. – 399 с.

Дорошенко Руслана Миколаївна

*слухач II курсу факультету «Державне управління»
ДРІДУ НАДУ при президентові України*

ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО РЕЗЕРВУ ДЕРЖСАНАПІДСЛУЖБИ УКРАЇНИ

У практичній діяльності зі створення кадрового резерву (запасу) варто запропонувати поширене в закордонних країнах ранжування співробітників залежно від отриманих результатів і поділ персоналу на групи згідно з принципом Джека Уелша: 20 %-70 %-10 %, де 20 % – це «зірки», 70 % – міцні середняки, 10 % – кандидати на скорочення. 20 % «зірок» – це й буде Ваш кадровий запас (інколи в запас також потрапляє верхівка списку «середняків»).

Аби управляти резервом, потрібно буде весь час мати актуальний список цільових позицій з перспективою на 0,5-3 роки, тобто мати чітке уявлення про те, які позиції з'являться або звільняться в державному органі в горизонті від 6 місяців до 3-х років.

Відмінність резервіста від співробітника запасу у тому, що він точно знає, коли і куди його призначать, тому цілеспрямовано готується до того, аби бути максимально ефективним на новій позиції. Інструмент підготовки до призначення – кар'єрний план. Кар'єрний план повинен передбачати всі кроки, в результаті яких резервіст зможе освоїти суміжні функції та управлінські процеси, навички управління людьми на новому рівні і т. п. Такими кроками можуть бути: проміжні призначення, ротації, наставництво, індивідуальний коучинг, модульні програми розвитку і ін.

Якщо мета – виділити майбутніх «зірок», рекомендуємо побудувати роботу з HiPo. HiPo (від англ. HighPotential) – високопотенційні співробітники. Це молоді люди, які проявили видатні здібності і прагнення керувати, лідирувати, управляти[1; 2]. Їх головна цінність в тому, що вони знаходяться на самому початку свого життєвого та професійного шляху, і компанія має шанс направити їх здібності і енергію в потрібне для себе русло (перепрофілювати у важливішу для професійної діяльності сферу з прицілом на високі управлінські (менеджерські) посади).

Формування резерву не повинно обмежуватися тільки складанням списків. Ефективність цієї роботи та, відповідно, такий показник, як дієвість резерву кадрів, залежить від того, як

організовано роботу щодо підготовки працівників до обіймання ними посад з більшим обсягом роботи. Форма такої діяльності може бути різною: перепідготовка за новою спеціальністю або перепідготовка для отримання більш високого освітньо-кваліфікаційного рівня, підвищення кваліфікації на курсах з відривом від виробництва, участь у семінарах, нарадах, стажування на посадах, за якими включено в резерв, підвищення кваліфікації з відривом від виробництва чи самостійно тощо.

Необхідно брати до уваги всі чинники, що впливають на включення кандидата до резерву: аналіз анкетних біографічних даних, бесід; аналіз результатів виробничої діяльності, ротації, безпосереднього впливу працівника на діяльність державного органу; думка керівників; результати тестування; результати стажування; підвищення кваліфікації чи перепідготовки за програмою магістрів.

Основні критерії оцінювання персоналу регулюються законодавчою та нормативно-правовою базою з проходження державної служби в Україні, яка має бути дуже добре відома керівникам, які здійснюють професійне оцінювання підлеглих. Нами рекомендується необхідність додаткового підвищення кваліфікації для керівників, які залучаються до управління персоналом, зокрема, до професійного оцінювання підлеглих.

Керівникам та працівникам кадрових служб державних органів варто виділяти наступні типи кадрового резерву: 1. За видом діяльності: резерв розвитку; резерв функціонування. 2. За часом призначення: оперативний резерв»; стратегічний резерв. У той же час необхідно мати загальний, «безадресний» резерв на тривалий термін, тобто – кадровий запас[3; 4].

Загальні принципи роботи з резервом керівників мають, на наш, погляд, мають бути наступними:

- підбір кандидатів до складу резерву згідно зі ступенем розвитку їхніх ціннісно-орієнтаційних, компетентнісних (ділових) якостей для вирішення задачі постійного поліпшення якісного складу керівників;

- дотримання вікового і освітнього цензів кандидатів на висування;

- раціональне визначення оптимальної структури і складу резерву;

- регулярний систематичний пошук кандидатів у резерв керівників.

При відборі кандидатів у резерв для конкретних посад треба враховувати не тільки загальні вимоги, але і професійні вимоги, яким повинен відповідати керівник, а також особливості вимог до особистості кандидата, його компетентнісних якостей.

При висуванні у кадровий резерв (як і запас), насамперед, враховують, як людина справляється з поточною роботою.

Етапами роботи з резервом управлінських кадрів є: аналіз потреби у резерві; формування і складання списку резерву; підготовка кандидатів.

У певних випадках варто визначати поточну і перспективну потребу у кадровому резерві. Посадова структура резерву будується по трьох рівнях управління – вищому, середньому і нижчому відповідно до затвердженої номенклатури посад. Вимоги до претендентів (професійна компетентність, необхідні особисті та професійні якості, професійна культура, професійна наукованість) повинні формулюватися з урахуванням специфіки їхніх майбутніх посад і особливостей місії, функцій та завдань державного органу. Варто враховувати й додаткові умови, що вимагаються посадою. Склад резерву повинен регулярно переглядатися і оновлюватися. Можливе використання й інших комплексів критеріїв для професійного оцінювання державних службовців.

Для підготовки кадрового резерву рекомендується розробляти і затверджувати адміністрацією державного органу (у тому числі й спільно з навчальними закладами системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації) три види програм навчання: загальну, спеціальну, індивідуальну.

Список використаних джерел.

1. Кадровый резерв компании: как его создать? – Режим доступа : www.tspersonal.ru/recruitment/139. – Загл. с экрана.
2. Создать кадровый резерв. – Режим доступа : www.formatta.ru/resolves/task/104. – Загл. с экрана.
3. Турчинов А. И. Профессионализация и кадровая политика: проблемы развития теории и практики / А. И. Турчинов. – М. : МПСИ, Флинта, 1998. – 272 с.
4. Щёкин Г. В. Аттестация и резерв кадров / Г. В. Щёкин. – К., 1991. – 264 с.

Єфанов Андрій Михайлович

аспірант кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентіві України

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ЯК РЕСУРС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНСТРУКТИВНОГО ДІАЛОГУ
З ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ**

Стрімкі глобалізаційні процеси, демократизація та розвиток громадянського суспільства в Україні передбачають необхідність сучасних підходів до процесів комунікації та передачі інформації. Зазначені суспільні процеси призвели до виділення інформаційних ресурсів в окремий специфічний вид інструментів публічного управління. Інформаційно-комунікаційні технології на сучасному етапі розвитку суспільства стали необхідність використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності органів місцевого обумовлюється широким колом повноважень та високим ступенем інформаційної складності завдань, які потребують вирішення.

Серед вітчизняних науковців, що займаються вивченням процесів використання інформаційних ресурсів у публічному управлінні слід зазначити В. Авер'янова, Г. Атаманчука, М. Баймуратова, С. Білорусова, В. Вакуленка, Н. Нижник, А. Оболенського ті інших. Проте у вітчизняній науці державного управління бракує ґрунтовних розробок наукового характеру, комплексних досліджень даного феномену, не приділяється належна увага проблемі використання с інформаційно-комунікаційних технологій, з'ясуванню їх ролі як засобу зв'язків з громадськістю. Тому вивчення процесів використання інформаційно-комунікаційних технологій в діяльності органів місцевого самоврядування є важливим актуальним науковим напрямком.

Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні передбачаються конкретні завдання щодо посилення використання інформаційних ресурсів у діяльності місцевого самоврядування, проте на наш погляд зазначені завдання не виконуються на належному рівні.

На наш погляд використання інформаційних технологій у діяльності органів місцевого самоврядування мають використовуватися у таких напрямках:

- з метою оптимізації та автоматизації управлінських процесів в органі місцевого самоврядування;
- як засіб передачі інформації членам територіальної громади;
- як майданчики для обговорення проблемних питань територіальної громади;
- як засіб забезпечення принципів гласності та публічності діяльності органів місцевого самоврядування;
- як інструмент забезпечення ефективного громадського контролю;
- як засіб швидкого та якісного надання послуг населенню
- як механізм боротьби з корупцією тощо.

Індикатором використання інформаційних технологій у діяльності органів місцевого самоврядування як ресурсу забезпечення діалогу з територіальною громадою можуть слугувати результати комплексного дослідження громадянської мережі «Опора» щодо розрахунку та оприлюднення Індексу публічності місцевого самоврядування за 2015 рік. У основу індексу покладено три взаємопов'язаних принципи належного врядування – прозорість, відкритість та підзвітність. Вимірювання ґрунтується на аналізі первинних емпіричних даних, зібраних учасниками моніторингової команди шляхом подання та опрацювання відповідей на інформаційні запити, аналізу контенту офіційних сайтів та друкованих видань, моніторингових візитів в муніципалітети, проведення експериментів і безпосереднього спостереження за роботою органів та посадових осіб місцевого самоврядування, аналізу нормативно-правових актів місцевого самоврядування. [3].

За підсумками проведеного дослідження (рис. 1) жодне місто України не підпадає під категорію «Публічне місто» (показник індексу 100-81%).

Отже, на наш погляд використання інформаційних технологій у діяльності органів місцевого самоврядування для забезпечення процесу комунікації з територіальною громадою, публічності та прозорості є значним, проте досі не використаним ресурсом.

Рис. 1. Індекс публічності органів місцевого самоврядування, 2015 р. [3]

Вважаємо необхідним подальше дослідження зазначених проблем та проведення експертних опитувань серед посадових осіб місцевого самоврядування та депутатського корпусу. Серед проблемних питань, що потребують подальшого вивчення слід зазначити уніфікацію офіційних веб-сайтів органів місцевого самоврядування та наповнення їх відповідним конвентом; розробку сторінок органів місцевого самоврядування у соціальних мережах; розміщення звітної інформації щодо діяльності виконавчих органів та депутатського корпусу; побудову електронних «дискусійних майданчиків» та залучення громади до обговорення проблемних питань.

Список використаних джерел.

1. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 01.04.2014 р. № 333-р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

2. Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової

інформації» від 23.09.1997 р. № 2658-XII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80>.

3. Індекс публічності місцевого самоврядування. – Режим доступу: <http://publicityindex.org/>.

Полова Тетяна Володимирівна

*кафедра регіональної політики та публічного адміністрування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
слухачка 2 курсу, 10 група, заочна форма навчання*

ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Децентралізація державної влади – це один з основних факторів посилення ролі місцевого самоврядування, який зводиться до реформування бюджетної системи у напрямку формування усіх її ланок як автономних і фінансово спроможних виконувати прийняті бюджетні повноваження.

Більша частина науковців у своїх працях не акцентує увагу на теоретичних аспектах децентралізації та конкретних джерелах фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування. Питання пошуку джерел фінансових ресурсів, вивчення їх особливостей з метою розробки конкретних пропозицій, що сприяли б залученню достатнього обсягу фінансових ресурсів є недостатньо вивченими.

Місцеві бюджети є вагомою складовою бюджетної системи країни, а зміна умов їх формування і виконання може суттєво позначитися на збалансованості бюджетної системи, фінансовій безпеці країни в цілому. Роль місцевих бюджетів великою мірою визначається часткою доходів та видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України, яка свідчить про участь місцевого самоврядування у розв'язанні актуальних проблем розвитку держави, певну обмеженість функцій центральних органів влади. Така частка є загальним показником, який відображає рівень фінансової незалежності органів місцевого самоврядування, дає змогу оцінити ступінь розвитку місцевих бюджетів. Питома вага місцевих бюджетів у складі зведеного бюджету України за видатками майже в двічі перевищує питому вагу місцевих бюджетів у складі зведеного бюджету України за доходами.

На сьогоднішній день маємо невідповідність обсягів доходів місцевих бюджетів і реальних потреб у фінансуванні поточних

видатків. Нерідко причини такого стану криються в наявності значної кількості нормативно-правових актів, обов'язкових для виконання органами місцевого самоврядування. Проте глибшими причинами такої невідповідності є економічні й соціальні проблеми, що їх мають розв'язувати органи місцевої влади шляхом підвищення власної фінансової спроможності й реалізації заходів у напрямку бюджетної децентралізації. Через недостатню ресурсну базу місцеві бюджети не в змозі повною мірою профінансувати потреби розвитку території.

В Україні чітко виділяється проблема регіональних диспропорцій. Значні диспропорції в дохідній базі регіонів призводять до концентрації доходів централізовано та перерозподілі їх між регіонами країни. Саме це негативно позначається на механізмі мотивації, адже втрачається інтерес та здатність дохідних регіонів для відновлення і вдосконалення своїх потужностей. З іншого боку, збиткові регіони перебувають у безперервному процесі очікування допомоги. Тому збільшення автономії місцевого самоврядування призведе до стимулювання пошуку додаткових можливостей отримання доходів, що допоможе вирішити проблему регіональних диспропорцій.

Повна автономізація місцевого управління має бути забезпечено високим рівнем відповідальності та заохочення, за умов відсутності механізмів, що гарантують відповідальність органів місцевого самоврядування, вона буде недоцільною. Оптимальним варіантом стане проведення процесу децентралізації.

Тому набуває важливості питання формування пріоритетних шляхів фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації державного управління.

Активний вплив місцевого самоврядування на формування нових економічних і соціальних відносин можливий лише в тому разі, якщо таке самоврядування включатиме достатній обсяг фінансових ресурсів і розпоряджатиметься ним у межах власних повноважень.

Збільшення повноважень місцевих органів влади забезпечить стимулювання до пошуку додаткових ресурсів і джерел для існування і розвитку, що неминуче призведе до вирівнювання існуючих регіональних диспропорцій.

Оскільки процес становлення місцевого самоврядування залишається в площині помірної керованої децентралізації державного управління, найбільш прийнятною альтернативою вирішення проблеми є проведення децентралізації з певними

ознаками централізації. Однак це не заважає органам місцевого самоврядування в пошуку додаткових джерел фінансових ресурсів.

Такий спосіб побудови системи місцевого самоврядування, який базується на поєднанні децентралізації та централізації в державному управлінні обумовлений наступними факторами. По-перше, тривалий досвід централізованого державного управління, за якого досягнуто чимало результатів, не дає змоги швидко і повністю відмовитись від централізації. По-друге, збільшення ролі децентралізації зумовлено бажанням інтегруватись в європейський простір, що передбачає розширення повноважень і можливостей місцевого самоврядування.

Для вирішення зазначених проблем доцільно буде запропонувати такий комплекс рішень:

По-перше, децентралізацію управління слід розглядати як комплексну систему.

По-друге, важливим є забезпечення політичної підтримки децентралізації ключових центральних органів влади з боку розробників політики.

По-третє:

- необхідність удосконалення законодавчої бази;
- необхідний зв'язок з податковою політикою;
- необхідно удосконалювати систему запозичень на місцевому рівні, щоб фінансувати значні потреби у розвитку місцевої інфраструктури.

Список використаних джерел.

1. Братковський М. Л. Децентралізація публічної влади в Україні: проблеми та перспективи / М. Л. Братковський // Держава та регіони. Сер.: «Держ. упр.». – 2010. – № 4. – С. 109-112.

2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010р. №2456-VI (зі змінами) // Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

3. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2013 рік [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. – К., 2014. – 80 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін.]; Центр політико-правових реформ. – К., Москаленко О. М., 2012. – 212 с.

5. Конституція України, від 28 червня 1996 р. (із змінами)// Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

6. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р // Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-р>.

7. Стеценко Н. А. Підвищення фінансової спроможності місцевих бюджетів за рахунок децентралізації державної влади / Н. А. Стеценко. – Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_6_4/292-296.pdf.

Семенюк Ганна Анатоліївна

аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування ОРІДУ НАДУ при Президентіві України

МЕХАНІЗМ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ ЯК ЧИННИК ІНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

За період існування незалежної України місцеве самоврядування так і не стало реальною невід'ємною складовою публічної влади. Постійна боротьба гілок влади за перерозподіл владних повноважень перманентно віддзеркалювалася на регіональному рівні та відсувала на другий план основне питання державотворення – демократичну організацію місцевої публічної влади, що, у свою чергу, актуалізує вирішення питання щодо оптимізації механізмів формування представницьких органів.

В умовах реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, реалізації заходів з формування правової держави і розвитку ринкових відносин в нашій державі, суттєво зростає роль різних організаційно-правових засобів, які використовуються для упорядкування і регулювання соціальних і економічних процесів. При цьому центральне місце серед цих засобів займають управлінські рішення і основані на них правові акти управління [2].

Ратифікація Україною Європейської хартії місцевого самоврядування [1] (далі – ЄХМС) сприяла процесам відродження системи представницької влади. Імплементация положень ЄХМС зумовлює формування якісно нового місцевого

самоврядування як системного суспільного явища. Визначений стратегічний курс України на вступ до Європейського Союзу, підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [4], актуалізує необхідність нового розуміння і трактування ролі та значення публічної влади як способу функціонування демократичного ладу. Укази Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020» [5], від 3 березня 2015 року №119/2015 «Про Конституційну Комісію» [6] безумовно є нормативно - правовими актами, що сприяють здійсненню на нинішньому етапі розвитку України динамічного і складного демократичного переходу до нової якості політично організованого, відповідального громадянського суспільства, в якому поступово підвищується рівень політичної участі громадян, ступінь забезпечення їх прав і свобод.

Від ефективності управлінських рішень, що є складовими елементами процесу державного управління в Україні, в найбільшій мірі залежить її майбутнє, успіх реформування в ній політичних та соціально-економічних відносин. Саме тому питання удосконалення механізму прийняття управлінських рішень органами виконавчої влади та місцевого самоврядування набули в Україні останнім часом найбільшої гостроти у зв'язку з проведенням численних реформ, численними змінами національного законодавства у сферах державного, цивільного, господарського та інших галузей права; значним оновленням складу управлінського персоналу органів державного, муніципального і господарського управління. Для забезпечення прийняття рішень та використання ресурсів органи місцевої влади мають затвердити цикл формування політики та планування, який визначає шляхи залучення громадян на всіх етапах політичного циклу; визначає відповідні механізми, які будуть використовуватися для забезпечення ефективного залучення громадян [1].

Інституційний розвиток місцевого самоврядування в кожній країні відбувається по-своєму, проте очевидно, що інституційне забезпечення процесу реформи місцевого самоврядування є необхідною передумовою вирішення проблем регіонального розвитку, становлення місцевого самоврядування та вдосконалення відносин між центром та регіонами. Адміністративні зміни мають бути спрямовані на підвищення ефективності, дієвості управлінських структур, на передачу функцій на нижчі рівні управління, зміцнення засад самоврядування, покращення результатів діяльності органів місцевого самоврядування, що якісно підвищить рівень надання

адміністративних послуг. Якщо в країнах Європи провадиться робота з удосконалення сформованої системи державного управління, то в Україні розгортається процес формування нових інститутів і механізмів одночасно з глибокими економічними й політичними перетвореннями, здійсненням глибоких структурних реформ.

Головною ідеєю реформування місцевого самоврядування має стати перенесення центру вирішення питань місцевого життя на місцевий рівень. Реалізація цієї ідеї потребує від органів державної влади виконання головних складових реформи:

- забезпечення громадам більш широких прав у здійсненні муніципального управління;
- підвищення рівня відповідальності самих територіальних громад та їх органів за прийняті ними рішення;
- покращення фінансово-економічної бази для забезпечення реальної самостійності населення і дієздатності створюваних ним органів;
- активізація громад до участі у виробленні та реалізації муніципальної політики.

На нашу думку, доцільно також відзначити основні чинники, від яких залежить ефективність реформування місцевого самоврядування:

- формування узгодженої позиції органів державної влади та інститутів громадянського суспільства щодо обрання моделі місцевого самоврядування;
- забезпечення участі громадськості в процесі підготовки та обговорення проектів через громадські слухання, форуми, місцеві референдуми та плебісцити;
- здійснення реформування місцевого самоврядування у поєднанні з адміністративно-правовою, адміністративно-територіальною, бюджетною, земельною та конституційною реформами.

На наше переконання, правове забезпечення реформи місцевого самоврядування не можливе без оновлення чинної Конституції [3]. Внесення змін до Конституції України має врегулювати наступні питання:

- дати обґрунтоване конституційне визначення громади, яка має подвійну природу, - адміністративно-територіальної одиниці і певної територіальної спільноти, а також свою територіальну основу;
- визначити засади адміністративно-територіального устрою України, правового статусу і рівнів адміністративно-

територіальних одиниць, межі адміністративно-територіальних одиниць тощо;

- чітко розмежувати повноваження місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, органів місцевого самоврядування різних рівнів та їх виконавчих органів. Обсяг власних повноважень громад має бути максимально збільшений порівняно з делегованими повноваженнями;

- надати районним і обласним радам права утворювати власні виконавчі органи;

- включити на законодавчому рівні органи самоорганізації населення до системи місцевого самоврядування.

Покращить регламентацію на локальному рівні питань участі мешканців громад у муніципальному управлінні внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р., які мають:

- встановити обов'язок місцевих рад ухвалити статут територіальної громади;

- передбачити необхідні вимоги до положень про інструменти локальної демократії, які має містити Статут територіальної громади;

- надати пропозиціям (зауваженням) громадськості, сформованим в результаті проведення громадських слухань, загальних зборів та місцевих ініціатив, імперативного характеру. Зокрема, доцільно передбачити порядок розгляду місцевими радами пропозицій та рішень громадськості, підстави для відмови відповідною радою підтримати громадські ініціативи, норми про юридичну відповідальність за невиконання прописаних положень. Найважливішим напрямом активізації участі місцевого населення у процесах місцевого управління є цілеспрямована робота з просвіти громадян щодо формування у них адекватного розуміння сутності місцевого самоврядування, того, що саме вони є первинними його суб'єктами. У зв'язку з цим необхідним є прийняття загальнодержавної освітньої програми з питань місцевого самоврядування, розробка та затвердження на місцевому рівні освітніх програм з муніципальної просвіти населення, які мають базуватися на засадах диференціації та персоналізації, з урахуванням особливостей соціального статусу, віку, статі, культурного рівня жителів конкретної територіальної громади.

Список використаних джерел.

1. Європейська хартія місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

2. Євтухова Т.І. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні / Євтухова Т.І., Легенько Ю.В., Міщенко Р.І., Родіонов О.В., Руденко О.М. «Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні», навчально-методичний посібник / ДП «Укртехінформ» – Київ, 2013. – 250 с.

3. Постанова Верховної ради України від 31 серпня 2015 року № 656-VIII «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/656-19>.

4. «Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=2483876 31.

5. Указ Президента України від 3 березня 2015 року № 119/2015 «Про Конституційну Комісію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/119/2015>.

6. Указ Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

Удод Євген Григорович

*голова Дніпропетровської обласної асоціації органів місцевого самоврядування, аспірант кафедри менеджменту та управління проектами
ДРІДУ НАДУ при Президентові України*

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРОЕКТІВ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ ЩОДО НАЛАГОДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ ІЗ ЗАІНТЕРЕСОВАНИМИ СТОРОНАМИ

На цей час існує проблема, що пов'язана з відсутністю науково обґрунтованих підходів до формування систем

підтримки проектів місцевого розвитку в умовах постійного поширення упровадження проектного управління в державному управлінні та місцевому самоврядуванні в Україні.

У межах дослідження, метою якого є наукове обґрунтування положень щодо формування регіональної системи підтримки проектів місцевого розвитку в Україні, здійснюється розроблення методологічних засад та вироблення практичних рекомендації щодо забезпечення сталого регіонального та місцевого розвитку, орієнтованого на громаду.

У публікаціях та публічних виступах автора неодноразово визначалось, що у Дніпропетровській області в рамках Комплексної стратегії розвитку регіону здійснюється спільна системна діяльність практиків місцевого самоврядування й науковців галузі знань «Державне управління» зі створення регіональної системи підтримки проектів місцевого розвитку [6-7], й висувались пропозиції щодо можливих елементів такої регіональної системи, зокрема:

- розвинена асоціація органів місцевого самоврядування;
- мережа ресурсних центрів розвитку громад;
- мережа територіальних проектних офісів;
- підсистема залучення органів місцевого самоврядування й самоорганізації населення до участі в конкурсах проектів місцевого розвитку різних рівнів;
- підсистема управління взаємодією із заінтересованими сторонами (стейкхолдерами), яка має уміщувати комплекс угод із донорськими організаціями;
- підсистема моніторингу ходу реалізації та оцінювання результативності проектів та програм розвитку місцевого самоврядування;
- підсистема кадрового забезпечення інноваційного розвитку території;
- спеціалізований Інтернет-ресурс із платформою для формування спільнот практики.

У даних тезах пропонується розглянути особливості формування підсистеми управління взаємодією із заінтересованими сторонами (стейкхолдерами) у контексті ресурсного забезпечення регіональної системи підтримки проектів місцевого розвитку щодо налагодження комунікації із заінтересованими сторонами.

Можна погодитись із думкою Т. Безверхнюк, що у контексті практичної реалізації принципів децентралізації та субсидіарності, інших базових елементів концепції демократичного врядування, адекватним методологічним підґрунтям є ресурсний підхід, оскільки саме властивий йому

акцент на створення й розвиток унікальних організаційних ресурсів з урахуванням фактора часу відповідає актуальнішим на сьогодні для регіонального управління проблемам розподілу компетенції між суб'єктами регіональної влади [2].

За визначенням Т. Безверхнюк, «ресурсне забезпечення регіонального управління – це система державних заходів, спрямованих на створення матеріальних, правових, інституційних умов перетворення елементів ресурсного простору в засоби досягнення цілей регіонального управління» [1]. Зауважимо, що автор визначає категорію «ресурсний простір», як специфічне утворення, що формується сукупністю не однорівневих, а логічно субординованих (по вертикалі) та скоординованих (по горизонталі) різних типів ресурсів [1].

С. Пакулін та О. Топчій розглядають ресурсне забезпечення регіональної економіки як сукупність економічних ресурсів, що сприяють нормальному проходженню економічних процесів у регіоні, реалізації регіональних планів, програм, проектів, підтримці стабільного функціонування економічної системи регіону та її складників [5].

Я.Ф. Жовнірчик вважає, що ресурсне забезпечення територіального розвитку пов'язане також із налагодженням горизонтальних коопераційних зв'язків між регіонами; залученням інвестицій для розвитку територій; міжсекторальною взаємодією місцевої влади, громадськості, представників бізнесових структур; розвитком прикордонного і транскордонного співробітництва [4].

Узагальнюючи думки повідних науковців, О. Берданова у роботі [3] рекомендує дотримуватись управлінсько-логістичного підходу й виокремлює такі властивості ресурсного забезпечення: системність діяльності із мобілізації, накопичення, перетворення та розподілу ресурсів; спрямованість на формування потоку ресурсів до кінцевого споживача, який може як зовнішнім, так внутрішнім; підпорядкованість цілям відповідної соціально-економічної системи.

На нашу думку, у контексті налагодження комунікації із заінтересованими сторонами ресурсне забезпечення регіональної системи підтримки проектів місцевого розвитку – є системою процесів, що реалізуються різними заінтересованими сторонами, яка є спрямованою на створення матеріальних, правових, інституційних умов перетворення елементів ресурсного простору в засоби досягнення цілей портфолію проектів місцевого розвитку.

Таким чином, ресурсне забезпечення регіональної системи підтримки проектів місцевого розвитку щодо налагодження

комунікації із заінтересованими сторонами відіграє ключову роль у формуванні та розвитку як окремих підсистем, так і усієї системи загалом. Це зумовлює актуальність подальших наукових розвідок суспільних відносин у сфері упровадження проектів місцевого розвитку з метою вироблення на їх основі практичних рекомендацій для посадових осіб місцевого самоврядування та інших заінтересованих сторін.

Список використаних джерел.

1. Безверхнюк Т. М. Система ресурсного забезпечення регіонального управління: концептуальні засади розбудови і механізми функціонування: автореф. дис... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / Т.М. Безверхнюк ; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2009. – 36 с.

2. Безверхнюк Т. М. Еволюція основних ідей та напрями розвитку ресурсного підходу в теорії регіонального управління / Безверхнюк Т.М. // Держава та регіони. – 2010. – № 3. – С. 18–23. – Режим доступу : http://ra.stateandregions.zp.ua/archive/3_2010/3.pdf.

3. Берданова О. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку : матеріали до курсу № 5 / Ольга Берданова // Базове навчання кандидатів на участь у мережі РЕГІОНЕТ ; Всеукраїнська мережа фахівців та практиків з регіонального і місцевого розвитку. – Режим доступу : http://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials_UA.pdf.

4. Жовнірчик Я. Ф. Ресурсне забезпечення місцевого і регіонального розвитку / Я. Ф. Жовнірчик // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 9. – С. 75 – 77. – Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2010/21.pdf.

5. Пакулін С. Л. Ресурсне забезпечення і стійкість регіональної економіки / С. Л. Пакулін, О.О. Топчій // Вісник Дніпропетровського університету ; Серія «Економіка». – 2014. – Вип. 8/1. – С. 40 – 45. – Режим доступу : <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201481/40-45.pdf>.

6. Удод Є. Г. Кадрове забезпечення інноваційного розвитку території: успішні практики Дніпропетровської області / Є. Г. Удод // Управління інноваційним розвитком території : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпропетровськ, 21 лист. 2014 р. / за заг. ред. Ю. П. Шарова. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2014. – С. 54 – 57

7. Удод Є. Г. Формування регіональної системи підтримки проектів місцевого розвитку: досвід Дніпропетровської області /

Є. Г. Удод // Держ. упр. та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2014. – № 4 (23). – С. 228–236.

Шпекторенко Ігор Валентинович

*професор кафедри філософії, соціології державного управління
ДРІДУ НАДУ при Президентіві України
доктор наук з державного управління, професор*

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ ЯК РЕСУРС ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Професійну діяльність ми розглядаємо в аспекті соціальної діяльності індивіда, коли в межах власне професійної діяльності виділяються її мета, предмет, засоби, прийоми, процедури, власне складові процесу професійної управлінської або виконавської діяльності та її результати. Професійна діяльність найчастіше має аспект (напрямок) особистісного розвитку, тому, на наш погляд, поділ професіоналізму на особистісний та діяльнісний аспект (А. О. Деркач) є досить умовним. Особистісний аспект досліджується в рамках процесу професійної соціалізації індивіда, тобто процесу розвитку особистості у професії. Діяльнісним вираженням процесу професіоналізації є, власне, процес та результат професійної діяльності, що має педагогічні, психологічні, акмеологічні, соціологічні, діяльнісні, соціально-економічні та інші визначення.

Посадова діяльність, що має мету, функції, завдання (види робіт та ін.), напрями, є аспектом професійної діяльності працівника. У межах професійної та посадової діяльності державного службовця розглядається управлінська діяльність, що має зміст, види, напрями; форми (прояви): правові, організаційні, не правові та ін.; методи: загальні, спеціальні; прямого і непрямого впливу (адміністративні та економічні); за силою впливу (правові, соціально-психологічні). З нашої позиції варта подальшого дослідження специфіка управлінської та специфіка виконавської діяльності, адже дослідження науковців (А. О. Деркач, О. Л. Ємельянов, С. І. Самигін, Л. Д. Столяренко) вказують на значні відмінності у змісті означених діяльностей.

Професійний розвиток (включаючи в себе професійно-кваліфікаційний та професійно-посадовий види) як процес професійного вдосконалення та самовдосконалення, перебуває під впливом професійної діяльності (впливу професійного, організаційного середовища органу влади), особистісного

розвитку та вимог до посадової діяльності працівника. Професійний розвиток є частиною *професійного життя* індивіда, і має цикли: професійного самовизначення, професійної самоідентифікації, формування та застосування професійної компетентності, професійної культури, професійної наукованості, професійно важливих якостей, професійного досвіду. Акмеологічна концепція Е. Ф. Зеєра вміщує основні етапи «життєвого шляху» професіонала від його початку і до вершини, включаючи сім стадій професіоналізації, розроблених з урахуванням соціальної ситуації та рівня реалізації провідної діяльності: аморфна оптація (0-12 років), оптація (12-16 лет), професійна підготовка (16-23 роки), професійна адаптація (18-25 років); первинна професіоналізація, вторинна професіоналізація, професійна майстерність [3, с. 21-22]. Інші підходи до періодизації професійного життя надано у дослідженнях Є. О. Клімова [5, с. 248-251], Т. Ю. Базарова та Б. Л. Єрьоміна [8], А. К. Маркової [6, с. 56-57].

Професіоналізм працівника розглядається під впливом на нього професійного розвитку, процесу професіоналізації, професійної соціалізації, професійного становлення особистості. У професіоналізмі виділяються фактори його формування: об'єктивні та суб'єктивні; внутрішні та зовнішні; умови: організаційні, правові, економічні, соціальні, ментальні, духовні, психічні, управлінські, ділові, моральні, естетичні, культурні та ін. Професійний досвід також є умовою та наслідком формування професіоналізму, оскільки їх формування взаємопов'язане. Професіоналізм має різні прояви. *Професіоналізм має риси:* відданість професії, професійна компетентність, збагачення засобів професійної діяльності, успішне виконання службових обов'язків, професійна культура, вироблення власного стилю діяльності, прагнення до безперервного професійного удосконалення та самоудосконалення, освіченість, професійна на учуваність, професійна відкритість, готовність передавати знання та досвід. *Стадії (рівні) розвитку професіоналізму:* допрофесіоналізм, власне професіоналізм, суперпрофесіоналізм, постпрофесіоналізм.

Виділяються: професіоналізм особистості та професіоналізм діяльності (А. О. Деркач, Н. В. Кузьміна) [1]. Сферами професіоналізму є: мотиваційна та операційна (А. К. Маркова) [6-7]; ціннісно-орієнтаційна та компетентнісна (І. В. Шпекторенко); регулятивна (С. О. Дружилов) [2]. Дослідження М. Ю. Казарян вказують на можливість виділення когнітивної, мотиваційної, діяльнісної, креативної та емоційної сфер професіоналізму [4].

Отже, професійний розвиток спрямований на формування професіоналізму, а сам професіоналізм є системним складно-компонентним явищем, результатом професійного розвитку та становлення індивіда зі своєю системою взаємодій. Професіоналізм, а не професійна компетентність є основним ресурсом органу публічної влади. Професіоналізм має свою структуру, а всі його компоненти (складові) перебувають у тісній взаємодії, мають прояв у діяльності. Професійний розвиток та професіоналізм як якість індивіда та працівника, як результат професійного розвитку, є явищами професійного життя людини. Крім визначених науковцями сфер професіоналізму, з нашої позиції, необхідно виділити смислову, проектувальну, забезпечувальну (ресурсну), корегувальну, комунікативну сфери професіоналізму, в яких відображено функції управління, що є важливим під час конструювання сфер професіоналізму публічних службовців, управлінського персоналу.

Список використаних джерел.

1. Деркач А. А. Акмеология: пути достижения вершин профессионализма [Текст] / А. А. Деркач, Н. В. Кузьмина. – М. : Рос. акад. управления, 1993. – 124 с.
2. Дружилов С. А. Профессиональная компетентность и профессионализм педагога: психологический подход [Текст] / С. А. Дружилов // Сибирь. Философия. Образование : научно-публицистический альманах. – Новокузнецк : СО РАО, ИПК. – 2005. – Вып. 8. – С. 26-44.
3. Зеер Э.Ф. Психология профессий: учебное пособие для студентов вузов [Текст] / Э. Ф. Зеер. – 2-е изд., перераб., доп. – М.: Академ. Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. – 336 с. – («Gaudeamus»).
4. Казарян М. Ю. Особенности социальных представлений о профессионализме / М. Ю. Казарян // 2-я междунар. науч. интернет-конф. «Профессиональное самосознание и экономическое поведение личности» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://konfer.narod.ru/kazar.htm>.
5. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения : учебн. пособие [Текст] / Е. А. Климов. – М. : Академия, 2004. – 304 с.
6. Маркова А. К. Психология профессионализма [Текст] / А. К. Маркова. – М. : Знание, 1996. – 306 с.
7. Маркова А. К. Становление и развитие профессионала в ходе обучения. Профорентация. Профессиональное образование, профессиональное обучение [Электронный

ресурс] / А. К. Маркова. – Режим доступу : <http://psychological.ucoz.ua/publ/56-1-0-123>.

8. Управление персоналом : учебник для вузов [Текст] / под ред. Т. Ю. Базарова, Б. Л. Еремина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ, 2002. – 560 с.

Якимчук Аліна Юріївна

*професор Національного університету
водного господарства та природокористування
доктор економічних наук., професор*

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ «СОНЯЧНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ: АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

З огляду на високу ресурсо- та енерговитратність вітчизняної економіки, нераціональне використання природних ресурсів усе більшого значення набуває розроблення енергоефективних технологій, впровадження екологічних інновацій. Хоча у останні десятиліття людство отримало чисельну кількість екологічно орієнтованих винаходів, проте питання раціонального використання енергії до цього часу не вирішені. Це насамперед стосується «сонячної» енергії, так званих «біопаливних проектів», що може стати для України важливим економічно вигідним джерелом енергозабезпечення [1-4].

Такі висновки підтверджує вдалий міжнародний досвід у цій сфері. Фахівці виділяють кілька причин стрімкого розвитку сонячної енергетики. Зокрема [1]:

1. «Сонячні» компанії урізноманітнюються - «сонячна» індустрія все більше й більше модифікується, що робить її більш стійкою до негативних політичних впливів. Насправді, компанія «SolarCity», що зазвичай асоціюється із сонячними дахами, тепер буде і володіє масштабними сонячними проектами. Отож, якщо урізноманітнити компанії, вони стають стійкішими до ризику зміни державної політики.

2. Сонячні панелі відрізняються надійністю і служать понад 30 років - зараз гарантія на стандартні сонячні модулі варіюється від 25-30 років, а термін їхньої служби значно перевищує строк гарантії виробників. І досі можна вилучити сонячну енергію з батарей, встановлених ще у 70-х роках ХХ століття.

3. Ціна сонячної енергії може бути нижчою вартості енергії від традиційного палива – відповідно даних аналізу енергії компанії «Lazard», вартість отримання електроенергії від усіх форм відновлюваних джерел енергії продовжує знижуватися, навіть у порівнянні з нинішніми цінами на традиційне паливо. Зокрема, у США компанія «First Solar» недавно погодилася продавати електроенергію від свого сонячного заводу у штаті Невада (потужність 100 МВт) по 3,87 центи за кіловат-годину (з поступовим збільшенням на 3 % щороку), що вважається, надзвичайно низькою вартістю. У червні минулого року компанія «Austin Energy» отримала замовлення на понад 1,2 МВт фотоелектричних проектів вартістю 5 центів за кіловат-годину.

4. Існує чимало неосвоєних ринків для розвитку сонячної енергетики – нові «сонячні» бізнес-моделі створюють доступ для більшої кількості клієнтів. Зараз існує величезний ринок для сімей із низьким і помірним рівнем доходу. Менше 0,04 відсотка із цих сімей в США мають сонячні фотоелектричні системи, які за оцінками, складають 250 млрд. доларів ринку США. На планеті понад мільярд людей не мають доступу до електроенергії взагалі. Оскільки «сонячні» витрати продовжують знижуватися і все більше країн, що розвиваються, прийняли спрямовану політику на розширення використання відновних джерел енергії, тому сонячна індустрія буде стрімко зростати саме в цих країнах. Сонячні батареї можуть забезпечити населення чистою, надійною і доступною електроенергією.

5. Бізнес-моделі «сонячних» компаній постійно вдосконалюються – у той час як стаття газети «New York Times» акцентує увагу на тому, що «Solar City» та інші компанії мають властиві їм недоліки і ризики, бізнес-моделі постійно змінюються, щоб зробити сонячну енергію більш дешевою, доступною і прибутковою. Навіть великі консервативні комунальні компанії, що належать інвесторам, використовують більше сонячної енергії (наприклад «Southern Company» з трьома своїми військовими базами застосовує понад 90 МВт споруджених масштабних сонячних ферм «Mississippi Power»). У той час, як штати Гаваї і Невада рахують свої прибутки, а вартість акцій сонячних компаній падають на ринку, як нафта і газ чи банківські акції, сонячна індустрія продовжує крокувати в майбутнє. Політика, регламенти чи фондовий ринок не зможуть зупинити подальшого зростання цієї чистої, доступної, надійної технології. Тому майбутнє сонячної індустрії є дуже обнадійливим та перспективним.

Висновки. Таким чином, за оцінками фахівців, із урахуванням нової бізнес-моделі щодо зменшення бар'єрів й підтримки з боку урядів країн «сонячних» проектів, з 2015 до 2024 року глобальний прибуток від роботи сонячних установок складатиме понад 1,2 трильйонів дол. США. Починаючи із 2015 року, сонячна енергетика в Україні зокрема та у світі загалом, на рівних конкуруватиме із традиційними джерелами енергії. Справа у тому, що минулий рік охарактеризував початок нової бізнес-моделі, яка передбачає більшу різноманітність енергетичних технологій і досліджень, у основі яких стоїть сонячна генерація.

Зрозуміло, що зацікавленість з боку урядів різних країн розвитком відновлюваних джерел енергії загалом і сонячної енергетики зокрема пов'язана із екологічними факторами. Крім того, урядовці все більше зацікавлені у активізації відновних джерел енергії, оскільки вбачають у цьому забезпечення енергетичної незалежності. Тому «зелена» енергетика у найближчі декілька років матиме активну державну підтримку.

Список використаних джерел.

1. Чому сонячна індустрія розвивається з космічною швидкістю? Топ-5 причин. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://ecotown.com.ua/news/CHomu-sonyachna-industriya-rozvyvayetsya-z-kosmichnoyu-shvydkistyu-Top-5-prychyn>.

2. Про охорону навколишнього природного середовища : закон України від 25 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 41. – С. 346.

3. Про інноваційну діяльність : закон України від 4 липня 2002 р., № 40-IV // Відомості Верховної Ради. – 2002 – № 36. – С. 266.

4. Про інформацію : закон України від 2 жовтня 1992 р., № 2657-XII // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 48. – С. 650.

Секція V.

ОСОБЛИВОСТІ ДІАЛОГУ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ШВИДКОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Альбещенко Олексій Станіславович

*асистент кафедри економіки підприємств
Миколаївського національного аграрного університету*

ДЕРЖАВА І СУСПІЛЬСТВО В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

У сучасних умовах глибокої інформатизації та активізації глобальних соціальних процесів в усіх регіонах світу спостерігається все більше зростання популярності соціальних мереж. До активної участі в інформаційних процесах через соціальні мережі у дуже стислі строки долучилися широкі маси громадськості, у тому числі політичні діячі. Сьогодні є дуже актуальним використання соціальних мереж як одного з можливих засобів встановлення зв'язків з громадськістю та формування позитивного іміджу політичної влади. Це питання не можна залишати поза увагою, адже даний інструмент може бути використаний і у негативних цілях, з метою дискредитації чи дифамації представників влади та політичних діячів. Для формування і розвитку громадянського суспільства важливе формування правильного уявлення про державу, право та політику, встановлення та налагодження соціальних відносин між діячами та громадянами.

Будь-яке суспільство формується на базі комунікаційних інформаційних зв'язків, але лише у двадцятому сторіччі це питання стало предметом серйозних наукових міждисциплінарних досліджень. Виникла гостра необхідність у вивченні інформації як інноваційного ресурсу у сфері комунікації та в якості одного з основних факторів розвитку людського суспільства в цілому. Стало очевидним, що інформаційні технології формують базові функціональні залежності в системі соціальних зв'язків і відносин [3].

Україна – молода держава, яка потребує налагодження багатьох суспільних процесів та створення якісних механізмів здійснення управління. Один із напрямів, в якому потрібно розвиватися є інформаційна сфера, яка відіграє одну із ключових ролей у діяльності органів державної влади. Державні службовці повинні відповідати вимогам сучасності і бути компетентними в використанні сучасних інформаційних технологій. До них належить також Інтернет, зокрема популярні на сьогоднішній день соціальні мережі, які також можна використовувати як якісний інструмент діяльності державних установ. Для України, враховуючи нинішній етап її розвитку, усі ці завдання є особливо складними й відповідальними, оскільки від їх реалізації залежатиме місце нашої держави в системі глобальних відносин нового, інформаційного етапу розвитку людства.

Процес розвитку інформаційних технологій є основою суспільного прогресу, інформаційна сфера діяльності суспільства набула особливого значення в його інноваційному поступі, питання розвитку цієї сфери потребують комплексного підходу в їх вирішенні. На користь цієї точки зору свідчить практика суспільної діяльності протягом останніх десятиріч. Нова суверенна українська держава з часу її створення демонструвала відданість західним демократичним цінностям, практично повну відкритість для їх впровадження в усіх сферах суспільного життя незалежно від ступеня готовності цих сфер до кардинальних змін, що відбуваються на базі використання нових інформаційних технологій.

Практика демонструє, що ефективним методом вирішення вітчизняних проблем в інформаційній сфері є метод комплексного, планомірного розвитку інформаційної системи, орієнтованої на задоволення інтересів українського суспільства, адже впровадження сучасних технологій в окремих галузях, як це вже відбувалося в минулому, призводить до нерівномірного розвитку в масштабах суспільства і створює при цьому цілий ряд додаткових проблем.

Основою такого суспільства є мережева комунікація, однією з форм вираження якої є помітне зростання числа соціальних комп'ютерних мереж. Вони виступають інструментом, за допомогою якого велика кількість користувачів глобальної мережі отримують додаткові можливості у спілкуванні [1].

За допомогою соціальних мереж державні службовці мають можливість поширювати інформацію відповідної тематики для конкретних аудиторій, збирати інформацію про зацікавлення та інтереси людей певної території. Також можна створювати віртуальні громадські обговорення нагальних локальних проблем

та спільно шукати шляхи їх вирішення. Держава не достатньо дбає про конкурентоспроможність власних якісних інформаційних продуктів у вітчизняному інформаційному просторі. І особливо, як показує практика, це проявляється в соціальних мережах, де практично відсутня відповідна державна політика, не виявляється державний інтерес [4].

Найважливішим завданням тепер стає задоволення широкого кола інтересів і потреб кожної людини, що може бути здійснене за допомогою віртуального мультимедійного простору Інтернету. Значне розширення та поширення мереж, масштаби їхнього використання призводять до того, що люди, об'єднуючись мережами, стають членами нового типу суспільства – мережевого [2].

Створення нових технологій використання Інтернету, зокрема соціальних мереж, призводить до їх популяризації та перетворення у потребу життя, без якої не можливо виконувати соціальні функції. В результаті утворюються нові форми комунікації та взаємодії людей у суспільстві, яке стає більш віртуалізованим і залежним від електронних ресурсів. В таких умовах органи державної влади повинні удосконалювати свою діяльність щоб відповідати вимогам сучасності. Соціальні мережі, як популярний елемент сучасного інформаційного простору, можуть стати якісним інструментом для встановлення зв'язку між державною владою та суспільством, а також платформою для спільної діяльності задля визначення та пошуку шляхів вирішення нагальних проблем.

Список використаних джерел.

1. Галіч, Т. О. Соціальні Інтернет-мережі та віртуалізація суспільного життя [Текст] / Т. О. Галіч // Соціологія майбутнього: науковий журнал з проблем соціології молоді та студентства. – Х., 2010. – Вип. 1. – С. 145-152.

2. Кравченко Т.А. Становление сетевой парадигмы в эпоху постнеклассической науки [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/intelekt/2010_8/Kravchen.pdf.

3. Лукиных Т.Н. Аксиологический и идеологический статус селевого общества в информационном социальном пространстве постановка проблемы / Т.Н. Лукиных, Л.В. Нургалева // Открытый междисциплинарный электронный журнал «Гуманитарная информатика». – Выпуск 3. – Социально-гуманитарные проблемы информатизации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://huminf.tsu.ru/e-jurnal/magazine/3/luk_nur.htm.

4. Соціальні мережі як інструмент взаємовпливу влади та громадянського суспільства / О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2014. – 295 с.

Борисенко Юрій Васильович

*керуючий справами Юр'ївської районної ради
Дніпропетровської області,
аспірант кафедри менеджменту та управління проектами
ДРІДУ НАДУ при Президентові України*

**ФОРМУВАННЯ МЕРЕЖЕВИХ СИСТЕМ
МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ
ПОТЕНЦІАЛУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ**

В умовах розвитку інформаційного суспільства та електронної демократії соціальні мережі все більше впливають на глобальний інформаційний простір, а також спричиняють необхідність перегляду відношення до інформаційного простору та комунікативної активності територіальної громади та місцевої влади. У контексті формування комунікативної активності територіальної громади та влади з використанням соціально-медійних інструментів, зумовлюється необхідність перегляду концепції застосування все більшої кількості інформаційно-комп'ютерних технологій в публічному управлінні [2].

У аналітичній записці Національного інституту стратегічних досліджень ««Нові ідентичності» в Україні та світі підстави формування, концепції, прогнози» визначено, що українське суспільство вже сьогодні достатньо глибоко інтегроване у міжнародні мережні онлайн-спільноти й вітчизняна аудиторія соціальних медіа збільшується рекордними темпами [3]. У зазначеному документі зазначено, що сучасні інформаційно-комунікаційні технології та принципово нові можливості масової комунікації, що надають Інтернет-сервіси Web 2.0 (соціальні медіа) стають дедалі вагомішим чинником впливу на життя і розвиток людства. Перевагами цього різновиду медіа є небачена раніше оперативність, лабільність, доступність, ємність, а найголовніше – інтерактивність і мережна архітектура, що уможливорює і навіть стимулює необмежене зростання їхньої аудиторії. Саме соціальні медіа стали самим центром, найпопулярнішою складовою сучасного Інтернету, яким у світі користуються нині понад 2 млрд осіб. Більше 60 % цих людей є

активними користувачами інтерактивних сервісів Web 2.0. Сьогодні з 100 самих відвідуваних сайтів у світі 20 – це класичні соціальні мережі й ще 60-тією чи іншою мірою використовують Web 2.0, тобто є соціалізованими. Більше 80 % компаній по усьому світі використовують соціальні мережі в роботі [3].

Соціальні медіа користуються надзвичайно високим рівнем довіри з боку аудиторії (в середньому у декілька разів більшим, аніж традиційні ЗМІ та реклама). Ця особливість, що впливає з самої їх природи, нині активно використовується як у бізнесі (соціалізація брендів), так і в політиці й сфері державного управління (проведення різноманітних інформаційних компаній з широким охопленням аудиторії, формування віртуальних спільнот, фокус-груп та робота з ними, соціалізація онлайн-представництв державних органів та політичних (громадсько-політичних) сил тощо).

Україна сьогодні належить до країн-лідерів за темпами впровадження соціальних медіа та сервісів і зростання їх аудиторії [3]. Подібно до інших держав Східної Європи, вона відстає від найрозвиненіших країн приблизно на 3-5 років, і тут так само реалізується типовий «наздоганяючий» сценарій розвитку, в рамках якого, при високих темпах проникнення, не спостерігається значущих місцевих особливостей на рівні інновацій, проектів чи послуг.

Можна погодитись із думкою В. Ломако, що використання соціальних мереж для налагодження конструктивного діалогу між громадянами та місцевою владою, спільного прийняття рішень, які стосуються місцевого самоврядування та розвитку території, ще не стали поширеними практиками в Україні [2]. Дослідник також вважає, що, враховуючи те, що органи влади беруть участь у формуванні інформаційного національного простору, а також те, що рівень опанування органів влади сучасними інформаційними технологіями, впливає на формування іміджу відповідної територіальної громади і всієї держави, важливо враховувати нові тенденції розвитку інформаційного простору.

Зокрема, протягом останніх років в Україні владою активно використовуються соціальні мережі для взаємодії представників місцевої влади зі спільнотами, а також проведення органами влади інформаційно-роз'яснювальної роботи [5]. Але, на думку С. Коноплицького, насправді сторінки в соціальних мережах створюються не для розширення комунікації та діалогу між владою та спільнотами, а задля спілкування з громадою для отримання односторонньої вигоди: щоб

отримати підтримку населення на виборах, або у вирішенні інших питань [1].

За результатами аналізування досвіду розробки органами місцевого самоврядування на підтримку власної діяльності сторінок в соціальних медіа можна констатувати, що соціальні мережі є повноцінним майданчиком для ведення діалогу з місцевою громадою, розповсюдження інформаційних повідомлень з метою позиціонування органів місцевого самоврядування у інформаційному просторі та розвитку комунікативної активності територіальної громади та виконавчих органів, що сприятиме становленню позитивного іміджу як місцевої влади, так і самої територіальної громади.

Таким чином, комунікативна активність територіальної громади та місцевої влади в контексті використання соціальних мереж в публічному управлінні стає предметом наукових досліджень в галузі соціології та державного управління, наприклад [1-7], але системних досліджень використання потенціалу соціальних мереж у формування мережевих систем місцевого розвитку ще не проводилось. Це зумовлює актуальність наукового опрацювання зазначеної предметної області з метою вироблення науково обґрунтованих практичних рекомендацій для посадових осіб місцевого самоврядування та представників інститутів громадянського суспільства.

Список використаних джерел.

1. Коноплицький С. М. Соціальні аспекти комунікації в мережі Інтернет: феноменологічний аналіз : автореф. дис. канд. соціол. наук : 22.00.01 / Коноплицький С. М. – НАН України ; Інститут соціології. – К., 2007. – 17 с.

2. Ломако В. Комунікативна активність територіальної громади та муніципалітету в контексті використання соціальних мереж в управлінні містами / Вадим Ломако. – Режим доступу : <http://naub.oa.edu.ua/2015/>.

3. «Нові ідентичності» в Україні та світі підстави формування, концепції, прогнози : аналіт. записка / Національний інститут стратегічних досліджень ; Гнатюк С.Л. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/534/>.

4. Пісоцький В. Комунікативна активність територіальної громади в процесі реалізації місцевого самоврядування в Україні / В. Пісоцький // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. праць, Д. : ДРІДУ НАДУ, 2013. – Вип. 4. – С. 240 – 251.

5. Руднева В. Ю. Віртуальна дипломатія: трансформація процесу формування іміджу держав із використанням

соціальних мереж / В. Ю. Руднева // Науковий вісник Академії муніципального управління. – К., 2013. – Вип. 4. – С. 328 – 336.

6. Третяк О. А. Вплив новітніх комунікаційних інтернет-мереж на розвиток публічної сфери політики / О. А. Третяк // Економічний часопис ХХІ. – Д., 2011. – С 37 – 39.

7. Штурхецький С.В. Комунікативні стратегії в місцевому самоврядуванні України : автореф. дис. канд. наук з держ. упр. : 25.00.04 / Штурхецький С. В. – НАДУ. – К., 2011. – 20 с.

Гавриш-Мусафір Анна Олександрівна

аспірант кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентіві України

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність даної теми зумовлена динамікою подій, що відбуваються в українському суспільстві й спрямовані на вдосконалення процесів державного управління. Одним із визначальних факторів впливу на результат управлінського процесу є діяльність органів місцевого самоврядування, які стоять найближче до громадян і територіальних громад. В Україні гарантується місцеве самоврядування, що здійснюється територіальними громадами селищ, міст, як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради і їхні виконавчі органи, а також через районні й обласні ради, що представляють загальні інтереси територіальних обшин сіл, селищ і міст.

У сучасному українському суспільстві діяльність органів місцевого самоврядування трансформується у бік якісних змін за рахунок використання новітніх інформаційних технологій. Новітні інформаційні технології – це сукупність сучасних електронних технічних засобів і програмного забезпечення, а також організаційних форм і методів їх застосування в інформаційній роботі, яка спрямована на ефективне використання інформаційних ресурсів.

Нові інформаційні технології мають ряд відмінних рис і переваг порівняно з традиційними інформаційними технологіями. Основні переваги новітніх технологій полягають у тому, що вони: переводять інформаційний обмін на безпаперовий рівень; прискорюють підготовку документів,

підвищують якість їх оформлення; автоматизують більшість функцій в інформаційних і комунікаційних процесах; замінюють рутинну працю на творчу; перетворюють масиви документів у інформаційні ресурси розвитку й вирішення складних проблем життєдіяльності суспільства.[1]

Відповідно до Указу Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»», однією з програм, реалізація яких є першочерговим кроком виконання Стратегії, є децентралізація та реформа державного управління. Результатом впровадження реформи має стати створення ефективної, прозорої, відкритої та гнучкої структури публічної адміністрації із застосуванням новітніх інформаційно-комунікативних технологій (е-урядування), яка здатна виробляти і реалізовувати цілісну державну політику, спрямовану на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики.[3] А це ще раз підтверджує актуальність досліджуваного питання.

Використання соціальних мереж – є дуже популярним та дієвим інструментом комунікації на сьогоднішній день. Телебачення, радіо та друковані видання помітно втрачають свою актуальність, на заміну з'явилися комп'ютерні технології. Причому, варто зауважити, не лише молодь користується мережею Інтернет, але й люди більш зрілого віку вже не уявляють свого життя неї.

Соціальна мережа – інтернет-співтовариство користувачів, об'єднаних за будь-якою ознакою на базі одного сайту, який і називається в цьому випадку соціальною мережею. Іншими словами, соціальна мережа у всесвітній павутині будується на тих же принципах, що і в реальному світі, але відрізняється від реальних людських спільнот тим, що у функціонуванні мережі не грає ролі географічна віддаленість її учасників один від одного. Головним чинником об'єднання користувачів у соціальну мережу є яка-небудь їх спільність – фінансове становище, стать, приналежність до тієї чи іншої раси, національності, віросповідання, професії і так далі. Хоча протягом останнього десятиліття найбільш масштабні соціальні мережі, об'єднують людей котрі просто користуються Інтернетом. Ми говоримо тут про мережі, які об'єднують людей різного віку, професій, фінансового становища, звичок і так далі. Такою є соціальна мережа в сучасному її розумінні.[2]

Дослідження проблем щодо форм і методів в системі місцевого самоврядування в цілому та взаємодії органів міської влади з громадськістю з допомогою соціальних мереж є новим напрямком у галузі науки «Державне управління». Є багато

праць вчених, в яких акцентується увага лише на загальноприйнятих формах комунікації влади міста і територіальної громади. Різні аспекти комунікативної діяльності органів місцевого самоврядування вивчали: Коноплицький С. М., Пісоцький В., Руднева В. Ю., Третяк О. А., Штурхецький С. В., Ейдман І. В той час майже не вивчаються аспекти комунікативної активності міської громади та влади міста за допомогою соціальних мереж.

Використання соціальних мереж органами місцевого самоврядування є доволі ефективним інструментом для підвищення результативності їх комунікаційної діяльності. Для розвитку та удосконалення веб-сайтів будь яких органів публічної влади є досить ресурсомісним та коштовним. Проаналізувавши певні сайти міських рад, не говорячи вже про сільські, можна зробити висновок, що вони є, м'яко кажучи, не досконалими та не достатньо наповненими. Іноді – взагалі відсутні. Набагато простішим є створити сторінку того чи іншого органу у певній соціальній мережі, що не потребує ніяких грошових витрат, та активно користуватися нею.

За допомогою соціальних мереж легко створити групи зацікавлених користувачів, якщо говорити про сторінку певного органу місцевого самоврядування, то маємо на увазі певну територіальну громаду. Таким чином, є можливість оповіщати населення про важливі події, робити об'яви, залишати оголошення, надавати можливість слідкувати за проведенням чергових сесій.

Крім того, за допомогою таких технологій набагато простіше вести певний діалог між міською владою та територіальною громадою. Якщо активно та вчасно слідкувати за подіями на сторінці, можна швидше та ефективніше вирішувати питання, навіть ті, які пов'язані із надзвичайними ситуаціями – аварії, пошкодження, вихід із ладу певних комунальних об'єктів. Але звичайно ж, існують свої перешкоди у такій діяльності. Тому, не можна сказати, що соціальні мережі – вирішення усіх комунікаційних питань. Можливі проблеми з фільтрацією та достовірністю інформації. Адже доступ до сторінок повинен бути відкритий для кожного члена громади, що може призвести до певних непорозумінь.

В умовах розвитку інформаційного суспільства та електронної демократії соціальні мережі все більше впливають на глобальний інформаційний простір, а також спричиняють необхідність перегляду відношення до інформаційного простору та комунікативної активності громади міста та місцевої влади. У контексті формування комунікативної активності територіальної

громади та органів місцевого самоврядування з використанням соціально-медійних інструментів, зумовлюється необхідність перегляду концепції застосування все більшої кількості інформаційно-комп'ютерних технологій. Аналізуючи досвід розробки органів місцевого самоврядування сторінок в соціальних мережах, на підтримку своєї діяльності, можна констатувати, що соціальні мережі є повноцінним майданчиком для ведення діалогу з територіальною громадою, розповсюдження інформаційних повідомлень з метою позиціонування органів місцевого самоврядування в інформаційному просторі та розвитку комунікативної активності територіальної громади з місцевою владою, а також участь у становленні позитивного іміджу як органів місцевого самоврядування, так і громади міста.

Список використаних джерел.

1. Парафійник Н. Застосування новітніх інформаційних технологій у діяльності органів місцевого самоврядування / Н. Парафійник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://econf.at.ua/publ/konferencija_2015_12_16_17/sekcija_5_ekonomichni_nauki/zastosuvannja_novitnikh_informacijnikh_tekhnologij_u_dijalnosti_organiv_miscevogo_samovrjaduvannja/36-1-0-691-

Назва з екрану.

2. Соціальна мережа // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://igroup.com.ua/seo-articles/sotsialna-merezha/>

Назва з екрану.

3. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»» від 12 січня 2015 року № 5/2015 – // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015-> Назва з екрану.

Динник Ірина Петрівна

аспірант кафедри філософії, теорії та історії державного управління НАДУ при Президентіві України

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Невпинні зміни науково-технічного, соціально-економічного, соціокультурного, інформаційного характеру, складні глобальні трансформації вимагають від України

вироблення та запровадження інноваційних стратегій для інтеграції в актуальні світові процеси.

Сучасний світ – це світ інтерактивних обмінів, взаємодій, трансформацій, котрі витворюють мобільні та гнучкі віртуальні єдності [1].

Українське суспільство уже сьогодні достатньо глибоко інтегроване у міжнародні мережні онлайн-спільноти й вітчизняна аудиторія соціальних медіа збільшується рекордними темпами. Це зумовлює необхідність проаналізувати і оцінити динаміку, напрямки й тенденції даних процесів в Україні в контексті глобального розвитку.

Актуальність даної теми зумовлена активізацією в Україні суспільних процесів, що ведуть до формування засад громадянського суспільства, і зростанням ролі соціальних мереж як одного з інструментів формування державної політики.

Дослідження проблем формування та конвергенції мережевого і громадянського суспільства започатковано західними науковцями. Найвідомішими і найавторитетнішими є теоретичні розробки засад мережевого суспільства в працях М. Кастельса. Автор вважає, що становлення і трансформація глобального громадянського суспільства немислимі без розвитку мережевих ресурсів в технічному, організаційному і правовому полі. «Онлайн мережі, – зазначає М. Кастельс, – стають формами «спеціалізованих спільнот», тобто формами комунікабельності, побудованим навколо специфічних інтересів...» [3, с. 132]. Одне з перших значних колективних досліджень взаємодії мережевого і громадянського суспільства – праця під редакцією Дугласа Шулера і Пітера Дея «Формування мережевого суспільства: нова роль громадянського суспільства в кіберпросторі». Автори здійснили спробу описати природу мережевих тактик і зрозуміти механізми впливу мереж на формування громадянського суспільства та державної політики в глобалізованому світі. Основним напрямом дослідження експертів є нові форми демократії та їх забезпечення мережевими технологіями в інформаційну епоху [6].

Ця тематика в різній мірі відбита і в працях Дж. Барлоу, Р. Барбрука, Е. Камерона, Н. Крістакиса і Дж. Фаулера, Дж. Хайтцмана, П. Тейлора.

Як ми можемо констатувати сьогодні, соціальні мережі є унікальною платформою для консолідації різних груп суб'єктів на основі спільності їх інтересів, при цьому в результаті комунікативної взаємодії виникає масштабний синергетичний ефект. Соціальні мережі сприяють структуризації

комунікативного простору, створенню віртуальних співтовариств, які часто на практиці перетворюються на громадські об'єднання. А громадським інституціям дають можливість поширювати свої ідеї, залучати до своїх лав нових членів та координувати їх дії. Спостерігається взаємопроникнення повсякденної соціальної реальності і віртуальної [4]. Як зазначає Г. Кардозо (G. Cardoso), «...ми бачимо нове поняття простору, де фізичне і віртуальне впливає одне на одне, закладаючи підґрунтя для виникнення нових форм соціалізації, нових форм життя і нових форм соціальної організації» [5].

Спалах громадянської активності, пов'язаний і з Євромайданом, і з війною на Сході продемонстрував високий рівень самоорганізації і взаємодії громадян, координації дій через соціальні мережі і водночас вторинність ролі офіційно зареєстрованих політичних партій та громадських організацій. Соціальні мережі дедалі більше стають певною мірою інформаційним відбитком громадянської активності, оскільки саме цей канал комунікації використовується для поширення ідей, об'єднання однодумців у спільноти (як віртуальні, так і реальні), організації заходів, координації зусиль. Практично всі суспільно значущі процеси, події, явища залишають певний інформаційний відбиток у соціальних мережах [4].

Соціальна активність, що охопила всі сфери суспільного життя, засвідчила високий рівень самоорганізації активної частини населення, яка згуртувалася не навколо політиків, а навколо ідей. Під час Євромайдану і з початком війни на Донбасі спостерігається значна активізація волонтерського руху в країні. За даними дослідження GfK Ukraine, проведеного в листопаді 2014 р. на замовлення Організації Об'єднаних Націй в Україні, майже чверть українців (23%) мали досвід волонтерства; 9% українців почали займатись волонтерством протягом останнього року; основним напрямком діяльності волонтерів в 2014 році стала допомога українській армії та пораненим – цим займалися 70% волонтерів [2].

Ряд акцій у соціальних мережах спрямовані на привернення уваги світової спільноти до подій в Україні, пояснення позиції органів влади, ставлення українців до актуальних суспільних процесів. Інформаційні масиви, що виникають як наслідок комунікативної активності, є джерелом інформації для аналітичних структур. При цьому необхідно зазначити, що обмін у соціальних мережах не лише відбиває суспільні настрої, а й може їх стимулювати, привертати увагу до актуальних та резонансних подій, підвищувати протестний потенціал чи підвищувати рівень громадянської активності.

З огляду на активну інтеграцію суб'єктів управлінської діяльності в соціальні медіа перспективною і важливою для розвитку громадянського суспільства в Україні є взаємодія в мережевому середовищі органів державної влади та громадськості для подальшого формування державної політики.

Співпраця уряду з громадянами в соціальних мережах відкриває додаткові шляхи до побудови ефективних комунікативних майданчиків між суспільством, владою та громадянином. Зокрема, утворення співтовариств, де держструктури контактують з громадянами; створення блогів, де представлені і обговорюються державні послуги; залучення суспільства до роботи з поліпшення законодавства – доступ громадян в режимі он-лайн до інформації державного сектору, чинних законів та тих, що розробляються; пряма звітність чиновників перед громадянами; оперативне обговорення і вирішення в режимі он-лайн проблем, що виникають у країні і регіонах [4].

Отже, на тлі поєднання і взаємопроникнення інформаційних і нових соціальних технологій, соціальні мережі дають змогу громадянам та громадським рухам, громадянському суспільству, що формується, досягати ефективнішої і швидшої комунікації. Завдяки цьому зростають ресурси контролю за владними структурами та окремими високопосадовцями, підвищуються шанси реалізації громадських ініціатив. Можемо констатувати, що мережева комунікація веде до зростання активності громадськості та підвищення її ролі у прийнятті рішень, а здатність до підтримання комунікації з боку влади стає одним з важливих показників ефективності державного управління та побудови конкурентної та ефективної державної політики України у сучасному глобалізованому світі.

Список використаних джерел.

1. Астаф'єв А.О. Питання розвитку цифрової культури українського соціуму [Електронний ресурс] // А.О. Астаф'єв. – Аналітична записка. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1631/> – Назва з екрана.
2. Волонтерський рух в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://g.ua/kKLw>. – Назва з екрана.
3. Кастельс М. Інтернет-галактика/ М. Кастельс. – К.: Ваклер. – 2007. – 304 с.
4. Чуприна Л. Соціальні мережі як інструмент реалізації громадських ініціатив [Електронний ресурс] // Л. Чуприна – Режим доступу: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1085:sotsialni-merezhi-yak-instrument-

realizatsiji-gromadskikh-initsiativ&catid=127&Itemid=460 - Назва з екрана.

5. Cardoso G. Paquete de Oliveira Manuel J. Parauna Sociologia do Ciberspaco: comunidades virtuais em portuques. - Oeiras, Portugal: Celta Edito.ra, 1998.

6. Shaping the Network Society: The New Role of Civil Society in Cyberspace. - MIT Press, 2004. - 438 p.

Зозуля Валентина Олександрівна

аспірант кафедри філософії, теорії та історії державного управління НАДУ при Президентові України

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ

Питання демократичного врядування, як і демократії в умовах глобалізації та Стратегії сталого розвитку України 2020 є основним пунктом порядку денного розвитку нашої держави. Це пояснюється необхідністю забезпечення сталого розвитку держави, який досягається при здійсненні демократичного врядування. Що стосується демократичного врядування, то це доволі складна категорія, котра потребує детального розгляду та осмислення. Складність розуміння та впровадження демократичного врядування полягає у наявності різних концептуальних положень, які часто є взаємозамінними чи взаємодоповнюючими.

Потреба у впровадженні та здійсненні демократичного врядування піднімається іще в Античний період, з якого й починається асоціація демократичного врядування із спільним (взаємним) врядування. Тому й не дивно, що багато дослідників розглядають демократичне врядування, як взаємодію, співпрацю. Яскравим прикладом такого твердження є визначення Ф. Кирилюк стосовно демократичного врядування, у відповідності до якого демократичне врядування є відповідним типом організації політичної влади народу, за якої забезпечується рівна участь всіх і кожного в управлінні державними і суспільними справами, виборність основних органів держави і законність у функціонуванні всіх суб'єктів політичної системи суспільства, забезпечення прав і свобод людини та меншості у відповідності до міжнародних стандартів [1, с. 223]. У відповідності до цього визначення можна передбачити основну складову демократичного врядування, а

саме: співпрацю, взаємодію органів державної влади, громадянського суспільства та приватного сектору економіки. Тому, не дивно, що 1996 році Тимчасовим комітетом Міжнародного валютного фонду в умовах глобалізаційних процесів розвитку світу було визнано необхідність впровадження демократичного врядування, як важливої умови процвітання економіки [2]. Для підтвердження цього, на нашу думку, доречно зазначити погляди дослідників демократичного врядування, котрі вважають, що за цього виду врядування забезпечується прозора система державних фінансових операцій, створюються сприятливі умови для приватного сектора економіки, відсутня корупція [3], можна подолати бідність [4]. В результаті цього, реалізуючи Стратегію 2020 потрібно врахувати думку М. Камдессуса стосовного того, що за сучасних умов глобального розвитку необхідно зосереджувати основну увагу на тих аспектах демократичного врядування, які найбільш щільно пов'язані з макроекономічною політикою, а саме, прозорістю державних рахунків, ефективністю управління суспільними ресурсами, стабільністю і прозорістю економічної та нормативно-правової бази для приватного сектора [5, с. 3]. Тим самим, передбачивши провідну роль приватного сектора в умовах демократичного врядування. А сама взаємодія, на нашу думку, проявляється через систему принципів демократичного врядування, до яких належать: принцип відкритості, принцип участі, принцип звітності, принцип ефективності та принцип узгодженості [6].

Таким чином, в процесі проведеного дослідження було встановлено основні аспекти демократичного врядування, котрі спільно з принципами цього ж виду врядування забезпечують взаємодію держави та суспільства, що в свою чергу дає можливість передбачати сталий розвиток держави та досягнення основної мети Стратегії 2020 для України.

Список використаних джерел.

1. Політологія: Історія та методологія / За заг. ред. Ф. М. Кирилюка. – К. : Здоров'я, 2000. – 632 с.
2. Partnership for Sustainable Global Growth / Interim Committee [Electronic resource] // Declaration Washington, D.C. September 29, 1996 – Accessed mode : <https://www.imf.org/external/np/exr/dec.pdf>.
3. Camdessus M. The IMF and Good Governance / M. Camdessus [Electronic resource] // International Monetary Fund. – France, January 21, 1998 – Accessed mode : <https://www.imf.org/external/np/speeches/1998/012198.html>.

4. What does «good governance» mean? [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://unu.edu/publications/articles/what-does-good-governance-mean.html>.

5. Good Governance: The IMF's Role / International Monetary Fund [Electronic resource] // Washington, 1997. – 20 p. – Accessed mode : <http://www.gdrc.org/u-gov/doc-govern.pdf>.

6. European governance: a White Paper / European Commission [Electronic resource] // Brussels, 25.7.2001. – Accessed mode : http://europa.eu/rapid/press-release_DOC-01-10_en.htm.

Подп'ятнікова Анна Ярославівна

*провідний фахівець кафедри кримінально-правових дисциплін
Університету митної справи та фінансів*

Машенков Констянтин Анатолійович

*докторант кафедри державного управління
та місцевого самоврядування*

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАЛАГОДЖЕННЯ ДІАЛОГУ МІЖ ДЕРЖАВОЮ ТА СУСПІЛЬСТВОМ

Розвиток молодій держави поширення демократичних процесів потребує налагодження діалогу між представниками уряду та суспільства. Водночас швидкі зміни в політичному, економічному, соціальному та культурному просторах зумовлюють потребу застосування сучасних засобів комунікації. Основною метою застосування Інтернет комунікацій є поширення інформації про діяльність уряду про всі процеси або найбільш значущі події в Україні в мережі Інтернет для підвищення свідомості громадян.

Сучасна комунікація в соціальних мережах виходить на новий рівень, і це є наслідком тих подій, що відбуваються в суспільстві, що є наслідком їх поширення в митній сфері [1], у напрямі екологічного забезпечення [2], під час розвитку транзитних перевезень [3] тощо

Аналіз змістового наповнення сучасних вітчизняних соціальних інформаційних комунікацій свідчить про недостатню увагу держави та суспільства до цього напрямку інформаційного самозабезпечення. Держава не створює сприятливих умов для розвитку та поширення такої інформації. Як наслідок, вітчизняні соціальні комунікації переповнені інформацією для

задоволення низькопробних потреб, примітивних інстинктів, або ж навіть шкідливої для здоров'я людини, або ж є небезпечною для самої держави та суспільства.

Для український соціальних мереж притаманна нездорова сенсаційність, скандальність, вправність у нав'язуванні тих чи інших, далеко не завжди об'єктивних точок зору, проплачених бізнес-інтересів. Крім того, сучасні процеси інформатизації надали можливості виготовлювати інформацію та її розповсюджувати для широкого кола громадян. Переважна частина спеціалістів не має належної кваліфікації для виготовлення й поширення якісної інформації. Як наслідок, вітчизняний інформаційний простір наповнюється низькоякісними новими ресурсами, у яких все важче знайти якісні, потрібні інформаційні продукти для подальшого суспільного розвитку. Зокрема, в соцмережах практично відсутня відповідна державна політика, не виявляється державний інтерес. Ця обставина стала суттєвою причиною недоліків, що особливо проявилися в атмосфері інформаційної війни, в тому числі під час проведення АТО. Водночас зростання ролі інформації та соціальних мереж обумовлює можливість маніпулювання людей, зокрема в процесі російської інформаційної агресії, інформаційних воєн. Досвід функціонування соціальних мереж обумовлює необхідність прискорення роботи з впровадження ефективних технологій нейтралізації діяльності іноземних політичних, економічних, військових структур, що спрямованої проти інтересів України.

Перспективним напрямом для налагодження діалогу між державою та суспільством є вдосконалення нормативно-правової бази забезпечення загальнодержавної системи інформаційної безпеки стосовно визначення порядку поширення та використання інформаційної продукції зарубіжного виробництва на території України, врахування вимог інформаційної безпеки під час закупівлі зарубіжних телекомунікаційних засобів. Моніторинг та аналіз коментарів дає змогу отримувати зворотний зв'язок і прогнозувати реакцію людей на ті або інші події, а також знаходити та випробовувати нові способи впливу й моделювати ситуації. Таким чином, має здійснюватися оперативне реагування на спроби формування негативного іміджу стосовно України та її громадян, органів державного урядування, інших суспільних інститутів, викривлення та тенденційний підбір фактів історичного минулого, поширення неправдивої інформації.

У процесі вдосконалення стратегічних підходів до розвитку національної інформаційної сфери України сьогодні гостро відчувається потреба в організації прогнозно-аналітичної роботи.

Держава повинна більш активно входити до мережевої комунікаційної сфери шляхом безпосередньої підтримки розгортання ресурсів бюджетних і позабюджетних організацій.

Необхідними заходами для налагодження діалогу між державою та суспільством у напрямі активного використання соціальних мереж є формування нормативно-правової бази, що регламентує функціонування соціальних мереж; здійснення моніторингу соціальних мереж для підвищення міжнародного іміджу України та збереження національної безпеки; створення єдиної державної координуючої інформаційної структури для формування та розповсюдження достовірної інформації в соціальних мережах про Україну, прогнозування нових тенденцій в інформаційному просторі.

Список використаних джерел.

1. Кулик Г. Ю. Электронное государственное управление таможенным делом в Украине / Г. Ю. Кулик, М. Н. Разумей // Государственное управление. Электронный вестник. – 2014. – № 47. – С. 125–147 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://e-journal.spa.msu.ru/vestnik/item/47_2014kulik_razumey.htm.

2. Колесніков Б. П. Державне управління екологічними ризиками розвитку інформаційного суспільства / Б. П. Колесніков // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2010. – № 2. – С. 109–114.

3. Подп'ятнікова А. Я. Механізми державного регулювання розвитку транзитного потенціалу України : монографія / А. Я. Подп'ятнікова, Б. П. Колесніков. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2016. – 260 с.

Хромова Юлія Олександрівна

*ОРІДУ НАДУ при Президентові України
кандидат наук з державного управління*

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ ДІАЛОГУ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасне українське суспільство потребує активної інформаційної діяльності з боку органів публічної влади, тому що в демократичному суспільстві одним з елементів підвищення довіри населення до неї є її позитивний імідж. Впровадження нових форм комунікативної діяльності органами публічної влади

та наявність зворотного зв'язку з громадськістю сприяють формуванню позитивного іміджу влади та розумінню населенням демократичних перетворень у суспільстві.

Розвинене громадянське суспільство відрізняється залученням громадян до колективних дій в суспільній сфері для вираження своїх ідей, інтересів, досягнення спільної мети або обміну інформацією, висування вимог до держави і закликів до відповідальності посадових осіб. Воно є посередником між державою та приватною сферою життя людей і об'єднує величезне розмаїття громадських організацій.

Сьогодні можна констатувати, що інформаційно-комунікативний інструментарій горизонтальної взаємодії публічного управління динамічно оновлюється. Одним з таких напрямів є розвиток соціальних мереж, які є унікальною Інтернет-платформою для комунікації різних груп суб'єктів на основі спільності їх інтересів. Будучи простим і доступним засобом створення груп, спільнот, дискусійних майданчиків, в мережі створюються умови для розширення діалогу суспільства і влади.

Зазначимо, що поява в Інтернеті діалогових форм політичної комунікації дозволяє проводити суспільно-політичний діалог між владою та суспільством у реальному часі. Інтернет стає засобом комунікації, здатним подолати ієрархію владних структур та уникнути політичних посередників. Політична участь стає практично миттєвою, на відміну від класичних засобів.

Відтак соціальні медіа стають інструментом, якій дозволяє людям у реальному часі обговорювати нагальні питання, збирати навколо ідей та планувати спільну діяльність.

Таким чином, діалог влади та суспільства у сучасній Україні проходить в обмеженому форматі і не дозволяє громадянам активно вливати на прийняття політичних рішень. При цьому, нові форми діалогу, що з'явилися завдяки розвитку web-технологій, відкривають нові можливості для самоорганізації громадян і відкритого вираження своїх інтересів за допомогою реальних акцій, що впливають на хід соціально-політичного процесу.

Розвиток діалогу в суспільстві в даний час характеризується створенням мережі горизонтальних зв'язків, які об'єднують структури громадянського суспільства в їх прагненні активніше брати участь в політичному процесі. Відставання держави в побудові «вертикальних» легітимних діалогових комунікацій з громадянами веде до посилення протестних форм політичної участі, що формуються на просторі Інтернеті і мають втілення в реальній політичній практиці.

Можна констатувати, що влада і суспільство змушені домовлятися і виробляти ті правила в політичних відносинах, які максимально влаштовували б обидві сторони, вони приречені на взаємодію і не можуть ігнорувати один одного.

В сучасних умовах створення механізмів діалогу влади і суспільства здійснюється на основі передових технологій Інтернет як одного з найдоступніших і демократичних засобів масової комунікації. Найбільш ефективні і соціально затребувані в час web-технології – соціальні медіа, які дозволяють реалізувати соціально-політичну активність громадян і тому стають важливим фактором впливу на владу і прийняті нею рішення, одночасно стаючи критерієм демократичності політичного процесу і запорукою успішного розвитку інститутів громадянського суспільств.

Таким чином, розвиток соціальних мереж в Україні є об'єктивним динамічним процесом, який дозволяє забезпечити конструктивний діалог між владою та суспільством. Цьому може сприяти формування інституту громадянського суспільства, трансформація соціальних мереж з елемента приватних комунікацій і політичних технологій в інструмент залучення громадян до державотворчих і самоврядних процесів, ефективність соціальних мереж як «засобу оповіщення» максимальної кількості населення та платформи для обговорення актуальних питань суспільного розвитку тощо.

При цьому залишається актуальною названа вище проблема пошуку форм і способів для поєднання віртуальної та реальної активності громадян (особливо в межах територіальних громад), реалізації на практиці громадських ініціатив, висловлених у соціальних мережах, оперативного вирішення актуальних проблем. Тобто, і для громадян, і для органів публічної влади це означає потребу забезпечення ефективної комунікації та взаємодії не лише на віртуальному, а й реальному рівні.

Відтак, сучасна присутність політиків у соціальних мережах у повній мірі є декларативною, зокрема, вони найчастіше поширюють інформацію, роздуми, маючи при цьому за мету створення власного позитивного іміджу відкритого політика. У зв'язку з цим вважаємо за необхідне присутність у соціальних мережах саме інститутів влади не тільки зі звітами про свою діяльність, а й з проектами майбутніх рішень, можливістю громадян приймати участі у виробці кінцевого акту, тому що ці рішення суспільству й виконувати.

Сьогодні інтерактивні технології дозволяють нам створити модель прозорого державного управління, з метою подолання інертності державного апарату та забезпечити реальний діалог держави і суспільства.

Чебан Олександр Іванович

*доцент кафедри регіональної політики і публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентові України
кандидат наук з державного управління, доцент*

ДІАЛОГОВА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Ключова концептуальна проблематика у комунікаціях органів публічної влади і суспільства, міститься у співвідношенні між консультацією, участю, залученням, та співставленні управління та демократії. Для забезпечення демократичної участі, органи публічної влади повинні залучати всі групи суспільства до прийняття рішень, будуючи, таким чином, соціальний зв'язок, довіру та громадянське суспільство.

Розглядаючи модель двосторонньої, дорадчої або діалогової комунікації Сінгх Дж. протиставив їй монологічну, спонукаючу, інструментальну або стратегічну комунікацію. Під діалогічною моделлю він розуміє трансформуючу комунікацію між співрозмовниками, що характеризується рішенням кооперативної проблеми. На відміну від цього, відповідно до монологічного моделі, співрозмовники мають чітку позицію і намагаються переконати інших за допомогою стратегічних засобів. Він зазначає, що діалогічна комунікація – це не тільки ефективні послання, що дозволяють говорити і культивувати здатність до прагнення, це комунікації в контексті всього життя [1].

Том Джейкобсон розглядає версію політичного аналізу, яка заснована на теорії комунікативної дії Хабермаса, що містить культурну складову поведінки щодо права, мови, культурних поглядів, гідності і плюралізму. Аналіз ролі публічної сфери в культурних змінах починається з розгляду шляхів, за якими суспільство може досягти швидких культурних змін, зберігаючи демократичні процеси [2].

Джейкобсон запропонував застосовувати теорію Хабермаса до політичного аналізу, що вимагає врахування наступних аспектів. По-перше, теорія створює можливість виправдання дискурсивної демократії, тобто всебічного вивчення взаємин між демократією та управлінням, з одного боку, і голосом зацікавлених сторін та легітимацією з іншої. Легітимність владних інститутів базується на вірі людей, що вони були почути своїм урядом. Джейкобсон запровадив «листи опитування» – інструмент обстеження призначений для визначення, чи вірять громадяни, що уряд був дорадчим та

відкритим для думок своїх виборців. По-друге, прийнята за основу теорія Хабермаса дозволяє зробити аналіз структурних аспектів публічної сфери. У цій сфері, існують можливості для дорадчого дискурсу і можливості для обговорення питань, що викликають занепокоєння у громадськості.

Крутій О.В. розглядає взаємодію влади і громадськості, що є різновидом соціальної взаємодії, як діалогічну за своєю природою, оскільки як раз поняття «діалогічна взаємодія» найбільш точно відображує сутність процесу реалізації спільних дій суб'єктів. Проводячи аналіз вона визначає взаємодію, як інтеракцію, що супроводжується комунікативними і перцептивними процесами, які в діалогічному її варіанті обумовлюються присутністю автономних суб'єктів, що мають відносно рівні ресурси, психологічну готовність та культуру ведення діалогу [3].

Таким чином, Крутій О.В. визначає діалог, як багаторівневу систему взаємодії між індивідами чи колективними суб'єктами, яка передбачає переважаючу спрямованість на співробітництво, неформальне здійснення актів взаємодії. При цьому необхідно мати достатню інформованість усіх суб'єктів взаємодії, оволодіння технологіями паритетної взаємодії та децентрації, прагнення до самоврядності [4].

Вона наголошує, що діалогова взаємодія є найбільш сприятливою формою взаємодії як з предметно-інструментального (технології паритетної взаємодії), так і з морально-психологічного боків, тобто надає можливість вирішувати питання і зберігати автономію (як індивідуального, так і колективного суб'єкта). Однак у деяких ситуаціях найбільш ефективною може бути інша форма взаємодії – авторитарна, маніпулятивна, конформна, альтруїстична або індиферентна. Комунікативна компетентність суб'єкта соціального діалогу може визначатися широтою стратегічного репертуару форм взаємодії [5].

Дослідники визначають три ролі у поведінці при проведенні діалогічного спілкування: відправник, одержувач і допоміжна роль респондента. Отже, визначення діалогічного спілкування повинне включати в себе відправку та отримання ідей між двома учасниками, що призводить до реакції приймача. Досліджуючи дану проблематику А. Лейн зазначає, що це може допомогти щоб визначити ролі в процесі діалогової комунікації, але все ж для деталізації діалогічної комунікації у зв'язках з громадськістю цього не достатньо [6].

Розгляд пасивних і активних підходів до проведення комунікацій часто розглядається в спеціальній літературі та

часто відносно поведінки громадськості у відносинах з організаціями. Граніг Дж. розглядаючи процес комунікації зазначає, що громадськість відноситься до повідомлень і нових ідей скептично й певною мірою пасивно. Також, відправник повідомлення (наприклад прес-реліз) є активною формою поведінки. Даний поведінковий аспект вимагає урахування пасивності та активності в моделі діалогової комунікації. Діалог повинен мати певний рівень «відповіді», «реакції» на повідомлення. Діалог повинен бути двостороннім процесом, коли зацікавлені сторони виступають не тільки слухачами, але й відповідають, тобто діалогічний цикл повинен бути замкнутий. Отже, він визначає діалогічне спілкування, як передачу і прийом ідей між двома учасниками, які можуть проходити в активній або пасивній формі, що призводить до реакції приймача [7] .

На необхідності брати до уваги відгук приймача у визначені діалогової комунікації наголошує й Гуилфовл. Він зазначає, що діалог пропонує учасникам як взаємовплив так й здатність сприймати вплив, як формування та здатність формувати в ході взаємодії. Поведінка у діалоговій комунікації ніяким чином не передбачає позитивну або сприятливу реакцію, а також можливим результатом є опір впливу отриманої інформації [8].

Є багато переваг від залучення громадян до процесу прийняття державних рішень, на відміну від обраних представників або лобістів, громадських організацій та зацікавлених груп. Важливим є те, що ті, хто бере участь у цьому процесі набувають новий досвід позитивної участі в урядуванні і виробленні рішень, який допомагає відрізнити їх приватні інтереси і питання суспільного блага. Разом з тим, можна стверджувати, що підвищена увага до консультацій та участі відволікає від реалістичного розуміння політики та обов'язків виборних осіб щодо прийняття рішень. Це також може відволікати від ролі, яку відіграють експертні групи інтересів в рамках механізму представницької демократії.

Список використаних джерел.

1. Governance Reform under Real World Conditions: A Dialogue on Communication Challenges. May 30 - 31, 2007 - Washington, DC.
2. Thomas L. Jacobson, Jan Servaes. Theoretical Approaches to Participatory Communication. Cresskill, NJ: The Hampton Press, 1999.

3. Крутій О. М., Комплексний механізм діалогової взаємодії органів влади і громадськості. // Державне будівництво: Електронне наукове фахове видання Вип. 1-2010. – Режим доступу: <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2010-1/doc/4/01.pdf>.

4. Крутій О. М. Соціально-психологічний механізм формування діалогових компонентів особистості як суб'єкта управління соціальними системами. // Теорія і практика управління соціальними системами: Науково-практичний журнал. Вип. 1-2013. – Режим доступу: https://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/Tipuss/2013_1/Krut.pdf.

5. Крутій О. М. Діалогова взаємодія органів державної влади та громадськості : [монографія] / О. М. Крутій . – Харків : Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2008. – 236 с.

6. Lane, Anne B. (2010) Modelling the process of dialogic communication in public relations: a rolebased approach. In: Media, Democracy & Change : Australia and New Zealand Communication Association (ANZCA) 2010, 7-9 July 2010, Canberra. (In Press).

7. Grunig, J. (1993). Public relations and international affairs: Effects, ethics and responsibility. Journal of International Affairs, 47(1), 137-162.

8. Guilfoyle, M. (2003). Dialogue and power: A critical analysis of power in dialogical therapy. Family Process, 42(3). – p. 331-343.

Ясиневич Станіслав Людвигович

здобувач ОРІДУ НАДУ при Президентові України

МЕРЕЖЕВЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК НОВА ФОРМА КОМУНІКАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Тоффлер Е. у своїй роботі «Третя хвиля» зазначає, що зараз ми не отримуємо готову ментальну модель реальності, ми змушені постійно формувати її і переформовувати. Це лягає на нас важким вантажем, але це ж веде до більшої індивідуальності, демасифікації як особистості, так і культури. Крім іншого, демасифікація цивілізації, відображенням і посиленням якої є засоби інформації, тягне за собою величезний стрибок обсягу інформації, якою ми обмінюємося один з одним. І це зростання пояснює, чому ми стаємо «інформаційним суспільством» [1].

В інформаційному суспільстві кардинально змінюються всі сфери життя: від технологічної та виробничої до економічної і культурної. Істотно змінюються форми мислення та світогляду. Швидкість технічного та концептуального оновлення технічних засобів і управління ними росте по експоненційній кривій. У той же час уніфікуються технологічні стандарти, що дозволяє збільшити конкурентний відбір як в області власне технічної, так і в області виробництва програмного забезпечення. Інформаційне суспільство – це технокомунікаційна частина постіндустріального суспільства, таке суспільство, де сфера послуг має пріоритетне значення по відношенню до промислового виробництва і аграрному сектору. Головними продуктами виробництва і споживання виявляються інформація і знання [2].

Цифрові інформаційні потоки та комунікативні технології необхідні для ефективної роботи вузлів і частин мережевого суспільства. Поняття «мережеве суспільство» стає все більш затребуваним в міру прискорення інформаційної революції. Це пов'язано з перманентної модернізацією економіки і ускладненням соціальної структури постіндустріального суспільства. З появою радіо і телебачення виникли необхідні інфраструктурні та організаційні передумови для формування комплексних інформаційних мереж. Створення і експоненціальне зростання Інтернету, його інтеграція з радіомережами і телебаченням, економічні ефекти мережевої діяльності спровокували наукові та філософські суперечки про значущість мереж для сучасного суспільства.

Все більш широке використання мережвих комунікацій, може стати причиною виникнення якісно іншої суспільно-політичної системи. Особливим результатом телекомунікаційної революції стала заміна однолінійного зв'язку між відправником і одержувачем інформації багатofункціональним і діалоговим зв'язком, що створює нові можливості для участі в інформаційному обміні. Аналіз політичних технологій у західних країнах, підтверджує, що подібні нововведення розцінюються як спосіб демократії. Даний феномен одержав назву "телеполітики", "теледемократії", "відеодемократії". Апологети такої системи підкреслюють можливість громадян самим вирішувати всі політичні і соціальні проблеми, що їх цікавлять, а не делегувати свої права обраним представникам (депутатам) [3].

Пархоменко О.В. зазначає, що якщо природна інформація, автором якої є природа, створює можливості для творчості, а людина на базі цих можливостей розробляє практичні варіанти застосування природної інформації у вигляді знань, то виходить, соціальна інформація і є основою соціально-

економічного прогресу, а людина виступає в цьому процесі творчим посередником між інформацією і знаннями, перетворюючи загальнонаукове в індивідуальне, яке або привласнює собі, або перетворює в суспільне надбання у вигляді нової, але вже соціальної інформації. Такий підхід до розуміння термінів «інформація» і «знання», відкриває нові методологічні можливості трактування методів організації трудових процесів людини в сучасних умовах [4].

Колісник В.П. зазначає, що для перетворення суспільства в сучасне інформаційне суспільство важливим є не лише обсяг інформації, не лише інтенсивність обігу інформації та обміну інформацією, але й її якісні показники. Інформаційне суспільство відрізняється від суспільства, засміченого спотвореною інформацією, перш за все тим, що визначальний вплив на розвиток різних галузей та сфер здійснює саме обіг інформаційно-інтелектуальних ресурсів. Коли ж обіг інформації зростає, але відсоток інтелектуальних знань у її загальному обсязі не збільшується або ж навіть скорочується, тоді таке суспільство навряд чи зможе утриматися на шляху до формування сучасного інформаційного суспільства.

Для становлення інформаційного суспільства дуже важливою є якість інформації та те, наскільки складно чи просто здобути повну, всебічну та об'єктивну інформацію серед величезної кількості спотворених, напівправдивих, неповних та перекручених даних. Зрозуміло, що спотворена та перекручена інформація становить слабку основу для обговорення в суспільстві найбільш актуальних та важливих тем і проблем. Рішення та нормативно-правові акти, створені на основі такої низькоякісної та неповної інформації та й до того ж без загального, фахового та експертного обговорення, будуть неоптимальними, вкрай неефективними та такими, що неадекватно відображають реальний стан та рівень розвитку певної сфери суспільних відносин. Зрозуміло, що й коефіцієнт корисної дії таких рішень та такого правового врегулювання буде вкрай низьким, якщо взагалі буде позитивний ефект [5].

Разом з тим, основна моральна проблема інформаційного суспільства полягає в тому, що комунікація перестала бути справжньою. Інтенсивність інформаційних потоків, швидка зміна ціннісних і ідеологічних пріоритетів, ставка на фактичність і сенсаційність, байдужість до духовних цінностей призводять до того, що комунікація стає формальною і вихолощеною, позбавленою людського начала.

Інформаційна картина світу з властивими їй ціннісними установками радикальним чином відрізняється від картини світу

традиційної моралі. Більше того, основні духовно-етичні кризові процеси, що відбуваються в сучасній інформаційній цивілізації, пов'язані якраз з гіпертрофованим технічним розвитком людства, і далеко не в останню чергу з безконтрольним і хаотичним зростанням інформації в сучасному суспільстві. Можна сказати, що стало аксіоматичним наступне положення: сучасна моральна ситуація склалася внаслідок дистанції, яка дедалі збільшується, між науково-технічним прогресом і етичним станом суспільства [6].

Список використаних джерел.

1. Тоффлер Э. Третья волна. – М.: ООО "Фирма "Издательство АСТ", 1999.

2. Baase, S. A Gift of Fire: Social, Legal, and Ethical Issues for Computing and the Internet / Sara Baase. – Publisher: Prentice Hall; 2008. – 528 p.

3. Коляденко В.А. Інфокомунікаційні технології як чинник політичної модернізації. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути і процеси. Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2002

4. Пархоменко О.В. Соціальна інформація як чинник інноваційного розвитку [Текст] / О. В. Пархоменко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності [Текст] = Theoretical and Practical Aspects of Economics and Intellectual Property : збірник наукових праць / ПДТУ. – Маріуполь, 2010. - Т. 1. - С. 16-20.

5. Колісник В.П. Становлення сучасного інформаційного суспільства та поширення спотвореної інформації // Інформаційне суспільство і держава: проблеми взаємодії на сучасному етапі : зб. наук. ст. та тез наук. повід. за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф, м. Харків, 26 жовтн. 2012 р. / редкол.: С.Г. Серьогіна, В.Г. Пилипчук, І.В. Яковюк. – Х. : НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, 2012. – 214 с.

6. Данильян О. Г. Моральні дилеми інформаційного суспільства // Інформаційне суспільство і держава: проблеми взаємодії на сучасному етапі : зб. наук. ст. та тез наук. повід. за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф, м. Харків, 26 жовтн. 2012 р. / редкол.: С.Г. Серьогіна, В.Г. Пилипчук, І.В. Яковюк. – Х. : НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, 2012. – 214 с.

Рекомендації учасників конференції

«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТРУКТИВНОГО ДІАЛОГУ МІЖ ВЛАДОЮ ТА СУСПІЛЬСТВОМ» ОРГАНАМ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Обговоривши шляхи забезпечення конструктивного діалогу між владою та суспільством, учасники конференції дійшли висновку, що системні потрясіння, які відчуло на собі суспільство впродовж кризового періоду, нові виклики, які склалися у сучасний період, формують нові вимоги щодо вдосконалення механізмів взаємодії влади і суспільства.

Забезпечення принципів прозорості та відкритості органів державної влади в реалізації публічної політики є важливою запорукою демократизації суспільства й держави. Саме прозорість та відкритість органів державної влади в реалізації публічної політики, її здатність, спроможність і готовність до діалогу з різними суспільними силами значним чином визначають внутрішньополітичну ситуацію і впливають на процеси консолідації суспільства. Основними механізмами взаємодії органів державної влади та громадськості є:

інформування громадськості (одностороння взаємодія);
інтерактивна взаємодія (двостороння взаємодія); зворотна взаємодія.

Враховуючи актуальність, теоретичну та практичну значимість пропозицій, що надані в доповідях та повідомленнях, учасники конференції рекомендують вважати що забезпечення конструктивного діалогу між владою та суспільством потребує:

- розробити загальнодержавну стратегію комунікацій органів публічної влади і населення;

- відкрити в інститутах системи НАДУ спеціальність «комунікації в публічному управлінні» для підготовки фахівців для роботи у відділах зв'язків з громадськістю;

- забезпечити реальний доступ до публічної інформації, її адекватність та правдивість; повну реалізацію принципів електронного урядування по всій території країни;

- на основі принципів електронного урядування створити дієвий і реальний механізм звернення громадян з нагальними питаннями в органи влади, а для цього необхідно забезпечити доступ до Інтернету по всій території країни;

- на регіональному рівні, місцеве самоврядування повинно реалізовувати заходи по вирішенню проблем та нагальних

питань певного регіону, з урахуванням притаманних йому, соціально-економічних особливостей розвитку, залучаючи громадян до активної співпраці: надання знань з проектного менеджменту та їх фінансова підтримка;

- органи місцевого самоврядування повинні мати вплив на бізнес-структури свого регіону для підвищення соціальної відповідальності бізнесу, що зможе надавати фінансову підтримку для різних проектів по розвитку населення та регіону;

- визначити напрями вдосконалення зв'язку органів влади та громадськості на регіональному рівні: проведення консультацій з громадськістю з використанням інтерактивних форм (круглих столів, теле- або радіо дебатів, Інтернет конференцій); створення сприятливих умов для діяльності та розвитку інститутів громадського суспільства; підтримка ініціатив громадськості для вирішення завдань регіональної та місцевої політики; підвищення професійного рівня та інституційної спроможності громадськості та органів влади щодо використання механізмів участі громадськості у формуванні й реалізації державної, регіональної та місцевої політики;

- стимулювати вчених щодо подальших досліджень розроблення шляхів ефективної взаємодії органів влади з громадськістю на принципах партнерства, довіри, прозорості, відкритості, взаємоповаги, у сфері реалізації державних цільових програм, обласних програм розвитку суспільства;

- відзначити, що соціальні мережі є повноцінним майданчиком для ведення діалогу з місцевою громадою, розповсюдження інформаційних повідомлень з метою позиціонування органів місцевого самоврядування у інформаційному просторі та розвитку комунікативної активності територіальної громади та виконавчих органів, що сприятиме становленню позитивного іміджу як місцевої влади, так і самої територіальної громади.

- відзначити актуальність наукового опрацювання проблеми формування мережевих систем місцевого розвитку з метою вироблення науково обґрунтованих практичних рекомендацій для посадових осіб місцевого самоврядування та представників інститутів громадянського суспільства;

- сформувати нормативно-правову базу, що регламентує функціонування соціальних мереж;

- постійно проводити моніторинг соціальних мереж для підвищення міжнародного іміджу України та збереження національної безпеки;

- створити єдину державну координуючу інформаційну структуру для формування та розповсюдження достовірної

інформації в соціальних мережах про Україну, прогнозування нових тенденцій в інформаційному просторі;

- в умовах демократизації суспільства слід акцентувати увагу на розвиток позитивних форм взаємодії, які відображають пошук взаєморозуміння для досягнення консенсусу шляхом впровадження механізмів діалогової комунікації. При цьому, взаємодія громадянського суспільства і влади як система взаємозалежних зв'язків (прямих та зворотних), має базуватися на принципах добровільності, рівноправності, прозорості, відкритості, об'єктивності, взаємної відповідальності, скоординованості дій;

- включити в навчальні плани з підготовки державних службовців декілька сучасних дисциплін: «Державне управління е-медициною в зарубіжних державах», «Нормативно-правове забезпечення е-медицини: світовий досвід і практика», «Комунікативні функції е-медицини: світовий досвід»;

- органам місцевого самоврядування забезпечити розробку та затвердження відповідних концепцій, нормативних актів спрямованих на виконання норми Закону України «Про звернення громадян» щодо електронних петицій, у тому числі внесення змін до Статутів територіальних громад, що мають визначати вимоги до кількості підписів громадян на підтримку електронної петиції;

- органам місцевого самоврядування об'єднаних громад передбачити атестацію знань та навчання посадових осіб місцевого самоврядування (зокрема, сільських, селищних старост), які відповідають за реалізацію права на звернення та доступ до публічної інформації. Забезпечити розробку та затвердження профілів професійної компетентності цих посадових осіб;

- з метою законодавчого унормування процедури громадської експертизи в органах місцевого самоврядування внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування».

- на виконання Указу Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні», включаючи «Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки» в навчальні програми дисциплін, у програми науково-практичних конференцій, та у плани виховної роботи інститутів державного управління;

- відзначити, що ресурсне забезпечення регіональної системи підтримки проектів місцевого розвитку щодо налагодження комунікації із заінтересованими сторонами відіграє ключову роль у формуванні та розвитку як окремих підсистем, так і усієї системи загалом;

- відзначити актуальність подальших наукових розвідок суспільних відносин у сфері впровадження проектів місцевого розвитку з метою вироблення на їх основі практичних рекомендацій для посадових осіб місцевого самоврядування та інших заінтересованих сторін.

- особливу увагу в процесі формування управлінсько-комунікативної компетентності державних службовців потрібно зосередити на формуванні в кожного фахівця вміння здійснювати управлінську діяльність у сфері сучасних комунікативних мереж державного управління. Показниками результативності управлінсько-комунікативної компетентності державних службовців мають бути знання загальних основ управління, обізнаність у сфері сучасних комунікативних мереж державного управління, володіння техніками інформаційного обміну в діловому спілкуванні.

- першочерговими мають бути завдання з налагодження високопрофесійного наукового, аналітичного, інформаційного супроводу управлінських рішень, подолання розрізненості адміністративних даних, забезпечення державного управління з урахуванням громадської думки;

- основним ресурсом органів публічної влади є професіоналізм, а не тільки професійна компетентність. Тому професійну компетентність доцільно покласти в основу професійного оцінювання під час прийняття на публічну службу, а наступне оцінювання зосередити на оцінці сформованості сфер професіоналізму публічного службовця, що визначаються галуззю (сферою) управління, посадовою компетенцією;

- розробити на законодавчому рівні реальні та дієві механізми процесів звітування депутатів перед виборцями, а також контролю за додержанням депутатами законодавства у цій сфері.

- на етапі реєстрації кандидатів для участі у виборах вважаємо необхідним чітко формулювання депутатами передвиборних програм за уніфікованою формою, що в подальшому надасть можливість моніторити їх виконання;

- розміщувати на офіційних сайтах органів місцевого самоврядування повну достовірну інформацію про депутатів (автобіографія; інформація про доходи, громадську та політичну діяльність; розклад особистого прийому; інформація про участь депутата у сесійних засіданнях; звіти депутата про роботу за всю каденцію (по роках) із зазначенням виконання пунктів передвиборчої програми тощо).

- в регламентах роботи відповідних рад потрібно передбачити розділ (підрозділ) щодо організаційно-правового

механізму звітності депутатів, посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальними громадами, а також наслідки за неналежне виконання вище перелічених вимог;

- щоквартально розміщувати на офіційних сайтах інформацію про виконання місцевих бюджетів та соціально-економічних програм;

- транслювати пленарні засідання постійних депутатських комісій місцевих рад в онлайн-режимі, щоб кожний громадянин мав можливість отримувати оперативну інформацію;

Сформульовані пропозиції є першим кроком до залучення членів територіальних громад до процесу прийняття рішень та налагодження механізмів дієвої комунікації з депутатами місцевих рад. «Національна Стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки» потребує творчого підходу до шляхів взаємодії влади та громадськості. Також вважаємо необхідним спиратися на передовий вітчизняний та зарубіжний досвід, практичні результати пілотних проектів, ґрунтовні наукові та експертні дослідження у цій сфері.

Наукове видання

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТРУКТИВНОГО ДІАЛОГУ
МІЖ ВЛАДОЮ ТА СУСПІЛЬСТВОМ**

Матеріали науково-практичної конференції

28 квітня 2016 року

Відповідальний за випуск *О.В. Патик*

Підписано до друку 25.04.2016.
Формат 60x84/16. Папір друкарський.
Гарнітура «Times». Друк цифровий. Обл.-вид.арк. 8,9.
Тираж 100 прим. Зам. № 9/04.

Видавництво
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України
Свідоцтво ДК № 1434
від 17 липня 2003 р.
65009 м. Одеса, вул. Генуезька, 22
тел. (048) 705-97-48, 705-97-49
www.oridu.odessa.ua

